Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

3-4

NR. 3-4 (264-265) • ANUL XXVII • Martie-Aprilie 2023
apare din anul 1996

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale
www.revistasud.ro

Nici un război nu e etnic

de Grigore Vieru

Am această convingere, nici un război nu e etnic,
Națiunile sunt asmuțite unele împotriva altora,
Din subtile rațiuni economice și politice.
Ideologia dominantă a sfârșitului de mileniu
Este radicalitatea etnică.
Dar, propriu-zis nu popoarele
Sunt de vină, ci cârmuitorii.
Nu-i pot urî pe ruși,
Așa cum nu-i poate urî nici soldatul român,
De la granița de răsărit.
Am informații precise că, uneori, combatanții,
Care de obicei trag unii în alții, se întâlnesc la o băută.

La o poveste, la un cântec și visează vremuri de pace,
De muncă și de comerț, apoi se-mbrățișează și merg
Pe cele două tranșee opuse, ca să îndeplinească
Reglementar cinicul ritual, cumplita obligație
De a se omorî reciproc.
Nu există războaie etnice.
Există numai un scenariu, care-i încaieră ciclic
Pe locatarii
Turnului
Babel.
Există numai un scenariu.

„La ziua aniversală...” 1433 – 2023 590 de ani de la prima atestare documentară a satului Bolintin și a mănăstirii cu hramul Bunavestire

Hrisovul voievodului Alexandru Aldea dat la 15 martie 1433 mănăstirii cu hramul Bunavestire din satul Bolintin atesta existența uneia dintre cele mai vechi așezări ale Țării Românești, una dintre foarte puținele ce au rezistat apoi vitregiilor vremurilor. Pe când Bolintinul era în ființă, cu atributele unei comunități bine închegate, cu țărani harnici, boieri puternici și moșneni dârji, Capitala abia se înfiripa din câteva cocioabe adunate, de nevoi, pe malul Dâmboviței. Evenimentul ce a avut loc la Bolintin Vale în ziua de 18 martie 2023 a avut darul de a aminti contemporanilor multiplele semnificații ale acestei aniversări și de a reitera „promisiunea” că Bolintinul va rezista încă multă vreme de acum încolo și nu oricum, ci întărind și conservând o identitate proprie.

Pentru a sărbători a 590-a aniversare de la prima atestare documentară a Bolintinului, Centrul Cultural „Școala Veche” și Compartimentul Cultură din cadrul Primăriei Bolintin Vale, în colaborare cu Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu (ACTIB) și revista „Sud” au înfățișat „la ziua aniversală...” – *vorba* lui Bolintineanu – celor circa două sute de persoane participante mai multe „episoade” încărcate de multiple semnificații:

• Vernisajul expoziției „**Genealogica – neamuri bolintinene**” – Episodul Danciu „Cobzaru” – Cârstea „Moșneanu” (gazdă – Salonul Bibliotecii Orășenești);

• Vernisajul expoziției „**Cronostampe**” – *Incursiune în istoria unei comunități ce începe cu Potopul lui Noe și transcende veacurile...* (gazdă – Centrul Cultural „Școala Veche”);

• Ședința aniversară „**Bolintin 590**" (gazdă – Centrul Cultural „Școala Veche”);

• **Prăznuirea strămoșilor bolintineni** (gazdă – Centrul Cultural „Școala Veche”).

Dintre participanții care au îmbogățit cu prezența aniversarea bolintineană îi vom aminti aici pe d-na Ștefania Dinu, director adjunct al Muzeului Național Cotroceni, dl. Emilian Bănică, primar al com. Bolintin Deal, dl. Leontin Zamfir, viceprimar al orașului Bolintin Vale, dl. Costel Oprescu, viceprimar al com. Bolintin Deal, membri ai Consiliului Local Bolintin Vale, respectiv d-na Julieta Brânzea și d-nii Dumitru Dobrin și Gabriel Pintilie, dl. consilier județean Daniel Lazăr, d-na Gianina Mehedințu, director al Școlii Gimnaziale Stoenești-Palanca, de asemenea, membrii ACTIB, studenți ai Universității București și elevi ai Școlii Gimnaziale Malu Spart.

Manifestarea s-a desfășurat conform programului anunțat, debutând la Salonul de evenimente al Bibliotecii Orășenești cu vernisajul expoziției „Genealogica – neamuri bolintinene” prin intermediul căreia istoria Bolintinului devine umană, transcende evenimentele, bătăliile, pe efemerii conducători. Expoziția are darul de a surprinde esența devenirii bolintinenilor de azi, realizată prin multiplele legături de rudenie realizate de-a lungul veacurilor între cele două „componente umane” ale localității, surprinse încă de la prima atestare, în anul 1433, respectiv moșnenii și clăcașii. Fruct al unei laborioase cercetări de arhivă, premiată de Academia Română, genealogia „țărănească” prezentă în expoziție este dedicată unui neam definitoriu pentru identitatea locală – Danciu Cobzaru / Cârstea Moșneanu, ctitor al bisericii satului, cu un puternic atașament pentru locul natal, care a făcut ca majoritatea componenților săi să nu-și părăsească localitatea de baștină. O altă caracteristică a acestui neam de „țărani”, surprinsă în cadrul expoziției, este permanenta dorință de perfecționare, pentru învățătură și cultură, care, de la un moment încolo, a făcut să predomine

(continuare în pag. 23)

Gabriel Dragnea, *Până la marginea nostalgiei (Ion Sofia Manolescu)* pag. 2

Nicolae Dan Fruntelată, *Testamentul bunicului* pag. 3

Titus Vîjeu, *Al patrulea val (Mihai Nadin)* pag. 4

Florentin Popescu, *Scriitori români văzuți de mari graficieni ai lumii* pag. 8

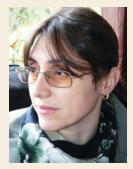
Luminița Cornea, *E. Lovinescu. Ipostaze ale scriitorului (Maria Monica Stoica)* pag. 9

Nicolae Scurtu, *Nichifor Crainic într-o carte rarisimă* pag. 10

Ioana Ruxandra Fruntelată, *„Bolintinu-din-Vale” în „Folclor din Oltenia și Muntenia”* pag. 12

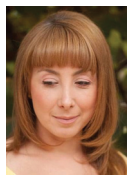

Gheorghe Dragomir, *Singurătatea unei țări fără lideri de valoare, dar bogată în „politicieni de succes”* pag. 16

Alexandru Cazacu, *Primăvara pierdută (Alain Fournier)* pag. 20

Mona Dobrișan, *Repetiție pentru o lume mai bună (regia Radu Afrim)* pag. 21

Nicolae Constantinescu, *Memoria scrisului (epistolar Ion Dodu Bălan)* pag. 24

Laurențiu-Ștefan Szemkovics, *Ordinul „Coroana României” decernat în 1923 directorului Școlii inferioare de meserii din Giurgiu* pag. 29

circumscrieri

Ferestre de legătură

Alexandru Cazacu

Situați astăzi într-un punct numit de mulți un *new age* istoric fluid și tehnicist unde dispersia conceptului de valoare atinge un maxim, rolul dialogului, ca parte fundamentală a construcției umane, pare a fi și el supus limitării și relativizării limbajelor de orice tip. Se vorbește des despre un impas la nivelul mesajului. Fie este neadecvat interlocutorului, fie prea lipsit de atractivitate, sau corupt ori manipulat de contextul difuzării. Tot mai mult variația acestuia este explicată de teoria și terminologia informaticii și automatizărilor. Inovațiile cu privire la implementarea în viața de zi cu zi a inteligenței artificiale (pandemia a accelerat dezvoltarea acesteia), precum și o digitalizare a tot mai multor activități vin să certifice faptul că ficțiunile cinematografice încadrate în terminologia științifico-fantastică pot fi numite foarte curând doar... științifice. Este o situație oarecum aparte, în care un instrument conceput pentru a ajuta devine element ce încearcă să normeze el relațiile celor ce l-au gândit.

Se ajunge astfel la o nouă cultură relațională unde totul este pluri-valoric și pluri-identitar, iar obiectivul dialogului desfășurat prin toate limbajele posibile este ajungerea la mult râvnitul corn al abundenței. Puțini mai doresc să provoace comoditățile în care se desfășoară interacțiunea. Totul este agitație și *fast life*. Mulți specialiști vorbesc despre transformarea în ideologie a tehnologiei, altfel extrem de utilă dacă e folosită în mod echilibrat. Iar ca o ideologie să se poate încheia trebuie mai întâi ca iluziile ce le generează să-și găsească sfârșitul. Lucru care deja s-a întâmplat parțial în ce privește abuzul de aceasta. În plus, aspecte etice discutabile, precum devalorizări și discriminări, fac ca să existe și unele rezerve cu privire la acest computaționalism aplicat fără discernământ.

Două scriitoare-traducătoare, astăzi în curs de redescoperire de tot mai mulți iubitori de poezie, au propus culturii noastre versiunea în română a unor lucrări fudamentale din limba italiană și limba franceză. Efortul lor integrator a avut și poate avea în continuare un efect multiplu la nivel de comunicare. Dar nu numai.

„Doamna Cercului Literar de la Sibiu”, cum a fost numită universitara **Eta Boeriu** (1923-1984), reprezintă un nume de referință în lumea italieniștilor. Realizează magistrale traduceri din Alberto Moravia și alții. Prestigiul ei a fost deseori recunoscut chiar de către forurile competente italiene. Pe lângă aceste valoroase transpuneri, Eta Boeriu a fost și o poetă ce reușește să aibă voce distinctă chiar dacă influența universului blagian este prezentă. Se vorbește în cazul poetei de o demnitate a liricii sale, dată de ghidajul cerebral al emoției și de o anumită conștiință a liminarității. Aceasta din urmă induce o stare poetică ce solicită tot ce este mai autentic și mai fundamental în om. Nu funcția de *vates* al cetății își asumă autoarea, ci pe cea de intermediar al dialogului, iar complexitatea și limpezirea mesajului se îngemănează firesc. Retragerea din *„teroarea istoriei”* în istoria lucrurilor și trăirilor mărunte în aparență propun un discurs armonic și original: „E-acesta cel de fiecare clipă/ oraș al meu și pâinea mea de toate/ aceste zile ce se scurg în pripă/ și nopți/ prelungi în care-ascult cum bate/ sub căptușită pleoapa mea cu zgură/ lumina lui, culorile-n șuvoaie,/ un puls mai rar și mie pe măsură/ ce mă cuprinde-n propria lui bătaie,/un schimb secret de bucurii, noptatec/ răspuns îmbrățișărilor diurne/ când mi se lasă ochilor ostatic,/ acestor două-adânci și negre urne/ ce se golesc văzându-l de cenușă” (*Orașul de fiecare clipă*).

Profesor universitar la București, **Irina Mavrodin** (1929-2012) a fost unanim considerată în ultimele decenii drept cea mai importantă traducătoare de literatură modernă și contemporană din limba franceză. Opera sa este vastă, cuprinzând mari autori precum Marcel Proust, Albert Camus, Marguerite Duras, André Gide, Jean Cocteau, dar și eseiști și filosofi de prim rang: Gaston Bachelard, Gérard Genette, Paul Ricoeur și alții. A fost, de asemenea, autoarea care a redat în limba română multe din scrierile lui Mircea Eliade și Emil Cioran. Ea însăși a scris eseuri și volume de versuri relativ unice în perimetrul generației sale, atât prin tema abordată, cât și prin modul de a-și asuma modalitatea de a fi *poeta pelerin*. Căci întreaga poezie a Irinei Mavrodin este una a iubirii în sensul ei cel mai asumat și o mărturisire a devoțiunii față de creator. Lirica sa ilustrează aproape integral cum a te ruga și a scrie sunt demersuri ale unei disponibilități pentru a face parte dintr-un plan divin. Mesajul poetic nu se substituie rugăciunii, ci se poziționează complementar în aval sau amonte față de aceasta; „dorința de a-mi întinde trupul/ cu mâinile în cruce/ cu spatele bine lipit/ de pământ// dorința de a simți sub mine/ patul acesta tare/ care să-mi sfârtece trupul/ cu muchiile lui// dorința de a privi cerul atât de albastru/ de pe acest pat de tortură/ cu ochii prin care deja îmi țâșnește/ sângele florilor de cicoare” (*dorință*).

Eta Boeriu și Irina Mavrodin s-au dedicat transpunerii estetice și emoționale a unor opere cardinale ale literaturii universale în limba română, pe măsură ce, într-un mod sensibil, dar tenace și discret își scriau propriile poeme. Interesul lor aproape hermeneutic pentru literatura tălmăcită arată cum butada *traduttore traditore* poate fi acceptată numai în sensul (re)descoperirii tipului de comunicare formativ pe care îl propune frecventarea culturii. Opera celor două traducătoare de excepție demonstrează cum limbajele de orice tip nu devin forme de separație, ci ferestre de legătură dintre oameni care se ajută cât și cum pot pentru a ieși dintr-un exil interior impus adesea de diverse și eterne conjuncturi.

pretexte

„Până la marginea nostalgiei”

Gabriel Dragnea

Într-un slalom printre pagini virtuale dedicate poeților mai vechi ori contemporani, printre versuri care încă mai păstrează cadența unei epoci culturale vii, de secol XX, nu foarte îndepărtat, dar totuși atât de necunoscut de tinerele generații, am întâlnit un poem superb, de dragoste. Aș spune, poate cel mai frumos poem de dragoste citit în ultima perioadă. Iată-l: „Când m-am îndrăgostit de/ Penelopa/ Steaua mea nu era prea departe/ De pământ și de moarte/ Ulise murise/ Eu/ Aproape umbră aproape zeu/ Pe sub ochiul divinității/ Umblam printre peițorii cetății/ Pe-atunci/ Penelopa-și țesea/ Pânza din lacrima mea.”

Ion Sofia Manolescu, autorul ales pentru această rubrică, debutează în 1932 în revista „Carnet literar”, iar patru ani mai târziu, în 1936, încurajat de poeții Saşa Pană și Max Blecher își publică primul volum de versuri, *Odihnă neagră*, într-o ediție numerotată de doar 200 de exemplare, tipărită de Editura Unu. După aproximativ opt ani este ales membru al Societății Scriitorilor Români susținut fiind de deja celebrii Tudor Arghezi, Gala Galaction și Eugen Lovinescu.

În cartea *Poeți români de azi*, criticul literar Gheorghe Grigurcu îl situează la rubrica „Ruralii rafinați” din care mai fac parte autori precum Zaharia Stancu, Aurel Rău, Aurel Gurghianu, Ioan Alexandru, Ion Gheorghe, Gheorghe Pituț, Ileana Mălăncioiu, Ion Horea, Petre Ghelmez și Petre Got. Un semn că poezia lui nu a trecut neobservată și nu merită clasată sau indexată chiar atât de alert, ca și când am vorbi despre un curent liric perimat, necongruent stilului actual, uneori experimental. Versurile lui au o anume combustie care o face să fie vie, chiar și astăzi, după 30 de ani de la plecarea lui în lumea încă neaccesibilă nouă: „Îmi adun pleoapele pe albia insomniei/ să nu le înfățișez prea aproape de zgomotul ars./ Din ciobul surâsului mi-am aruncat dinții/ care se reflectau în madrigalul oglinzilor.// Numai pe gustul amar dintre ziduri/ m-au lăsat ferestrele întredeschis./ M-au lăsat să pot fugi până la focul înalt,/ până la capătul unui hohot.// Poate că trebuia să mă întorc singur/ cu nici o speranță legată de caroserie./ Poate că trebuia să rămân lângă nufărul/ desfăcut pe luntrea așteptată-n desfrâu.// Împingându-mi cuvântul până dincolo de cuvânt,/ până la marginea nostalgiei din prima ninsoare,/ mi-am trecut prin deget inelul mort/ și mi-am aruncat veștmintele strânse de fericire.” (*Insomnie*)

Despre personalitatea acestui scriitor ale cărui versuri sunt tot mai necunoscute sau prea puțin frecventate, Ana Blandiana, în cartea *Soră lume* apărută în anul 2020 la Ed. Humanitas, îl amintește în memoriile personale schițându-l foarte sumar, dar suficient pentru a înțelege că era un personaj lipsit de efervescență socială excesivă, un scriitor nonevaziv pentru care termenul „invaziv” nu era decât un element regăsit în istoria marilor cuceritori ai lumii: „...venind în București rar și timid, intrând în restaurantul Casei Scriitorilor recules ca într-o biserică, făcea parte dintre acei rari oameni pe care modestia îi împiedică nu numai să fie recunoscuți la adevărata valoare de ceilalți, ci chiar să se descopere ei înșiși. Nu suferea de lipsa de recunoaștere a lumii literare, dimpotrivă, avea un fel de veselie copilărească, expresie a unei bunătăți aproape ciudate, fără motiv și scop și fără să fie conștient de ea.”

Căutând tot mai multe informații despre cărțile lui și viața-i zbuciumată care l-a obligat să accepte diferite activități pentru a-și asigura existența, pe site-ul unei case de licitații dedicată bibliofiliei, fotografiei istorice și documentelor de epocă am descoperit că există câteva dintre exemplarele numerotate ale volumului de debut al lui Ion S. Manolescu, *Odihna neagră*. Astfel că exemplarul nr. 115, tipărit de Editura „UNU” în 1936, cu un portret al autorului de M. H. Maxy la începutul volumului a fost scos la licitație și vândut pentru suma de 400 de euro. Încă neadjudecat de nimeni a rămas exemplarul cu nr. 119 al aceluiași volum de debut tipărit în 200 de exemplare, prețul de pornire al licitației fiind de 300 de euro.

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

Nicolae Dan Fruntelată (1946-2022)

Testamentul bunicului

Bunicul după mamă era muntean. Oltean-muntean, adică se născuse în Munții Mehedințiului, la Balta, lângă Prejna și Izverna.

Era neam de popă și îl chema, cum altfel, Popescu. Un strămoș al lui slujise prin biserici de lângă Dunăre, pe la Gârla Mare și Salcia.

Bunicul meu, Nicu Popescu, era un bărbat înalt, cu urechi mari și cu părul lins, că altfel nu stătea. Era un bărbat pe care hainele de mic proprietar – pălărie, cămașă albă cu un fel de lavalieră neagră, jiletcă strânsă pe burtă, pantaloni negri pe picior, botine rotunjite la bot – stăteau firesc, așa cum se vede în poza de familie de pe peretele casei din Bălăcița, care s-a mutat, de mulți ani, pe peretele casei din București.

Era bine ras, cu o mustăcioară mică, întoarsă în sus. Avea un brici Solingen pe care l-a lăsat nepoților și unii chiar îl mai păstrează. După regulile vremii, era frumos. Asta la maturitate, când se așezase la casa lui din câmpie. Unde venise după nevastă, muncind ca un nebun, cumpărând pământ, cât mai mult pământ. La moartea lui au rămas vreo patruzeci de pogoane, moștenite de soție (mamaia Constanța) și de fiice (mama și sora ei mai mare, tanti Gica) și apoi preluate pe daiboj de C.A.P.-ul „Ilie Pintilie" din Bălăcița.

Până să ajungă, însă, acolo, adică la moarte, bunicu' Nicu Popescu trecuse printr-o jumătate de veac douăzeci. Fusese contrabandist în tinerețe, fiindcă avea pământ puțin și ceva pădure la Balta, lângă apa Solovârvului, partea lui între frați mulți. Așa că încărca pe calul lui săculeți de sare, mălai, țuică de prune și trecea granița la Herculane. Atunci granița cu Imperiul austro-ungar era în dunga Munților Mehedințiului. Prin trecători știute numai de contrabandiști, ducea „marfa" la Herculane și lua în schimbul ei tutun, chibrituri și pânzeturi „de Viana". Le aducea înapoi și le vindea muntenilor lui. Din câștig, mai cumpăra o sfoară de pădure. Atunci bunicul meu nu arăta, îmi închipui doar, ca un mic proprietar bine îmbrăcat și îngrijit. Cred că avea pantaloni negri de cânepă, cizme scurte, haină de postav și pălărie de pâslă neagră. Așa cred eu, nu am dovezi. Fotografiile vechi pe care le-am găsit în copilărie în casă erau dintr-o perioadă mult mai târzie.

Nicu Popescu, tânărul contrabandist, a făcut și ceva școală, primara și o școală sanitară. În Primul Război Mondial l-au luat ca sanitar, pe frontul din Oltenia, din Gorj și Mehedinți, până către București. Sanitarul, cărătorul și numărătorul de răniți și de morți, înaintatul în gradul de sergent-major s-a întors acasă după război și a continuat să se lupte. A avut de rezolvat o mare opțiune a vieții lui: ori vine la București și-și deschide o vărărie, cu var din munți pentru casele ce se reparau ori se înălțau după război (bani pentru a începe îi oferea fratele lui, Costică Popescu, fost șef de vamă la Oradea), ori se însoară (se mărită, mai exact) în câmpie, la Bălăcița, cu o fată din neamurile Stanciu și Florescu, primind ceva pământ și urmând să devină un rob al ogorului. Fata era frumoasă, o brunetă viguroasă, cu ochi negri și părul lung până la mijloc, cu o față albă de grecoaică ori de aromâncă. E clar de ce a ales varianta a doua. E clar de ce a dormit pe câmp veri la rând, a luat pământ în arendă, s-a îndatorat ca un nebun la cumnatul lui, Costică Petrescu, senator liberal și moșier fără scrupule de la Corz, unde avea un conac fabulos.

Nicu Popescu a strâns din dinți, în casa mare pe care o moștenise bunică-mea, „cocoana" Constanța, a tras un zid și a deschis cârciumă, a săpat o ghețărie în curte, iar în beciul uriaș al casei a pus butoaiele și a săpat un puț din care să ia apă pentru udatul grădinii. A cumpărat vacă, avea boi și cai, studia din revistele timpului articole despre agricultură, și-a cumpărat utilaje moderne pe atunci, o batoză, o semănătoare, avea și stupi, a luat o medalie de onoare la Târgul agricol național de la București, pentru cultivarea unui soi de grâu deosebit.

A avut două fete pe care le-a crescut cu o rigoare de pension de călugărițe, le-a trimis la școală atât cât a putut și au ieșit învățătoare; cea mare a făcut chiar și școala de menaj.

A îngropat un copil mic, un băiat care i-ar fi purtat numele.

A dus căruțe cu grâu la Dunăre, a cumpărat marfă străină pentru cârciumă, vinuri franțuzești, mastică de Chios, romuri, cafea adevărată. Le-a vândut la consătenii lui, mai ales la intelectualitatea satului, cu care făcea politică; ținea un club țărănist (aripa Mihalache), cu un învățător deștept și bețiv, domnu' Anghelescu.

A venit al doilea război, iar el și-a văzut de munca lui, și-a îngrijit pământul de la Bălăcița, dar și pădurea moștenită la Balta de sub munte, a alergat, n-a înțeles nimic din timpurile care se schimbau.

După 1944, după victoria aliaților împotriva fascismului, după eliberarea României de către glorioasele armate sovietice, în 1946, când încă nu se lămurise trădarea aliaților și abandonarea României burgheze în brațele de oțel ale tătucului Stalin, bunicul meu, Nicu Popescu, a plecat în primăvară cu o șaretă la care înhămase iapa lui favorită pe care o chema Londra, către Balta, să-și regleze afacerile de acolo. A răcit pe drum, a făcut „aprindere de plămâni", nu s-a oprit la spitalul din Severin că avea treabă acasă, la Bălăcița, s-a întors și a murit acolo, bărbat în putere încă. Pusese în grădină zece cireși frumoși cum nu avea nimeni în sat. Nouă s-au uscat în acea primăvară, a mai rămas unul, cireș de mai, anunțând, parcă, nașterea nepotului, Nicolae, care avea să fie în toamna acelui an.

După foarte mulți ani, eu, Nicolae, nepotul lui care i-a semănat și fizic și temperamental, având un calm aparent de mehedințean de sub munte într-o zonă repede de olteni oacheși și iuți la mânie și la reacție, deci, după foarte mulți ani, m-am gândit că moartea bunicului a fost o izbăvire. N-a mai apucat destrămarea lumii lui, n-a mai apucat să piardă totul, n-a mai apucat să fie transformat într-un proscris. A murit în patul lui, a rămas mamaia Constanța, văduvă încă tânără, ginerii și fetele i-au pus o cruce de piatră în cimitirul de la Bălăcița, i-au așezat și o poză pe cruce, cu mustață și cu atitudinea dintotdeauna, de om sigur și puternic. Au trecut anii, a venit lângă el și bunica, au venit țiganii din marginea de sat de lângă cimitir, i-au smuls poza, au rupt grilajul din jurul mormântului, a venit vremea nouă cu toate ale ei.

Scriu despre bunicul meu, Nicu Popescu, fără să-l fi cunoscut. Poate așa mi-l închipui, poate așa l-am întâlnit în somn și în dorință, dar simt că eu, Nicolae, cel care i-am preluat prenumele, înfățișarea și, poate, o parte din destin, îi sunt dator.

În copilărie, nu i-am spus „tata-mare" decât bunicului după tată, Costea Fruntelată, țăran de la Busu, din neamul lui Oprea și, mai departe, al căpitanului de panduri Ion Frunte-Lată. Tot ce știu, știu de la bunica, de la mamaia, în fapt mama care mi-a construit toată lumea de povești a copilăriei...

(Va urma...)

BOLINTIN - Istorie în imagini

Fotografii din colecția ACTIB

Bolintineanul **Stoica Danciu** (1894-1943), fiul lui Gheorghe Danciu și al Alexandrei Popescu, în uniformă militară, în anii celui de-al Doilea Război Mondial pe când era mobilizat, deși se apropia de cincizeci de ani, era veteran al Primului Război și lăsa acasă nouă copii, cei mai mulți minori.

Bolintineanul **Nicolae Păun** (1915-1945), fiul lui Ștefan Păun Tudor și al Neacșei Danciu, cădea eroic, în martie 1945, pe frontul din Munții Tatra: „Pe tunica sa fiecare urmă de foc și fum avea valoarea unei decorații de război. La cota 899, la nord-vest de Banska-Bistrița, caporalul Păun avea să încununeze cu încă o faptă vitejească biografia sa de ostaș erou. Inamicul rezista aici cu încăpățânare. Caporalul Păun deservea un aruncător de 60 mm. I s-a încredințat greaua misiune de a-l instala într-o porțiune de teren extrem de mult bătută de focul inamic. Numai de acolo aruncătorul putea izbi din plin pe dușman. N-a șovăit caporalul, o clipă n-a șovăit. Iată-l urcând o costișă, iată-l săpând de zor, iată-l introducând pe țeavă, una după alta, minele, în timp ce în jurul său schijele și bucățile de stâncă vâjâie sinistru, dându-i târcoale. Abia într-un târziu drumul e deschis pentru trupele noastre. Caporalul Păun – ce durere ! – el nu mai este printre cei vii." (T. Lugojan, *O poartă larg deschisă spre „899"*, în „Scutul patriei", 23 august 1969)

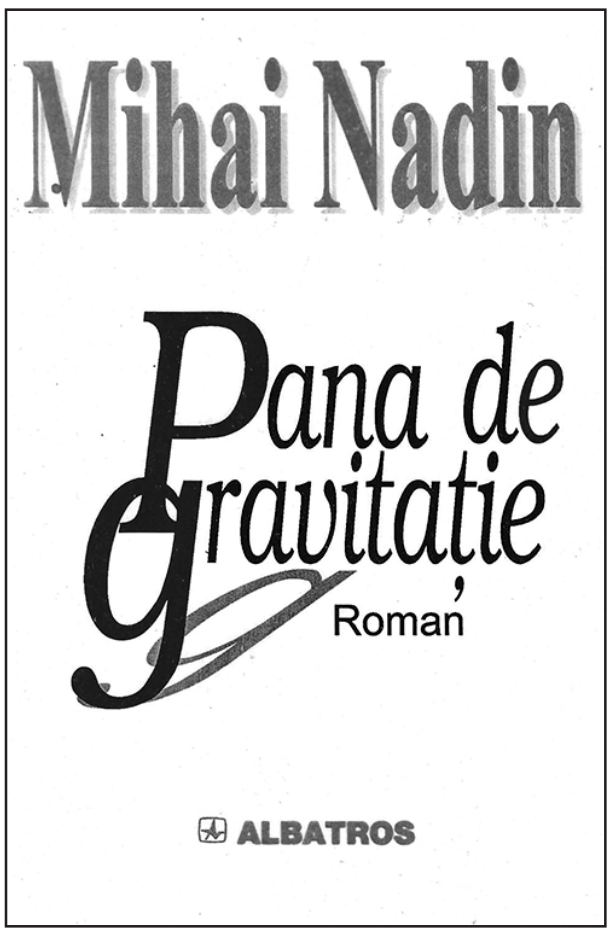

Flash-back

Al patrulea val

Titus Vîjeu

„Jefuită de suveranitatea ei, societatea a fost înghițită în vârtejul mișcării woke *– trezirea furioasă la realitate, în forma denunțării privilegiilor (reale sau imaginare) și a negării trecutului. Anularea culturii și acceptarea tiraniei celor puțini, care pretind că sunt victime, a dus*

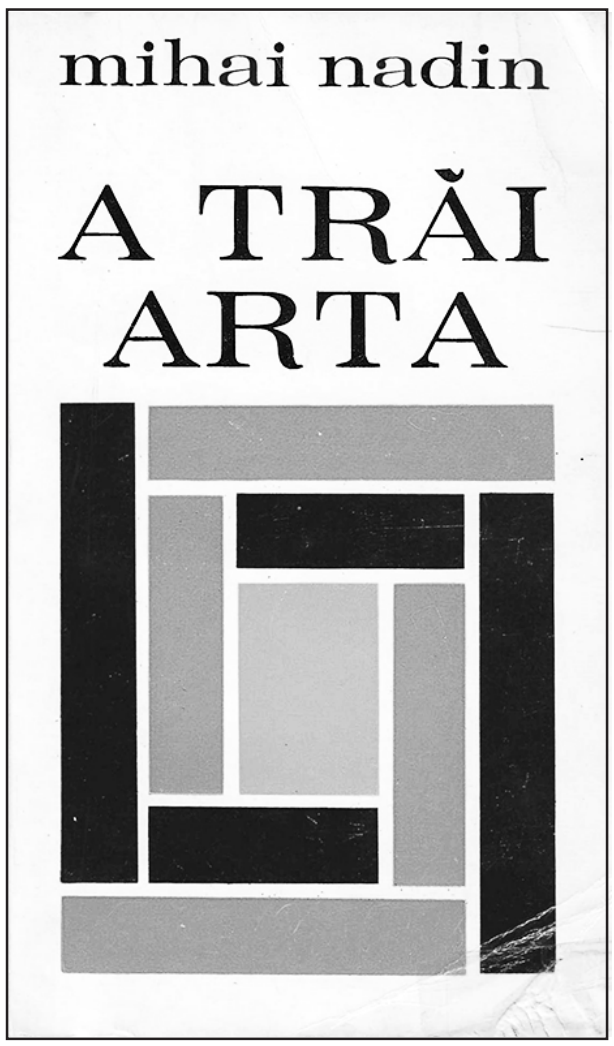

la reînvierea dictaturii corectitudinii politice. Prejudecăți noi le-au înlocuit pe cele din trecutul care, chipurile, trebuie rescris. Orice criză este, în același timp, o nouă șansă. E momentul în care fiecare trebuie să înțeleagă că este mai ieftin să previi (pandemii, crize economice, războaie) decât să repari. Viitorul fiecăruia depinde de această înțelegere." (Mihai Nadin*:* **Cumpăna științei**)

Finalul romanului **Pana de gravitație** (Editura *Albatros*, 2001) spune multe despre interogațiile secrete ale autorului: „Dincolo, după perdeaua copacilor, reîncepuse zgomotul, reîncepuseră culorile,cuvintele, gesturile. Reîncepuse viața și moartea. Adevărul." Personajul Radu definește „pana de gravitație" (fenomen fizic devenit titlu de carte) drept „succesiunea de imagini puține, foarte puține, pe durata unui timp dilatat nefiresc, scăpat din strânsoarea desfășurării sale de ceasornic, sau suspendat și el, cum suspendate fuseseră legile mișcării, ale cauzei și ale efectului, ale obișnuinței – de aceea mereu ignoratei – atracții a pământului".

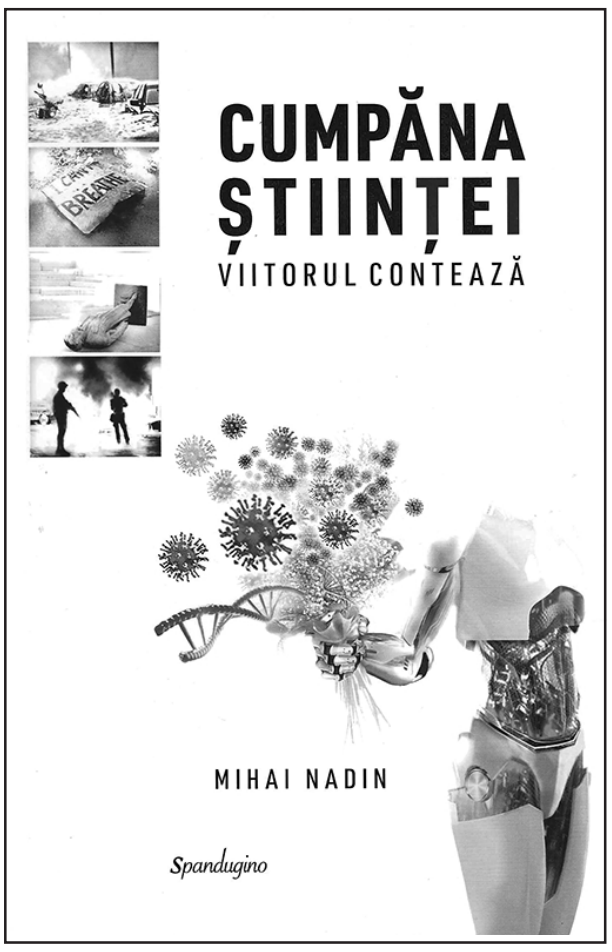
Cartea fusese scrisă – conform mărturiei scriitorului – de-a lungul unui lustru (1970-1975) în câteva așezări românești binecunoscute: Brașov, Mamaia, Sinaia, (iarăși Brașov !), București...

La puțin timp după încheierea cărții, Mihai Nadin părăsea România – ca urmare a mariajului fericit cu o frumoasă și inteligentă cetățeană americană – stabilindu-se în SUA unde „șeful familiei", care număra la acea dată și trei copii minunați, avea să predea în diverse universități transoceanice. Primeam din când în când mesajele sale din Ohio (Univ. Columbus) ori din Rhode Island și mă bucuram de fiecare succes înregistrat în nemiloasa arenă științifică de acolo. În țară se afirmase ca scriitor (**O zi pentru podoabe**, roman, 1971) și, mai ales, ca estetician (**A trăi arta**, 1972,

Reîntoarcerea la zero, 1972, **Cămașa lui Nessus**, 1973).

Preocupările interdisciplinare îl particularizau în configurația momentului. Absolvent în 1960 al Politehnicii bucureștene, unde făcuse cu strălucire parte din primele promoții de ingineri electroniști români, dar și al Facultății de filozofie a Universității din București (1969) unde avea să-și susțină câțiva ani mai târziu teza de doctorat despre „sensul progresului în artă" sub conducerea științifică a profesorului Ion Ianoși, Mihai Nadin avea să se afirme în spațiul academic de dincolo de Ocean ca un investigator neobosit al noilor determinări informatice și al „modelelor anticipative" în care se află angajate deopotrivă inteligența naturală (umană) și cea artificială. Din această conjuncție se naște sub ochii noștri o nouă civilizație, pe care „*el pensador rumano*" (gânditorul român, cum frumos îl definește o prestigioasă publicație de limbă spaniolă) o numește oximoronic cumva, **The Civilization of Illiteracy** (*Civilizația analfabetismului*). Acesta va deveni titlul unei masive cercetări științifice, de aproape o mie de pagini, ce a cunoscut în ultimul sfert de secol multe ediții în limbi de anvergură universală, dar și în unele de mai mică circulație. Este și cazul ediției românești din 2016 apărută la editura bucureșteană Spandugino cu „un mesaj de ultimă oră" al autorului din care vom reține că „subiectul acestei cărți este condiția umană. Chiar și în contextul civilizației analfabetismului, cu numărul sporit al celor care nu citesc și nu știu să scrie, îmi pot îngădui luxul unui citat: ***Homo sum, nihil humano a me alienum puto*** (sunt om și nimic din ceea de e omenesc nu mi-e străin). Citatul, dintr-o piesă a lui Terentiu, ce i-a inspirat pe mulți alții, definește o perspectivă de compasiune. Cei care în aceste zile nu mai citesc, ci își consumă vremea în jocuri video sau digitale aparțin prezentului deopotrivă cu cei care lucrează în laboratoare căutând un tratament al cancerului. Programatorul care a pierdut plăcerea

lecturii sau a spectacolului de teatru este parte a unei societăți ce-și definește valorile altfel decât în civilizațiile trecutului."

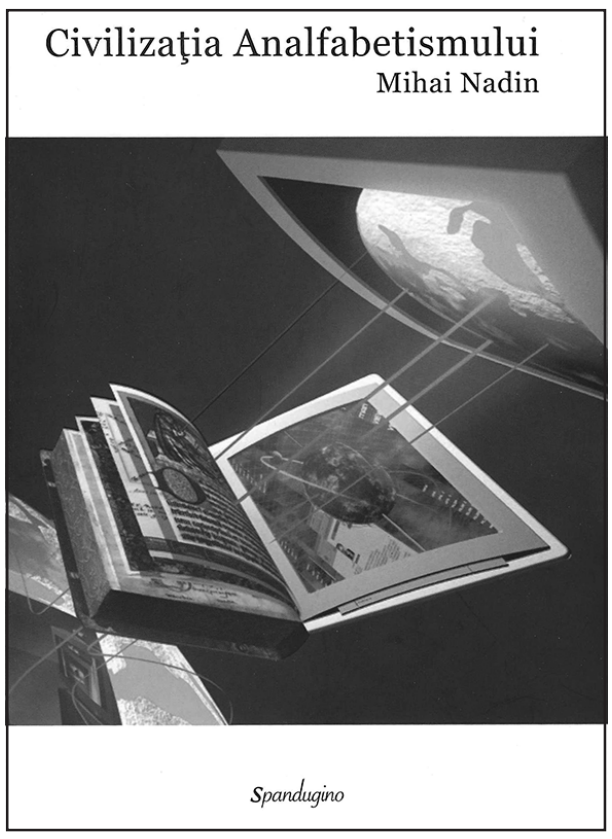
La jumătatea secolului XX drumul cercetărilor interdisciplinare asupra civilizațiilor se lărgea din ce în ce mai mult. În Europa cărțile lui Arnold J. Toynbee (1889-1975): **A study of History** (1934), **Civilization on Trial** (1948), **War and Civilization** (1950) dăduseră tonul unei viziuni filosofice asupra istoriei. Pe continentul nordamerican scena avea să fie dominată de Alvin Toffler (1928-2016) care, o dată cu apariția unor cărți (traduse și în limba română) precum **Șocul viitorului** și **Al treilea val** și-a condus cititorii spre **Crearea unei noi civilizații**.

Momentul de fractură urma să fie investigat pe larg și de canadianul Marshall McLuhan (1911-

(continuare în pag.5)

(urmare din pagina 4)

1980) autor al faimoasei **Galaxia Gutenberg** care l-a impus pe autor drept un „profet al mediei electronice”. Căci, el considera că „orice aspect al culturii mecanice occidentale a fost modelat de tehnologia tiparului, dar era modernă aparține mijloacelor electrice, care dezvoltă mediile și culturile în mod antitetic față de societatea

mecanică de consum. (...) Utilizarea mijloacelor electronice constituie un hotar între omul fragmentat al lui Gutenberg și cel integral, tot așa cum instrucția fonetică a fost un hotar între omul om-tribal și cel vizual”. McLuhan avea ca și Mihai Nadin o dublă specializare în inginerie la Manitoba University dar și în literatura engleză. Cercetătorul român a preluat cu admirabilă consecvență analiza noii civilizații rezultată din afirmarea emergentă a informaticii, ce a condus la instalarea planetară a digitalului. În urmă cu patru decenii Antonin Liehm anunțase că „secolul XXI va fi alfanumeric ori nu va fi deloc” (parafrază la secolul creștin presupus de Malraux). Pentru Nadin, fenomenul instalat e marcat de o nouă credință, frumos numită „teologia mașinii”, dar care îl așează pe individ în chip exponențial în fața unor încercări felurite. O astfel de probă dramatică i-a fost impusă de marea Molimă numită CoVID, generatoare de angoase individuale și colective și care a condus la sacrificarea a milioane de vieți omenești. „Definirea CoVID ca o criză de confluență care include pandemia, colapsul economic, falimentul financiar, precum și eșecurile sociale și politice pe care le generează pare, mai curând, un demers de etichetare decât unul menit să faciliteze o mai bună înțelegere – care este premisa pentru acțiune. Din acest motiv – ar trebui să plasăm CoVID pe fundalul abuzului ecologic – autodistrugător, în ultimă instanță – și pe acela al progresului – nesustenabil – presupus a justifica atât capitalismul, cât și numeroasele lui neajunsuri.”

Ca și alți gânditori de valoare veniți din Răsăritul Europei (Eliade, Nabokov, Milosz) Mihai Nadin a adus cu el dincolo de Ocean atracția pentru fenomenele culturale simbolice, agregând în desfășurarea lor o experiență istorică îndelungată: „Imaginați-vă o societate în care venitul minim garantat este plătit de IA și de roboți prezenți în fabrici și ferme. Ideea nu este nouă – datează de pe vremea Imperiilor Persan și Roman. Și este prezentă în schimbările actuale. Iminența acestora dictează intensitatea revendicărilor”.

Am ales aceste două citate aflate la pagina 61 a noii cărți a lui Mihai Nadin, **Cumpăna științei: viitorul contează** apărută în 2022 la aceeași curajoasă editură Spandugino condusă de doamna Lavinia Spandonide și în traducerea aceleiași temerare domnișoare Luana Stoica care a tălmăcit cu har și **Civilizația analfabetismului**. Ce separă cele două cărți este momentul în care au fost oferite spre lectură cititorilor români. Impresionanta **Civilizația...** a văzut litera tipografică românească la aproape două decenii de la prima ediție, în timp ce **Cumpăna științei** devansează ediția engleză (și celelalte ce vor urma) datorită priorității acordate de autor în semn de prețuire pentru cultura în care s-a format. Mi-a comunicat personal acest lucru și n-am putut să nu fiu emoționat. Mai mult ca sigur aceleași sentimente vor fi încercate de ceilalți cititori români ai unei cărți ce încearcă să le ofere un reazim în momentul în care „ceea ce se definește ca știință medicală – a eșuat lamentabil” și în care e cazul să se spună adevărul despre „industria farmaceutică («Big Pharma») – cel mai profitabil lobby din lume – care luptă pe orice cale imaginabilă pentru a obține un profit cât mai mare”. (pag. 177)

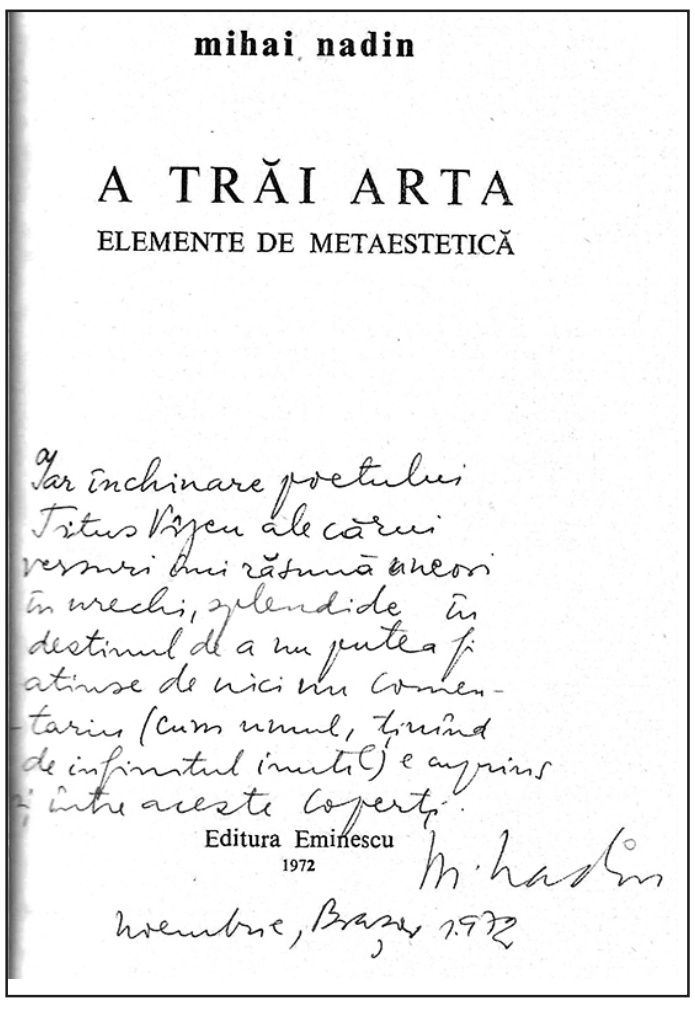
La urma urmei, nu doar „viitorul contează” ci și prezentul care a luat tot mai puternic înfățișarea unui coșmar. Și, după cum scrisese regretatul Umberto Eco la apariția volumului **The Civilization of Illiteracy** „it mainly speaks to those who belive to live on the luminous one”.

În finalul cărții sale **Al treilea val**, Alvin Toffler cerea contemporanilor să-și asume „responsabilitatea schimbării (...) învățând să nu ne închidem prematur ochii spiritului față de ceea ce este nou, surprinzător, aparent radical”. După „primul val”, al civilizației agricole, după cel de-al doilea, al civilizației industriale, cel de-al treilea a fost marcat nu doar de explozia (post-industrială) a noilor tehnologii ci și de preluarea de către o „sferă a puterii” a atribuțiilor civilizației umane avansate.

Memoria culturală a umanității poate încadra pandemia CoVID în succesiunea flagelului biblic (multiplicarea simbolicului Iov la scară planetară) sau a malthusianismului ce vestea în zorii celui de-al doilea val „reglarea” prin războaie și alte catastrofe a sporului demografic neașteptat. Oricum, faimoasa epidemie de „gripă spaniolă” (cu origini se pare transoceanice și transferată prin corpul expediționar american în Lumea Veche) nu poate fi disociată de consecințele „marelui război”, după cum nici noua manifestare pandemică nu va putea fi desprinsă de contextul belic al războiului dintre Rusia și Ucraina, cu efecte zonale și planetare pline de dramatism. Ea trebuie văzută într-un context istoric mai larg căci, după cum constată Mihai Nadin în cartea sa „este o criză pe care nimeni nu a prezis-o, deși, privind retrospectiv, mulți o văzuseră venind” (**Cumpăna științei**, pag. 89).

S-ar putea ca dezastruosul CoVID să fie frontiera dintre cel de-al treilea și al patrulea val al societății umane. Confruntarea în spațiul acestuia din urmă va avea loc între agresiunea financiară menită să producă noi reguli de viețuire planetară și rezistența însumată a unor „trestii gânditoare” care au depășit recent numărul de opt miliarde...

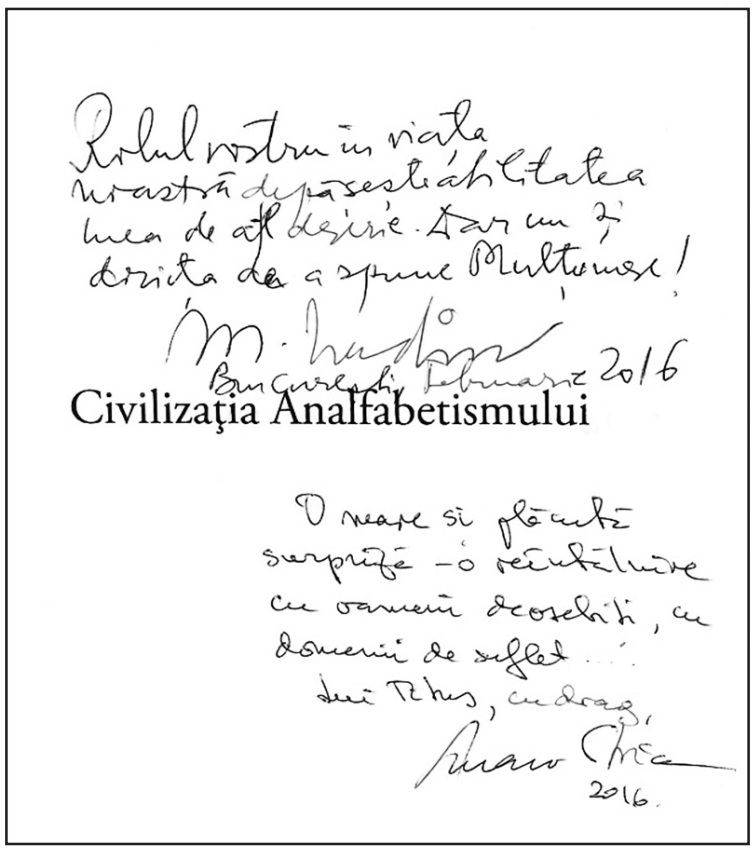
Mihai Nadin este după opinia noastră profetul-analist al acestui nou val al civilizației omenești. Care sperăm că nu o să fie și ultimul...

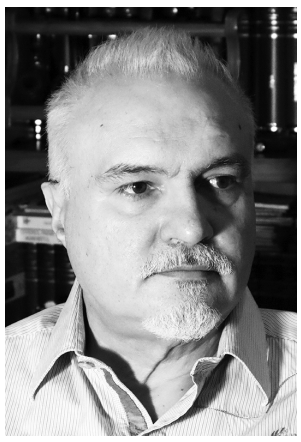

mihai nadin

A TRĂI ARTA

ELEMENTE DE METAESTETICĂ

Editura Eminescu
1972

Civilizaţia Analfabetismului

OCTAV LICĂ (n. 1956, București), absolvent al Facultății de Utilaj Tehnologic, a debutat editorial în 2019 cu volumul de versuri *Călător în Timp* (editura Hoffman). După debut, publică *Lupta cu Timpul* (versuri, editura Betta, 2020), *Taxiul Amintirilor* (proză, editura Ghepardul, 2021), *Anatomia unei clipe* (versuri, editura Kafka, 2022). A publicat în revistele: „Arena Literară", „Rotonda Valahă", „Independența Română", „Flacăra lui Adrian Păunescu", „Cervantes", „Ecreator". Este redactor-șef adjunct la „Convorbiri Literar-Artistice", revistă sub egida Uniunii Ziariștilor Profesioniști din Romania, vicepreședinte al Societății Scriitorilor Români, membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, membru al Asociației Generale a Inginerilor din România. Inclus în diverse antologii de poezie și proză. A primit premii și mențiuni pentru poezie și proză. La finele anului 2020, a fost recompensat cu Premiul „Lucia-Silvia Podeanu" pentru poezie, Premiul „Gheorghe Onea" pentru proză, din partea Societății Scriitorilor Români, Diplomă de Merit la concursul de proză „Nicolae Velea", organizat de editura Betta, 2020, și Mențiune la ediția din 2021 a aceluiași concurs; Premiul al II-lea la secțiunea proză decernat de Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România filiala Timiș, Diplomă de Merit la concursul de poezie „Radu Cârneci", 2022; Premiul I la secțiunea proză al Societății Culturale „Apollon". Academia Internațională de Literatură și Artă, 2022, mențiune la concursul de proză scurtă organizat de Asociația Distribuitorilor de Carte, Editura Betta și revista „Arena Literară". Octav Lică are aceleași certe disponibilități, afirmate târziu și discret, atât pentru poezie, cât și pentru proză. Registrul său tematic acoperă zone ale realității fizice actuale, dar și zone transcendente, crepusculare, unde autorul mizează din instinct, prin mijloace simple, nesofisticate, pe un mesaj surpriză, cu un evident impact emoțional.(**Victoria Milescu**)

Octav Lică

OCHELARII

Am găsit într-un sertar
o pereche de-ochelari !
Nu sunt ai mei și nu știu
să fi fost ai altcuiva.
Sunt roși de vremea cititului în stele,
iar ramele sunt mate de-așteptare.
Lentilele lucesc scrutând
trecutul încă neîmpărtășit.
Un gând nu îmi dă pace:
mă-ndeamnă să-i probez.
Îi pun la ochi și văd
doar un prezent distorsionat.
E parcă întuneric, doar clipele lucesc
în trecerea grăbită a șoaptelor din jur.
Închid un ochi, apoi pe celălalt.
În gândurile mele, lumina
dispare printre pași pierduți.
Deschid un ochi, apoi, timid pe celălalt,
mă strânge concavitatea unei lumi străine,
am dioptrii prea mari,
percepția deformează puterea de-a-nțelege.
Sunt ca un orb ce-adulmecă primejdia,
nu știu de unde vine, dar știu că mă-mpresoară
cu izul său de moarte și trădare,
cu bezna ce a-nghițit lumina.

Fără lentile sunt miop orbit de aparențe,
cu ele sunt prezbit privind în viitor
spre zări în straie sumbre și cețoase.
Mai am un ochi de viață să închid !
Într-un sertar am încuiat
o pereche de-ochelari,
nu sunt ai mei și nu știu
să fi fost ai altcuiva !

CINE EȘTI ?

În camera în care dorm se vede cerul;
tavanul a căzut răpus de vise,
nu se-ntrevăd nici stele,
deasupra e doar norul.
La căpătâi vegheaz-o entitate,
privește fix cu ochi nedefiniți,
culoarea lor, în spectru, fără nuanțe,
adună gânduri trezite-n realitate.
Mă roagă să-i răspund la întrebare
în vorbe nerostite încă,
eu știu de la-nceput ce vrea să zică,
dar buzele-i rămân în nemișcare.
Răspunsul la-ntrebarea „Cine ești" ?
E greu de dat prin simplă tălmăcire;
să cuget pot, dar El mă forțuește
și fără glas întreabă: „Cine ești" ?
Privesc prin El ! În fața mea e tata;
cu ochii-mi caută cuvântul,
las capul în pământ; nu știu răspunsul.
Pe cine să întreb ? Prea mare-i plata.
M-alină chipul mamei. Duios, un zâmbet
mă-ndeamnă să răspund,
iar ochii ei șoptesc în graiul mut:
„Curaj ! Eu știu că poți, doar ești poet !"
Transpir, broboane se preling pe ziduri,
Din cer nu plouă vreo idee,
doar nori născând efemeride
privesc în jur cu ochi rătăcitori.
Și fata îmi roagă un răspuns,
cu vocea-i pierdută într-un susur,
simt mâna ei în mâna mea, în tremur,
în ochii ei scânteia nu s-a stins.
Și mintea-mi e cuprinsă de-un puseu,
în locul inimii s-a pripășit un sloi,
prin vene-aleargă globule de idei,
grăbite să răspundă-n locul meu.
Cine sunt eu ?
Sunt tata, mama, fiica, fiul,
sunt cerul, marea și pământul,
un electron atras de-al său nucleu.

CĂDEREA ÎN TARTAR

Trecut-a râul cel din urmă om.
Pe-o stâncă-n malul din Tartar
vegheaz-o umbră, în nesomn,
apoteoza sufletului muritor.
E Hades, cel ce stăpânește hăul,
bogatul sărăcit de soare.
Pe frunte-i nimbul ce reflectă răul
spre viața ce în beznă moare.
Luntrașul își numără orții,
plătit-au cei fără de somn,
sorbind din negrul Acheron
uitarea ce succede morții.
Iar dincolo de râu nu este zare
nici cer nu e, nici soare și nici lună
și în tăcerea de mormânt asurzitoare
doar mugetul neantului răsună.
Un licăr ce săgeată
străpunge umbra mată,
trădând prezența mută
unui crâmpei de viață.
Și-n sunetul măiestru
spre ceruri se înalță
un gând rămas sihastru,
o ultimă speranță.
o muzică împrăștie
din întuneric noaptea
și-ntoarce din vecie
spre viață însăși moartea.
Dar viața-i o iluzie
pierdută-n negrul Styx,
iar moartea vrea să fie
oceanul nesfârșit !

STATUIA

Pornit-am să cioplesc în piatră
cu patima ce-mi oțelește brațul.
Și dalta făurită din coasta ce mă doare,
lovește-n piatra seacă cu ura unui demon.
Cu fiece crevasă, în piatră curge sânge,
oftează și suspină în chinul devenirii.
Sudoarea mi se scurge născându-se în grinduri
și dalta parcă-nvie în contopire sfântă
cu piatra și femeia cu trupul de statuie.
Eu sunt doar cioplitor de forme fără viață
statuie-n piatră rece, tăcută și amorfă.

Și dacă tot frumosul făcut de mână vie
nu poate încălzi o inimă ce bate,
atunci la ce folos o perfecțiune moartă ?
Rămâne-un gol în suflet și coasta
ce-mi lipsește.

PIEPTENELE

De ziua mea doritu-mi-am un piepten
să mângâi buclele adolescenței
pierdute-n vreme-n fire albe,
cu visele feericelor despletiri.
Atunci eram cârmaci în barca vieții
croindu-mi drum prin ceața nălucirii,
în râul ce-a purtat atâtea vise
spre verdele din câmpuri Elisee.
Rămas-am doar vâslașul obosit
cu fața îndreptată spre trecut
și spatele spre-un viitor incert
spre care vântul vieții mă împinge.
Vâslesc mușcând în palme bătătura,
nu doare-atât de mult precum calviția;
nu sângerez, doar ochii-mi plâng
cu lacrimi de sudoare.
Privesc întinsul apelor ce înconjoară,
adâncul lor e pură voluptate,
atunci, când doar o clipă mai rămâne
din ora ce-n neant s-a scufundat.

DE N-AR FI FOST FEMEIA

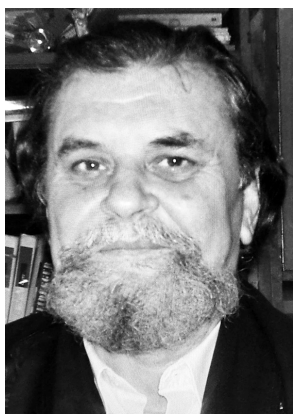
O adiere blândă împrăștie-al tău parfum,
arome dulci de ambră, flori albe de cireș !
M-afund în părul tău, în despletite valuri,
adulmecând mireasma ce-n mare se afundă.
Corabia din simțiri se pierde în adâncuri,
acolo unde nimeni n-a mai purces vreodat'.
Din vise-s împletite cosițe ruginii
legându-mă de rugul iubirilor fierbinți.
De n-ar mai fi femeia cu pântecu-i ceresc
în care-ncape viața cu tot ce e lumesc,
s-ar stinge felinarul ce luminează zarea,
ar înnopta și luna, pământul s-ar usca.
De n-ar fi fost femeia, sădită în simțiri,
din coasta ce mă doare, din mărul lui Adam
și până în călcâiul, cel ros de bătătură,
mi-ar plânge fericirea, mi-ar sângera durerea.

UMBRA TA

M-am îndrăgostit de umbra ta,
o ființă pământeană în eclipsă;
are conturul tău, e forma ta.
Și totuși, ești cartea mea deschisă.
Privindu-ți umbra te redefinesc:
ești descriptivă, dar concisă.
Mulți calcă-n umbra ta,
purtată de esență în lumină,
fără să-ți simtă ascendența.
Sunt trecători pe-aleile cu zile,
ce înfloresc și-apoi se ofilesc,
fără să poată desluși, firesc,
tremurul nopților febrile.

UMBRA VORBELOR

M-ascund în umbra vorbelor mele,
iar ochii-mi striviți de lumină
se-afundă-n orbite.
Îmi legăn arcușul pe coarde vocale,
e muzica șoaptelor scurse
purtate de vânturi, udate de ploaie.
Și vorbele mele dansează
pereche cu vorbele tale,
în cer se unesc, se ridică,
ating înălțimi siderale,
ecoul lor înconjură zarea
în stoluri plutind, nesfârșite.

Ioan Dan Bălan

Chemat la cele veșnice în 17 decembrie 2022, scriitorul **IOAN DAN BĂLAN**, cel care se simțea în primul rând poet, s-a născut la 30 mai 1951 în satul Victoria, comuna Hlipiceni, județul Botoșani și a absolvit Facultatea de Filologie la Universitatea din Timișoara. S-a format însă ca scriitor, ca poet și om de presă în Petrila, județul Hunedoara. A debutat cu proză în revista Vatra, în 1987 și, de-a lungul anilor, a publicat în majoritatea revistelor literare din țară. A iubit oamenii locurilor care l-au adoptat, le-a studiat tradițiile, credințele și le-a cules folclorul. În anul 2006 a devenit membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, iar în anul 2011 a devenit membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Alba-Hunedoara. A primit numeroase premii, în țară și în străinătate, între care patru premii ale Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Alba-Hunedoara și un premiu în Germania, la *München.*

POEZIA, în primul rând, este cea care-l definește și care i-a umplut sufletul. Parcursul poeziei sale este unul către o spiritualizare și o esențializare evidente, o rezemare pe simboluri și pe teme majore. Semnificative în acest sens sunt, de exemplu, ultimele două volume, *Pro Logos, 1,* 2020 și *Pro Logos 2, De Înălțarea Vieții*, 2021, cele mai profunde și cele mai unitare ca mesaj poetic dintre cărțile sale de poezie de până acum. Mizând pe mari simboluri, textul poetic creează largi reverberări poetice, cu conotații filozofice, spiritual-religioase și mitologice. *Peștera*, simbol central, devine un *centrum mundi* la care se raportează atât lumea spiritualizată, simbolizată de *Sihastru* și de *Poet*, cât și lumea profană, care aspiră la spiritualizare. Ea este locul retragerii *Poetului* din cetate, în tăcerea care-i oferă atât înțelegerea propriului sine și a lumii, cât și limpezimea spiritului, pentru a deslușI mai clar stelele Cerului și îngerii Înaltului, pentru a vedea aievea visele și gândurile. În raport cu *Peștera, Poetul și Sihastrul* se suprapun.

PROZA este cealaltă ramură principală a operei sale. A debutat cu proza scurtă *Hoțul* în revista „Vatra". Așa cum remarca Marian Odangiu, Ioan Dan Bălan are ca prozator o mână sigură și o vână puternică. Stilul său realist dezvăluie un ochi pătrunzător și un fin psiholog, astfel că personajele puse în mișcare sunt nu numai veridice, ci și tipice. Prozele scurte publicate de Ioan Dan Bălan, echilibrate ca structură, centrate pe un fapt care luminează proza ca o explozie interioară, prin personajele pe care le pun în mișcare conturează un univers al pasiunilor puternice, grefate pe un fond de trăinicie a unor colectivități cu legi nescrise, tradiții și obiceiuri care merg departe în timp și pe care le păstrează cu strășnicie, ca o garanție a acestei durabilități. Autorul posedă arta de a creiona un personaj din câteva linii sugestive, câteva gesturi semnificative, punând în mișcare atât o individualitate, cât și un exponent al colectivității sale. Volumele sale de proză scurtă publicate se întind de-a lungul a 22 de ani: *Omul de Piatră,* 1998; *Vinovatul (întâmplări năprasnice),* 1998, *Dincolo de patimă*, *1999; Duhul momârlanilor*, 2008; *Duhul Văii*, *2009; Duhul momârlanilor*, 2017, *Semnul Kogayon,* 2020; *Semnul Kogayon, 2, Muntele Dragostei, 2021.*

A mai publicat cinci volume de reportaje, patru volume de studii etnografice (din care trei în colaborare cu Elisabeta Bogățan) și numeroase culegeri de folclor. A apărut în antologii și dicționare în țară și peste hotare. (**Elisabeta Bogățan**)

NOD

Doamne, arată-mi calea către noi
sunt cufundat în timp până departe
umil râvnesc să mai cioplesc o carte
sădind în pagini ochii trei ori doi

Nu pot ieși de-a oarba la plimbare
mă arde o adresă, cruzi o știți
eu cred în vis c-amarnic mă iubiți
cu patima care-n poem mă doare

Mirat nu intru, vreau întâi să ies
hulind fântâna apa să coboare
o ciutură cu dragoste și soare
m-ar blestema să plâng sub chin ades

Vezi ? n-am victorii... umbre-n rugăminți
cu suflet mă atrag spre lumea rece
prin mine întru noi trist nodul trece
ca fiii în nepoți și din părinți

IATĂ, M-AM APROPIAT

Iată, m-am apropiat de tine, Doamne,
tu privești peste mine, încă
nu-mi auzi ruga de a mă prinde
în privirea ta, de a fi în ea

Iată că înțeleg insectele, noaptea
se prăbușesc în lumina flăcării
care privește peste ele, peste tot, aiurea
și, poate, n-au timp să-și încheie ruga
ruga lor, care-i și ruga mea
de a fi insecta din lumina ta
de a fi cuprins în ea

Iată, m-am apropiat de tine, Doamne,
calc hotărât pe scena
în care trebuie să-mi joc rolul roții,
să-mi închei calea în lumina
privirii sau flăcării tale
precum orice insectă care fuge de întuneric
în moarte.

RUGĂCIUNE LA CANTON

Doamne, Iisuse Christoase, fiul lui
Dumnezeu
și al Fecioarei Maria
miluiește-l pe păcătosul Geon de la Canton
fiul lui Dumitru pământeanul
și al mamei chinuite Maria
nu-l lega de răsuflarea Lunii despicate-n
florar
fără harul și binecuvântarea ta
primăvăratică
funia de aer nu-i va ajunge oricum
să se atârne puterii tale nesfârșite
lasă-l dezlegat sub Cer și stele
să-și poarte Cantonul dincolo de
năprăsnicii
să-și afle cu povară de melc în spate
eternitatea din oaza liniștii

Doamne, Iisuse Christoase, lasă-i
asemănarea
în umbra sau chipul lui de izvor
când își curăță ultimii zori ai vieții
cu agheasma binecuvântată ca vin
nu-l izbăvi de starea straniului paznic
care împletește ziua și noaptea în sine
cu lumină pre întuneric călcând !…

M-A PĂRĂSIT SPERANȚA

Nici nu mai știu de când m-a părăsit speranța
de a mă întoarce la mine
totul seamănă cu pagina arsă fără milă
și scrumul aruncat în curentul Cheilor
e ca și cum scrumul ar lupta
să se refacă-n scriitura de suflet ars
doar pentru a-mi asculta încă o dată jelania
ori poate inima spulberată acolo
într-un desen cu săgeată care străpunge,
pueril
ar încerca să bată precum clopotul în dungă..

Totul seamănă și cu un loc văzut pentru
mâine
în care tu mă vei găsi cum nu sunt
adică mai aproape de mine ca de Dumnezeu

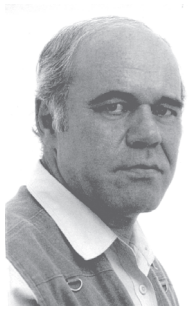
Se-aud cântece în mine, simfonii de toamnă
poate bolboroseli de-ale râului în căutarea
izvoarelor
eu așez între ele această rugăciune curată
ca scrumul să-ntocmească scriitura arsă
precum slujba preotului pomenirea la șapte
ani
a celui îngropat ca soldatul în tranșeu

Se-aud în mine cântecele pământului
și nu mai știu care bucurie a timpanului
îmi va face semnul crucii deasupra
nu mai știu ce duh va împleti prin timp
aceste rânduri de sub conifere seculare
rămase
cu rășina aprinsă în candela Cerului
aici, unde Dumnezeu se odihnește
sfințind cu veșnicie altarul
Bisericii de Brazi
înaintea nunții mele din Cuvânt.

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (XXXIX)

Între topos și atopos

Dl. Aureliu Goci și ambiția de a scrie o istorie a poeziei contemporane

Florentin Popescu

Că dl. Aureliu Goci este la ora actuală unul dintre puținii cronicari care se apleacă răbdător, atent și cu aplicație asupra fenomenului/fenomenelor lirice de azi este un adevăr de o evidență atât de pregnantă încât nu mai are nevoie de nicio argumentare. Cele peste douăzeci și trei de cărți publicate până în prezent (dintre care unele au ca subiect poezia românească mai veche sau mai nouă) certifică în persoana sa o autoritate care nu poate fi contestată, ci, de departe, trebuie recunoscută și apreciată ca atare.

Acest critic (care, pe deasupra este și un publicist cu vechi și remarcabile realizări; a lucrat în mai multe redacții și are un palmares bogat în domeniu) și-a manifestat predispoziția pentru comentariul cărților de poezie din urmă cu aproape patru decenii. Prin anii 1970-1971 eram vecini în aceeași pagină cu recenzii în *România literară*, iar mai târziu și în alte locuri, d-sa dovedindu-se, încă de pe atunci, a avea o vocație pentru critica de întâmpinare. O critică pe care a practicat-o și o mai practică și azi în chip statornic și continuu, îndeosebi la revista *Arena literară*, unde a fost desemnat redactor-șef, în urmă cu opt ani, la propunerea subsemnatului. Nu-mi fac un titlu de glorie din asta, dar se pare că am avut mână și inspirație bune de vreme ce astăzi numeroși începători într-ale literaturii (și nu numai ei) se bucură de comentarii echidistante, autori care, probabil, cu greu și-ar fi putut găsi loc în alte publicații.

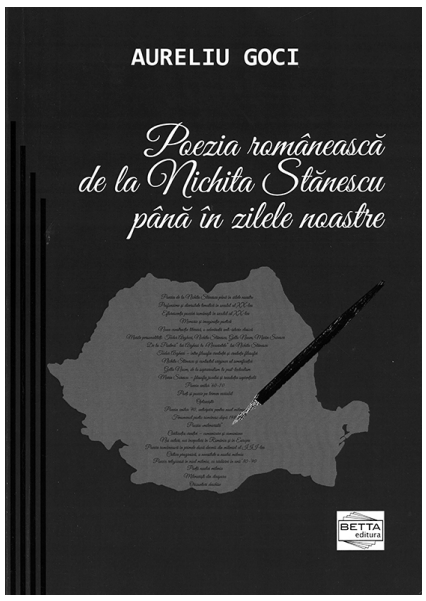
Cu o răbdare de vechi ceasornicar elvețian, cu pasiune și drag de literatură, dl. Aureliu Goci citește (aș zice cu disperare) fără prejudecăți ori partizanate cărți de tot felul și în toate genurile – ceea ce, se înțelege, nu fac mulți.

N-am fost niciodată la el acasă, dar îmi imaginez că locuința sa este ca și a mea: cu zeci de cărți care n-au mai avut loc în rafturi și stau în mari teancuri pe parchet. Teancuri printre care criticul se strecoară ca un cocor printre pietrele și bolovanii unui râu...

Acest fost coleg al meu de facultate la Universitatea din București în ultimul pătrar al veacului trecut este, cu siguranță, singurul care ar putea spune, la o adică, precum subsemnatul: „Eu v-am citit pe toți !" În fine...

Și fiind dl. Aureliu Goci un comentator de literatură cu antecedente atât de bogate și de îndelungate, era și firesc ca la un moment dat să se gândească și la o evadare din publicistica literară curentă, elaborând sinteze, monografii, studii speciale despre autori, dar și despre ceea ce numim mersul literaturii, mai exact spus a unor genuri ale acestora, gest nu prea ușor de făcut și nici superficial pentru un critic care se respectă pe sine, care-și respectă menirea, munca și mai ales îi respectă pe cititorii lui.

Dar nu numai că s-a gândit, ci și a trecut la fapte. După mai multe cărți în care a demonstrat o fină, corectă și modernă interpretare a unor valori intrate în patrimoniul de aur al literaturii noastre (*Delavrancea și devenirile arhetipului*, 1995; *Arghezi între infinituri. Eseu despre religiozitatea omului necredincios*, 1996; *Răzbunarea lui Moromete sau Marin Preda și onoarea de a fi contrazis de istorie*, 1998; *Romane și romancieri în secolul XX*, 2000; *Originile, înflorirea și răspândirea mitului Dracula*, 2000; *Mileniul al III-lea și „direcția nouă" în cultura românească*, 2001; *Geneza și structura poeziei românești în secolul XX*, 2001; *Fenomenul Caragiale și reîncarnările virtuale*, 2002; *Prozatori români la frontiera dintre milenii*, 2003; *Apocalipsa după Arghezi*, 2010; *Poeți români la frontiera dintre milenii*, 2012; *Liviu Rebreanu – centrul operei și distribuția tipologică*, 2014; *Întâmpinarea cărților – echilibru și contraste, metamorfoze și metafore în cronici literare*, 2015; *Mircea Eliade – spațiul ancestral și tipologia urbană*, 2016; *Mihai Eminescu – Identitate și semnificație*, 2017; *Prozatori români în primele două decenii ale mileniului trei*, 2018; *Poezia românească de la Dosoftei la Nichita Stănescu*, 2019; *C.A.P.T.I.V. în imaginarul creației – Cărți, Autori, Personaje, Tipologii, Inspirație, Vocație*, 2021; *Cronici literare din mileniul al III-lea*, 2021) a venit acest nou volum (*Poezia românească de la Nichita Stănescu până în zilele noastre*, Editura Betta, 2022).

Evident, după citirea calendarului bibliografic de mai sus, ne dăm numaidecât seama că este vorba de partea a doua a cărții apărută în anul 2019 la Editura Academiei și că, probabil, nu peste multă vreme cele două volume vor fi tipărite împreună într-un op ce se voia a fi nici mai mult, nici mai puțin decât o trecere critică în revistă a liricii românești printr-o grilă personală – fapt care ar da un spor de autoritate autorului și totodată ar oferi criticilor posibilitatea de a urmări criteriile analitice aplicate – pe de o parte poeților cu opera încheiată, iar pe de alta prognosticurile autorului în ce privește destinul unor scriitori de azi, aflați în pragul afirmării literare.

Până una alta, aplecându-ne asupra volumului de acum, constatăm câteva realități de ordin general, care conferă scrisului d-lui Aureliu Goci un serios atu în fața cititorului: criticul comentează dezinhibat, cu dezinvoltură cam tot ce i-a apărut în fața ochilor pentru lectură, indiferent că este vorba de poeți cât de cât cunoscuți (fie din unul ori mai multe volume publicate, fie din presa literară). Nu e nimic rău în asta câtă vreme comentatorul nu abdică de la criticile estetice pe care le-a impus, primând, înainte de toate, textul. Textul care vorbește singur despre vocația, originalitatea, valoarea, ideile noi aduse în lirică etc. etc.

Din acest punct de vedere, dl. Aureliu Goci este binevoitor și înțelegător cu cei pe care îi comentează până în pânzele albe. D-sa nu desființează, nu anulează, nu minimalizează pe nimeni, cântarul aprecierilor fiind la fel de corect și bine calibrat, atât în ce-i privește pe unii autori cunoscuți sau foarte cunoscuți, cât și pe alții, semnatari ai unei singure cărți, despre care nu s-a prea auzit. Acestora din urmă criticul le acordă o șansă (ori mai bine zis le întrevede o șansă pentru viitor), din acest punct de vedere amintindu-ne de *Istoria* lui Ion Rotaru, unde au fost consemnate, până și cele mai mici realizări în beletristică.

Dl. Aureliu Goci este, în genere, un om de bine și vede întotdeauna partea plină a paharului, în persoana sa găsindu-și un eventual sprijin literar toți cei care scriu poezie și-și închipuie că reprezintă ori vor reprezenta ceva în lirica națională.

A nu se înțelege de aci că istoricul din această carte a scris despre autori luați la întâmplare din câmpul atât de larg al poeziei. Nu, de vreme ce se dovedește a fi un parcimonios, călăuzit parcă după ideea că întotdeauna trebuie să-i dea cezarului ce e al cezarului, chir dacă mai înainte, din motive redacționale, despre unii a publicat recenzii „pozitive" în *Arena literară*.

Sigur, o astfel de carte, ca oricare alta de felul ei, îl face vulnerabil pe autor în unele puncte ale excursului său critic.

Sigur, putem sau nu putem, ca lectori, să fim ori să nu fim de acord cu analistul în ce privește alegerea exemplelor sau cu concluziile inserate la finele fiecărui articol.

Sigur, atât în capitolul I (unde alături e poeți „semnificativi" precum Nichita Stănescu, Gelu Naum și Marin Sorescu ar mai fi putut fi incluși cel puțin încă doi-trei autori), cât și în celelalte se pot descoperi unele omisiuni sau opțiuni discutabile etc. etc., dar în totul exegeza este meritorie și de așteptat ca la o posibilă ediție a doua studiul să fie revăzut și îmbogățit, atât în ce privește argumentele în comentarii cât și în ce privește adăugarea unor comentarii pe marginea scrierilor unor autori care acum lipsesc din sumar.

Așa cum am spus-o ori de câte ori mi s-a ivit prilejul, mă bucură această nouă apariție editorială. Mă bucură, așijderea, să știu că atâta vreme cât avem asemenea critici și asemenea cărți, scriitorii n-au a se teme că munca lor rămâne necunoscută ori se pierde în van.

Am citit despre...

Scriitori români, văzuți de mari graficieni ai lumii (X)

Florentin POPESCU

Cu acest nou episod ajungem la Ion Neculce (1672-1745), poate cel mai citit și iubit dintre cronicarii noștri. A scris *Letopisețul Țării Moldovei de la Dabija Vodă până la a doua domnie a lui Constantin Mavrocordat* (1662-1743) și *O samă de cuvinte*, ambele fiind un bun izvor de inspirație pentru scriitorii români de mai târziu.

Originalitatea acestui cronicar constă, între altele și în faptul că a scris despre evenimente cu care a fost contemporan. Zice el: „...ce au scris singur, dintru a sa știință, cât s-au tâmplat de au fost în viiața sa. Nu i-au trebuit mai străin să citească și să scrie, că au fost scrisă în inima sa".

În posteritate Ion Neculce a fost apreciat în mod cu totul deosebit mai ales de Mihail Sadoveanu. „Cugetarea ascuțită și puțintel sceptică pe care o găsim în proverbe – scria poetul *Fraților Jderi* –, expresia colorată și plastică, alternanța de zâmbet și tristețe, tot sufletul poporului variat ca o primăvară de la noi, le găsim în cel dintâi povestitor artist al nostru Ion Neculce – care nu e un mare cărturar, cum au fost Costineștii, și care vorbește ca un răzeș sfătos de odinioară. Necazurile săracei Moldove Neculce le-a avut scrise în inima lui, cum spune însuși. În marginile limbii simple și înțelepte a adunat cronica lui comori de frumuseți artistice. Letopisețul său mi-i carte de căpătâi – și de câte ori îl deschid mi se umple sufletul de plăceri rare."

Opt graficieni din mai toate zările lumii au fost atrași de figura luminatului cronicar moldovean și au căutat să-i imortalizeze figura în portrete care să transmită privitorului nu doar o simplă imagine statică, aidoma unei fotografii, ci și ceea ce se afla dincolo de liniile portretului, acea frământare interioară, acea taină sufletească și nu în ultimul rând cumulul de sentimente ale personajului.

Yayak Yatmaka din Indonezia ne propune un Neculce maiestuos, cu figură de înțelept, emanând prin toate trăsăturile feței autoritate, prestanță și o anume grandoare. Barba mare, bogată, impune și ea în timp ce ferestrele sufletului – ochii privesc cu o anume duioșie direct către un interlocutor nevăzut, de dincolo de portret. Pentru Harutyun Chalikyan din Armenia marele cronicar moldovean este un om ce privește undeva lateral, ca și cum s-ar aștepta ca din clipă în clipă să apară cineva de acolo. În totul figura e a unui ins puțin blazat, dezamăgit de tot și de toate.

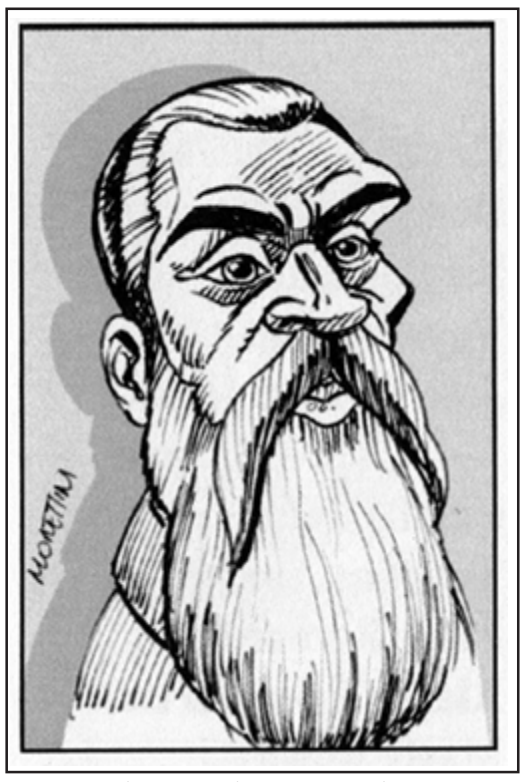
În vădit contrast cu armeanul, Sergio Raul Morettini din Brazilia a văzut un bătrân energic, privind cu ochii larg deschiși lumea. Liniile drepte, contururile colțuroase ale chipului în ansamblul lui dau impresia că autorul *Letopisețului Țării Moldovei* se află într-o dispută cu cineva (gura e ușor întredeschisă), că îl nemulțumește ceva și vrea să pună lucrurile la punct.

De remarcat că pentru cei mai mulți graficieni elementul definitoriu al lui Ion Neculce este barba: uriașă pentru Camilo Triana (Columbia), deschisă ca un evantai la Yustinus Anange (Indonezia) și mare ca o claie de fân deasupra căreia se ridică un cap mare cu ochii larg deschiși și străjuiți de sprâncene subțiri și lungi, parcă trasate cu tuș negru (la Jorge Bernard din Irlanda).

Același element facial, barba l-a impresionat și pe Douglas Laurenco (Brazilia), care ne propune tot un chip străjuit de barbă bogată, dar cu o privire mai blândă, în timp ce la Jose Ricardo Rojas din Columbia privitorul întâlnește un chip de ins intrigat de cineva sau de ceva, fără, însă, a avea, totuși, duritatea văzută la Sergio Raul Morettini.

În fine, Marty Mayo (SUA) parcă nici nu ar fi observat barba cronicarului (doar câteva linii subțiri îi sugerează mărimea), ci doar mustățile uriașe, aidoma unei rândunici, aripa din stânga fiind prelungită până la baza bărbii. Viziuni diferite.

Numitor comun: respect și prețuire pentru marele nostru cronicar.

Ion Neculce văzut de Sergio Raul Morettini (Brazilia)

E. Lovinescu. Ipostaze ale scriitorului (Maria Monica Stoica)

Luminița Cornea

Pe piața editorială din România zilelor noastre cele mai prezente sunt volumele de poezie, după care urmează proza și, la oarecare distanță, volume de critică literară. La distanță considerabilă, și mai rar tipărite, se află volumele de istorie literară. Dificultatea constă nu numai în realizarea acestora, ci și în faptul că studiile de istorie literară pretind un alt tip de lectură. Totuși există autori preocupați de acest compartiment al literaturii române. Volumul *Eugen Lovinescu. Ipostaze ale scriitorului* de Maria Monica Stoica (Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2021) o dovedește.

Profesoara de română-latină Maria Monica Stoica se remarcă prin preocuparea constantă pentru studiul literaturii române, latine și universale. Volumele tipărite până în prezent acoperă întru totul această preocupare: *Carmina Latina* (2003), *Aetas aurea. Fețele unui veac* (2008), *Cronici în vitralii* (2012), *Lumina adâncurilor* (2014), *Theatrum in fabula* (2016), *Ritmuri solare* (2016), *Nu stinge flacăra !* (2017), *Alte întâmplări cu Apolodor* (2018), *Pecetea memoriei. Ziua când tata a devenit nemuritor, memoriile unui fost deținut politic* (2019), *Paradigme literare, eseuri, comentarii critice* (2021).

Maria Monica Stoica a debutat editorial în *Ideea de Eminescu*, volum editat de *Societatea de Științe Filologice*, îngrijit și coordonat de Luminița Cornea și Cristina Vișan, Editura Arcuș, Sf. Gheorghe, 2000. Acest debut reprezintă un întreg conglomerat de trăsături specifice cercetătorului și istoricului literar de sorginte latină care este scriitoarea Maria Monica Stoica. Chiar și numai titlul studiului pe care îl semnează atestă afirmația anterioară: *Eminescu și poezia latină. Paralelă între poezia „Odă (în metru antic)" și „Poemul 51 (Introspecție lucidă)" scris de Catul, poet neoteric*. Profund cunoscătoare a literaturii latine, autoarea denotă multiple cunoștințe din literatura universală, toate strâns unite și prezente în poezia eminesciană, iar concluzia este că sursa perenă a literaturii care a alimentat fecund literatura europeană, de-a lungul secolelor, este clasicismul greco-latin. Eminescu a cântat „poezia și nemurirea ei, capacitatea de a izvorî perpetuu, de a purta prin albia secolelor izvorul de apă vie al unei epoci de existență ideală a poeziei-cântec al lumii. În acest mod (...) trebuie înțeleasă viziunea poetului asupra antichității greco-latine, văzută ca «izvor al timpului istoric», un timp care devine factor activ al determinărilor spirituale, căpătând valoarea de model arhetipal".

Autoarea nu se dezminte în arta de a valorifica limba latină precum în titlul de cuvânt înainte al volumului de față: *Modus eligendi, modus complendi* (mod de a alege și de a completa). Probabil, atracția față de această mare personalitate s-a datorat și faptului că Lovinescu a fost profesor de limbi clasice și traducător din literatura latină și elină, de care Maria Monica Stoica este pasionată de o viață.

În capitolul *La Fălticeni pe urmele lui Eugen Lovinescu*, Maria Monica Stoica a ales cu atenție fragmente din mărturiile unor personalități care au evidențiat legătura afectivă dintre critic și localitatea natală. Mai mult, autoarea menționează că în casa de la Fălticeni, departe de forfota capitalei, Eugen Lovinescu „și-a scris toată opera beletristică, trăind bucuria creatorului de lumi și de viziuni artistice; din cele 60 de cărți editate, reprezentând lucrări științifice, beletristice ori traduceri din literatura latină și elină, 25 au fost scrise la Fălticeni". Atmosfera orașului Fălticeni este prezentă în textele romanelor de inspirație autobiografică (*Bizu*, *Diana*, *Mili*), fiind locul unde criticul revenea în fiecare vacanță de vară. În opera de critic Lovinescu nu avea cum să-și exprime afecțiunea față de localitatea natală, pe când în opera de ficțiune s-a manifestat fără constrângeri. La Fălticeni, după mărturiile discipolilor, era sociabil, comunicativ și avea plăcerea de a se întâlni cu tinerii. La biroul său din Fălticeni și-a scris, vară de vară, opera – desenul de pe coperta volumului (autor Liliana Nanu) înfățișându-l pe critic la masa de scris fiind în deplină concordanță cu ideea cărții care leagă două spații geografice străjuite de spiritul lovinescian: un spațiu pe unde ne călăuzește un alt admirator al criticului, academicianul Eugen Simion.

Structura volumului cuprinde capitolele: *Eugen Lovinescu, spiritus rector al epocii*; *La Fălticeni, pe urmele lui Eugen Lovinescu*; *Îndrumătorul cultural Eugen Lovinescu și „Sburătorul"*; *Epistolierul. Eugen Lovinescu în corespondență cu personalități ale timpului*; *Eugen Lovinescu, prozatorul*; *Nuvelistul*; *Romancierul*; *E. Lovinescu, profesorul și mentorul literar*; în final, *Epilog*, urmând un necesar *Tabel cronologic* și un, la fel de necesar, *Indice bibliografic*.

Lectorul contemporan se familiarizează repede cu demersul critic al autoarei care cu erudiția argumentării alege să conceapă din criticul preferat un personaj al cărții (244 p.). Filele cărții abundă, cu folos, în numirea pleiadei de scriitori din perioada interbelică, cu scopul declarat de a-l evoca pe Eugen Lovinescu, un adevărat spiritus rector al epocii. Autoarea fixează de la început rolul lui E. Lovinescu între exponenții generației sale, el fiind cel care continuă, într-o formulă originală și modernă, demersul constructiv al *Junimii* și al lui Titu Maiorescu. Prin activitatea cenaclului literar *Sburătorul* și a revistei omonime, Lovinescu și-a exercitat, timp de peste trei decenii, calitatea de mentor.

Capitolul *Îndrumătorul cultural Eugen Lovinescu și „Sburătorul"* prezintă *Cenaclul literar „Sburătorul"* în evocări ce îl plasează între „Olimp pestriț" și „Rai suspendat". Autoarea utilizează o bogată bibliografie (volume și publicații apărute în perioada interbelică) referindu-se la participanții de la ședințele renumitului cenaclul condus de Eugen Lovinescu. Amintim nume de referință: Pompiliu Constantinescu, G. Călinescu, Tudor Vianu, Felix Aderca, Liviu Rebreanu, George Murnu, Mircea Damian, Camil Petrescu, Ion Barbu, Virgiliu Monda, Ilarie Voronca, Ticu Archip, Hortensia Papadat-Bengescu, Ion Petrovici, Ion Pillat, N. Crevedia, Vladimir Streinu, Victor Eftimiu, Șerban Cioculescu, Elena Farago, Claudia Milian, Victor Ion Popa, Tudor Mușatescu, Cella Serghi, Lucia Demetrius, Bebs și Cella Delavrancea, Eugen Jebeleanu, Marin Preda, Zaharia Stancu, Eugen Barbu etc.

Sunt numeroși cei care s-au pronunțat asupra întâlnirilor din casa de pe strada Câmpineanu nr. 40, casa familiei Lovinescu. Autoarea echilibrează citarea evocărilor, fixându-se asupra unor fragmente semnificative - desigur, din mulțimea acestora, realizate pe parcursul mai multor ani, de scriitori de prestigiu ori de tineri aflați la debutul literar. Citarea unor asemenea fragmente reconstituie sugestiv atmosfera de cenaclu, portretul criticului-amfitrion și atitudinea sa față de autorii care citeau din creațiile proprii la ședințele săptămânale.

În articolul *25 de ani cu E. Lovinescu* („România literară", nr. 26/1971), Virgiliu Monda, citat de scriitoarea Maria Monica Stoica, evidențiază imaginea de perfect amfitrion a lui Lovinescu: „În vizitele zilnice primite se arăta de o politețe ireproșabilă, de o curtenie franceză, începând cu surâsul amical cu care te întâmpina de la masa de scris, când intrai – și până la ultimele fraze cu care te petrecea până la ușă, la plecare." Din „Jurnalul" lui Octav Șuluțiu se preia altă caracterizare a criticului literar: „E un om afabil, spiritual, primitor, bine informat și binevoitor". O evocare a atmosferei ședințelor cenaclului „Sburătorul", îi aparține lui I. Valerian: „Făptura impunătoare a omului cu creștetul nins insufla tăcere și respect. O astfel de ambianță caldă, familială, n-o mai simțisem la niciun alt cerc din Capitală." Iar Sanda Movilă relatează un episod din anul 1939 în care însăși existența criticului era pusă în pericol de recrudescența fascistă. Este perioada în care Lovinescu se retrage în spațiul protector al Muzelor care „era casa lui, Olimpul lui, aici se simțea liber, demn și în deplină siguranță." Foarte interesantă este referirea autoarei la Ovidiu Papadima care, într-o discuție despre literatură cu Maestrul, îl întreabă de ce își pierde timpul cu ascultarea atâtor poezii de slabă calitate. Criticul i-ar fi răspuns: „Sunt permanent obsedat că s-ar putea să bată la ușa mea un nou Eminescu și în numele lui îi primesc pe toți cei care bat la ușa mea."

Atmosfera *Cenaclului literar „Sburătorul*" este redată de autoarea volumului *Eugen Lovinescu. Ipostaze ale scriitorului* prin „ochii" mai multor scriitori apropiați cenaclului. Iată descrierea salonului surprins de G. Călinescu, asupra căruia s-a oprit autoarea: „Era o încăpere de om cu stare, care însă nu ține să facă lux, mobilată decent. Birou, dulap de cărți, rafturi de cărți în stil minuscul, de palisandru, scoarțe de bună calitate la ferestre și pe divan. Scaune de piele țintuită, de sufragerie, în număr insuficient pentru mulțimea musafirilor, la care adăuga un fotoliu de paie, de grădină, pentru dna Papadat-Bengescu."

Autoarea acordă un spațiu considerabil evocării „sburătoriștilor" celebri, „figuri umane proeminente care au dominat viața cultural-literară și științifică a timpului". Între acestea este Liviu Rebreanu, pe care Lovinescu, în *Memoriile* sale, îl prezintă, ca și pe alți participanți, prin prisma intervențiilor avute în timpul dezbaterilor de cenaclu. Figura impunătoare a scriitorului este evocată de N. Crevedia sub impresia unei adevărate desfătări empatice: *„nu-mi luam ochii de la Liviu Rebreanu, care sta pe un scaun modest, nemișcat, alb ca un bust de piatră într-un foaier de teatru. Mi-era acum și mai drag statuarul autor, cu o pârtie largă în părul de zăpadă, cu o șuviță rasna, care-l prinde atât de bine, cu niște ochi mari de calcar, dulce desenați de două cercuri albe. Din tot mineralul acesta, de o frumusețe virilă, răzbătea o căldură, o bunătate, ai zice țărănească."*

Scriitoarea Maria Monica Stoica se oprește cu plăcere asupra părerilor omului de litere Ion Caraion care îi aduce Maestrului un emoționant omagiu. El a fost martor al ultimilor ani de existență a cenaclului și vorbește în numele tinerei generații: „Odată cu închiderea cenaclului de la „Sburătorul" se termină și se împlinește în istoria culturii și literaturii noastre un capitol fructuos, colorat, dinamic, tranzitiv, și suportabil în sensul că e sau a fost unicul, de peste douăzeci de ani, mai apropiat de cuvântul mâine."

Multe fragmente din opera mai multor scriitori a ales autoarea pentru a evidenția rolul pedagogic remarcabil al mentorului Cenaclului „Sburătorul". Adăugăm „mărturia memorabilă" pe care poetul Ion Barbu i-o aduce Maestrului: Eugen Lovinescu „omul, mai mult decât inteligent: conservator și coordonator, el, singura noastră rațiune de a scrie, omul admirabil prin care s-a provocat și s-a convocat literatura cea nouă.(...). Am reușit doar să legăm numele nostru pieritor, în litere cu timpul cicatrizante, de eternitatea lui. Copac venerabil și drag, pe care coloniile de licheni ai tinerei generații (...) nu reușesc să ni-l ascundă."

Ca istoric literar, Maria Monica Stoica afirmă că aprecierile lui Lovinescu au astăzi, poate, mai puțină importanță pentru istoria literaturii, însă ceea ce a dat viabilitate cenaclului din strada Câmpineanu a fost posibilitatea verificării publice, prin lectură, a unor texte, atunci, inedite. În evocarea sa, Bogdan Amaru spune: „Despre devenirea ta ca mare scriitor, nu ți-o garantează nimeni. E. Lovinescu lasă pe fiecare să scrie după cum îl taie destinul. Cenaclul e o verificare (...). Criticul din Câmpineanu e un estet, îndrăgostit de frumos. (...) Criticul nu ține ședințe din snobism sau amuzament. E o patimă, un viciu prin care se poate explica fenomenul Lovinescu".

Cu deplină convingere, Maria Monica Stoica decretează: „cenaclul Sburătorul și conducătorul său au decupat pentru viitorime unul dintre cele mai frumoase momente din istoria literaturii române, în care știința și arta s-au îmbinat în mod creator, liber și îndrăzneț, deschizând noi perspective spiritului și conștiinței umane: aceasta este partea cea mai importantă a moștenirii lovinesciene, care a influențat decisiv destinul literaturii române, din epoca interbelică până astăzi." O concluzie mai clară nu se poate !

Calitățile de epistolier, prozator, nuvelist, și, în special, de romancier (66 de pagini) ale lui Eugen Lovinescu sunt la fel de bine prezentate și convingător argumentate de autoare, așa cum și-a dovedit capacitatea de aprofundare a fenomenului literar în capitolul despre *Eugen Lovinescu și „Sburătorul"*, impunându-și propriile păreri. La fel de convingător, într-o abordare originală fundamentat științifică, introduce cititorul în substanța operelor de ficțiune, a romanelor îndeosebi, determinându-l să le citească în raport cu personalitatea criticului și cu literatura timpului. Cuceritoare sunt paginile în care Maria Monica Stoica plimbă personajele lovinesciene nu numai prin literatura română, dar și prin cea universală, realizând interesante și pertinente conexiuni de ordin estetico-literar.

Maria Monica Stoica se dovedește a fi remarcabilă în postura de istoric și critic literar, probată prin documentarea cu maximum de seriozitate, utilizând o bogată bibliografie adecvată temei. A lucrat pe un teren propice, ajutată de entuziasmul față de o mare personalitate a literaturii române. Ca o concluzie, afirmă cu toată convingerea: „Pe axa Fălticeni-București-Europa, acolo unde nu poate fi tulburat de nicio omenească slăbiciune, spiritul lui Lovinescu domină și astăzi, cu prestigiul personalității sale, imaginea unui veac și a unei lumi a cărei pulsație este de o uimitoare vitalitate." Subscriem !

Nicolae Scurtu

NICHIFOR CRAINIC ÎNTR-O CARTE RARISIMĂ

Reluând, cu o oarecare consecvență, completarea *biobibliografiei* poetului, prozatorului, eseistului, filosofului, teologului, traducătorului și excelentului memorialist Nichifor Crainic, am constatat că lipsește un portret elaborat de Mihail Hottineanu din perioada când poetul *Șesurilor natale* era *secretar general al Ministerului de Culte și Arte*.

Cartea în care a fost inclus acest microportret, *Un partid și un om*, este închinată lui Alexandru Averescu și, implicit, *Partidului Poporului* pe care acesta îl conducea.

Biograful lui Nichifor Crainic surprinde, cu finețe și profunzime, calitățile și însușirile unui intelectual autentic care s-a identificat cu sufletul curat al românilor și care a izbutit, fie și parțial, să răspundă problemelor neașezate, încă, din spațiul național.

Ca *dregător* al *cultelor* și *artelor*, adânc cunoscător al celor două domenii, Nichifor Crainic a desfășurat o intensă activitate de organizare și reașezare a unor segmente administrative și sociale care nu funcționau în concordanță cu cerințele societății interbelice.

Contribuția lui Mihail Hottineanu[1] vine să completeze, fericit, *biobibliografia* unui cărturar complex și profund cunoscător al spiritualității și culturii românești.

*

Nichifor Crainic

Poetul șesurilor natale, fecior de țăran, om de completă cultură în toate ramurile, Nichifor Crainic este indicat la postul de secretar general al Ministerului Cultelor și Artelor, atât prin studiile sale teologice, cât și prin activitatea și competența sa în toate domeniile artei.

În cariera sa de publicist, la *Neamul Românesc*, *Dacia, Cuvântul, Gândirea, Universul,* Nichifor Crainic a fost inițiatorul mișcării care să întinerească ortodoxia noastră voievodală.

Toate problemele religioase îi sunt familiare și intrate în conștiința unui cuget în căutarea lui Dumnezeu.

Dar Nichifor Crainic nu a privit aceste probleme numai sub simplul unghi al vieții interioare, ci și sub aspectul politic și social.

După cum în studiile sale artistice, fie asupra artelor plastice, fie asupra muzicii, a căutat întotdeauna să deslușească în manifestările artistice legătura operei de artă cu pământul patriei, cu trecutul și cu aerul pe care îl respirăm.

Poet de rară vigoare și unul din cei care a primenit mai adânc tradiția versului românesc, Nichifor Crainic depune în toate actele vieții sale suflet înnobilat de poet.

Polemist cu verbul aspru, Nichifor Crainic pune în viața politică intransigența omului care nu datorește nimănui nimic, ci numai el se datorește țării.

Inteligența și puterea de muncă depusă la Ministerul Cultelor și Artelor pentru a rezolva chestiunile atât de complexe ale cultului și ale artei într-o țară cu atâtea minorități și cu atâta confuzie în producția artistică fac ca tot ce se săvârșește în aceste domenii să fie astăzi în funcție de decizia sa, după cum e în funcție de larga sa competență, afirmată de atâtea ori când Nichifor Crainic era numai poetul, publicistul și conferențiarul fruntaș al culturii românești.

UN PUBLICIST UITAT – ION I. NEDELESCU

Unul dintre cei, pe nedrept, uitați este și publicistul și rigurosul jurist Ion I. Nedelescu (n. 14 decembrie 1899, Giurgiu), absolvent al arhicunoscutului Liceu „Ion Marinescu", prieten al criticului și esteticianului literar Tudor Vianu (1897-1964).

Ion I. Nedelescu urmează, cu pasiune și determinare Facultățile de Litere și Drept ale Universității din București, iar din anul 1926 devine cronicar pe probleme juridice, administrative, sociale și politice la cel mai cunoscut și longeviv ziar al timpului, *Universul*, condus și coordonat de marele gazetar și om politic Stelian Popescu.

Aici, în paginile acestui prestigios ziar, Ion I. Nedelescu publică un însemnat număr de articole, intervenții, note și alte comentarii care au stimulat prețuirea specială a lui Stelian Popescu.

De asemenea, e necesar să precizez că numele lui Ion I. Nedelescu[2] îl întâlnim și în alte ziare, reviste[3] și almanahuri ale lumii literare și politice.

Un exemplu concludent este și colaborarea, singura, de altfel, la revista *Adevărul literar și artistic*, unde semnează ~ *I. Nedelescu – Giurgiu*.

La schimbarea „regimurilor", publicistul giurgiuvean Ion I. Nedelescu este îndepărtat din presă și ocupă, temporar, umilitoare funcții în Administrația Patriarhiei Române, de unde este, de asemenea, înlăturat prin restrângere de activitate.

În această situație îi solicită prietenului și colegului său de studii liceale, Tudor Vianu, să intervină la Academia Română pentru a-i facilita ocuparea unui post oricât de „umil".

În același timp și fiul său, eminent cercetător la *Institutul Vuia*, fusese epurat din cauza activității desfășurate în presa interbelică, care era cu adevărat liberă, independentă și democratică.

Nu avem, încă, știri de vreo intervenție a lui Tudor Vianu, dar cunoscând *epoca, instituțiile* și *oamenii* de pe atunci, înclin să cred că nu s-a întreprins *nimic,* dar absolut *nimic*.

Epistola publicistului Ion I. Nedelescu reprezintă un strigăt de durere și disperare către unul dintre cei mai prețioși colegi ai săi.

Și atât a și rămas în *epoca* în care a fost trimisă.

*

[București, 24 octombrie 1958]

Dragă domnule Vianu,

Aflând că ar exista niscaiva locuri, umile, de umilă existență, vacante, printre salariații mărunți, la Academie, îmi iau libertatea să mă adresez de-a dreptul d[umi]tale.

De aproape cinci ani slujesc la Administrația Patriarhală, la registratură și arhivă, dar acuma chiar, cu ocazia restructurărilor, mi-a sistat contractul de muncă... pentru restrângere de activitate.

Și-mi era, totuși, mai mult ca oricând util postul fiindcă plinisem sorocul spre a cere și dobândi reabilitarea (sub efectele condamnării, ispășite cu vârf și îndesat, de trei ani, pentru activitatea de presă din trecut) or acțiunea aceasta nu se poate purcede decât dacă te găsește în câmpul muncii.

Iată de ce dobândirea unui angajament este pentru mine o chestiune de viață.

Și, de fapt, nu atât pentru mine, cât pentru a libera pe copilul meu de o ipotecă dramatică. Deoarece, inginer eminent la unul din resorturile Academiei (Institutul Vuia), copilul a fost epurat recent numai fiindcă îi sunt tată !

Încerc iară suprema soluție ca să-l feresc pe viitor de asemenea inconvenient, solicitând reîncadrarea în câmpul muncii, în orice condiții, pentru ca apoi să obțin reabilitarea juridică ce-i va restitui dreptul la viața meritată de munca și pregătirea lui.

Rugămintea ce îndrept către d[umnea]ta își are resorturile mai sus înfățișate, iar cererea ce îmi îngădui s-o anexez aci, spune restul.

Fi-va oare amintirile îndestul de puternice să prefacă puterea d[umi]tale în prietenie și ocrotire ?

Nădăjduind totul de la aceste amintiri scumpe mie, îți supun rugămintea de față.

Al d[umi]tale,
Ion Nedelescu

[Domnului academician profesor Tudor Vianu, Strada Andrei Mureșanu, nr. 33, Loco; Ion Nedelescu, Strada Logofăt Tăutu, nr. 33, Raionul Tudor Vladimirescu, București].

*

Către Onor[ata] Academie a R[
epublicii] P[opulare] R[omâne]

Loco

Subsemnatul, Ion I. Nedelescu, din București, strada Logofătul Tăutu, 33, Raionul Tudor Vladimirescu, vă rog să binevoiți a-mi încredința orice serviciu, de muncă, în oricare din resorturile instituției (administrație, bibliotecă, depozite etc.)

În sprijinul acestei cereri vă rog a ține seama că am trăit o viață de muncă aprigă, cinstită, mai bine de 30 de ani, din care 25 în presă (parcurgând toate sectoarele, de la corectură și paginație până la redactor), 23 de ani de activitate ca avocat (patru ani în Consiliul Ordinului Avocaților Capitalei) și, apoi, în cadrele administrației de întreprinderi ~ metalurgice, editură etc., ... ceea ce îmi dă posibilități de a sluji util în orice compartiment ați socoti potrivit.

Este exact că am fost condamnat la trei ani pentru activitate veche de ziarist, am executat, însă, pedeapsa, perioada de pierdere a drepturilor civile a expirat și apoi chiar prin ordinul de eliberare al M[inisterului] A[facerilor] I[nterne] s-a rânduit că voi putea obține orice serviciu de stat.

Astfel că, în principiu, sentința penală rostită împotriva mea, n-ar putea fi impediment la angajare. Iar dacă se vor cere referințe asupra-mi la Cadrele Administrației Patriarhale (Strada Antim, 29, telefon 1.484.44), unde am slujit în ultimii cinci ani, cred că vor fi concludente și satisfăcătoare.

Țin la dispoziția d[umnea]v[oa]s[tră] orice alte referințe s-ar mai cere eventual.

Luptăm pentru pace
Ion I. Nedelescu

Notă: Originalele celor două epistole, inedite, se află la Biblioteca Academiei Române, cota S 13/MCLIII. Mulțumiri publice istoricului Emil Păunescu pentru unele precizări și informații privitoare la biografia lui Ion I. Nedelescu.

---

[1] Mihail Hottineanu, *Nichifor Crainic*, în *Un partid și un om*, Craiova, Scrisul Românesc S.A., [1920], p. 64 + *1 foto bust Nichifor Crainic.*

[2] Ion I. Nedelescu este autorul cărților: *Asupra anteproiectului procedurii penale* (1933), *Zece ani de justiție contemporană 1926-1935* (1936) și *Codul justiției militare adnotat și completat* (1937).

[3] Ion I. Nedelescu a condus, în calitate de director, *Cronica judiciară. Revistă de doctrină, jurisprudență, legislație*, în perioada octombrie 1933 – mai 1934.

Convorbiri cu istoricul Emil Păunescu (II)

Așa cum am promis în numărul revistei 256-257 din august 2022, continuăm convorbirile cu istoricul și muzeologul giurgiuvean Emil Păunescu. Între timp cartea sa fundamentală, publicată în două volume la editura noastră, a fost lansată atât la Muzeul Național de Istorie a României, cât și la Târgul Internațional de carte „Gaudeamus”.

Publicarea în Editura Sud a cărții dumneavoastră „Fals tratat de muzeologie” a reprezentat un eveniment cultural de prim ordin. Sunt curios să aflu ce reacții a stimulat apariția acestei cărți ?

Deocamdată nu am știre decât de o serie de reacții verbale ale unor concetățeni, interesați de dezvăluirea unor intrigi locale, care s-au mirat de curajul de a spune unor lucruri pe nume și… cam atât. Difuzarea celor două volume către muzeologi și istorici este lentă și până acum nu au apărut recenzii în presa de specialitate. Cred că vom avea ce comenta în această privință abia anul viitor și, cu siguranță, după ce voi publica și volumul următor.

Cartea la care lucrați acum, cea despre „Cultura în tranziție”, sunt convins că va trezi interesul – dar va declanșa și „pasiunile” – unora care au fost, temporar, implicați în treburile culturii române contemporane (persoane pe care știu că nu le-ați menajat !). Vă așteptați la replici și polemici sau la unele aprecieri favorabile ?

Reamintesc celor ce nu au aflat care va fi conținutul volumului cu pricina că nu intenționez să analizez criza culturii românești actuale în ansamblu, ci doar organizarea și administrarea domeniului (în baza experiențelor trăite de mine în ultimul sfert de veac). Sper ca apariția viitoarei cărți să provoace măcar câteva reacții publice, dar nu mi-e teamă de eventuale polemici, iar pe obrăznicături nu le voi lua în seamă. Aș fi fericit dacă punctele mele de vedere vor întruni aprecieri din partea unor personalități ale lumii noastre intelectuale, cu deosebire de la cele ce au preocupări legate de ocrotirea patrimoniului cultural național.

Cred că ar fi bine dacă ați transmite – prin diverse modalități – din experiența dumneavoastră generațiilor actuale și celor ce urmează. Vă cunosc drept un muzeograf temeinic instruit și informat, care are multe de spus. Nu v-ați gândit la o astfel de oportunitate și de deschidere culturală ?

Păi… *Falsul tratat de muzeologie* nu este întru totul fals ! Pe lângă o serie de texte evidente, el conține o sumedenie de învățăminte în… subtext. În lipsa unei organizații de breaslă a muzeografilor români (măcar ca acelea ale bibliotecarilor și arhiviștilor !), nu știu cine m-ar putea susține la crearea cadrului potrivit unor prelegeri. Pe de altă parte Ministerul Culturii și o serie de instituții ce îi sunt direct subordonate (și care au oarece atribuții în domeniu) au alte treburi decât să invite un provincial să le dea lecții. Așa că…

Autor a sute de texte publicate în presă și a numeroase studii răspândite în reviste de specialitate, nu credeți că ele ar fi mai utile reunite în câteva tomuri ?

Dacă aș fi putut aloca mai mult timp cercetărilor și aș fi dispus de alte condiții materiale, recolta mea științifică ar fi fost mult mai bogată. Din păcate, nici unul dintre proiectele pentru care am scris mai multe articole valide (exemplific cu epoca Războiului de Independență și cu rolul unor români iluștri în cooperarea intelectuală internațională) nu este suficient de închegat pentru alcătuirea unor volume tematice. Voi încerca, în măsura în care sănătatea-mi va permite, să completez în anii următori câteva dintre aceste proiecte. Deocamdată, prioritare sunt trei angajamente pentru acest an…

Ați gândit și elaborat câteva cărți despre personalitățile emblematice ale Giurgiului. De ce nu ați continuat și de ce ordin sunt impedimentele ?

Preocuparea pentru cunoașterea și popularizarea vieții și operei personalităților giurgiuvene a început în 1975 și continuă cât mă va lăsa Domnul pe acest pământ. Materializarea unei asemenea preocupări a cunoscut forme diverse: articole și comunicări proprii; expoziții, conferințe și emisiuni în audiovizual; atragerea și stimularea unor colaboratori la realizarea unor reviste, albume, culegeri de studii și documente, monografii etc; editarea unor antologii în relație cu orașul Giurgiu (pentru Teohari Antonescu, Tudor Vianu, Ioan Al. Bassarabescu, Ionel Băjescu-Oardă, Nicolae Raicoviceanu, dar și pentru Nicolae Iorga și Nicolae Titulescu).

În ultimele două decenii, directori invidioși ai Muzeului și șefii lor politici de la forul tutelar, ba uneori chiar colegi de suferință m-au împiedicat să valorific în volume (ușor realizabile atunci !) memoriile lui Mircea Dem. Rădulescu și Scarlat Stăncescu, surprinzătoarele relații ale lui Ion Luca Caragiale cu orașul și județul nostru, activitatea din Vlașca a ctitorului Muzeului, arheologul Dumitru Berciu. Drept dovadă că nu am abandonat domeniul este principalul proiect editorial al secției de istorie memorială a Muzeului din acest an, un volum comemorativ consacrat pictorului Dimitrie Vârbănescu, propus de colegul Gelu Brîncoveanu și la alcătuirea căruia voi colabora pe cât îmi vor îngădui puterile.

Un album cartografic al ținutului Giurgiu ar fi de mare necesitate profesorilor, cercetătorilor și altor categorii de intelectuali dornici să se instruiască și să știe mai multe despre aceste locuri așa de tainice. Pe când un astfel de instrument de lucru ?

În calitate de membru-fondator al Comisiei de Istorie a Orașelor din România am militat și voi încerca în continuare să-mi conving colegii de necesitatea alcătuirii unui atlas istoric al orașului nostru, în formula acceptată de Academia Română. Un oraș aflat de șase secole pe harta Europei merită așa ceva ! Și un album al zonei Vlașca este necesar și posibil, dar fără alcătuirea unui grup pluridisciplinar dispus să nu trateze cu superficialitate o asemenea întreprindere, nu-l vom avea prea curând.

Gelu Brîncoveanu, Nicolae Scurtu și Emil Păunescu la m-rea Comana

Muzeul giurgiuvean a editat în 2022 o lucrare excepțională, care pune la dispoziția cercetătorilor români o importantă grupare de hărți din arhiva militară a Rusiei țariste, hărți privitoare la fortificațiile și așezările civile de la Giurgiu și din împrejurimi în secolele XVIII-XIX. Dacă această realizare îi va stimula pe unii colegi din Capitală și din alte centre ale țării să pună umărul la continuarea proiectului, în câțiva ani se va împlini și dezideratul amintit.

Am impresia că v-ați consacrat o parte din activitatea dumneavoastră și cunoașterii presei giurgiuvene. De ce până astăzi nu avem o istorie completă a publicațiilor apărute pe meleaguri vlăscene, cum există deja în mai multe județe ?

Încă din anii ‘80 ai veacului trecut i-am cedat subiectul muzeografului Mircea Alexa, cel care a gestionat până la pensionare colecția de periodice a instituției. Atât el, cât și alți pasionați (precum Mircea Coloșenco și Emil Talianu) s-au străduit să publice câte ceva. Numai că un veritabil repertoriu nu este decât rareori la îndemâna unui singur autor…

Am observat că sunteți familiarizat cu specificul istoriei literare și ați cochetat în mai multe situații cu completarea biografiilor și bibliografiilor scriitorilor. Ați simțit o atracție specială către acest domeniu ?

Disciplinele care concură la formarea istoriei culturii îmi sunt la fel de dragi, dar – este adevărat – istoria literară are prioritate în fața suratelor ei ce studiază artele ori științele. În liceu am aprofundat studiul scriitorilor noștri clasici, am participat la olimpiada de profil, am fost evidențiat pentru performanțele obținute. Cunoștințele acumulate mi-au permis să mă mișc cu oarece dezinvoltură în căutarea unor valori bibliofile și a unor documente literare, printre anticari și colecționari, pentru formarea unui patrimoniu care să permită ilustrarea vieții și operei scriitorilor legați de județul nostru. Ele m-au ajutat să colaborez cu cercetători și universitari de elită, să primesc sfaturi și îndrumări, să fac schimb de informații, demonstrând că nu sunt un intrus în domeniu.

Am fost frapat de gestul prin care ați răsplătit sprijinul Editurii Sud pentru tipărirea celor două volume ale cărții de muzeologie, respectiv alcătuirea unei expoziții originale închinate lui Dimitrie Bolintineanu și imprimarea ei pe socoteala dumneavoastră. Dincolo de relațiile de colaborare cu intelectualii bolintineni – la manifestările ACTIB și la revista „Sud” – au existat și alte motive care v-au determinat să acționați astfel ?

Pe măsură ce i-am cunoscut lui Bolintineanu activitatea de revoluționar și de ctitor al României moderne, am devenit un fan al nefericitului poet, fiind impresionat de jertfa lui pe altarul patriei și de sfârșitul său trist. De aceea m-am simțit dator să valorific colecția adunată la Muzeul din Giurgiu și să las o urmă, a pasiunii cu care am format-o, în localitatea lui natală.

Cred că, în general, muzeele și casele memoriale din județul Giurgiu sunt ctitorite sau poartă amprenta dumneavoastră. V-ați gândit la un plan de extindere a lor și, mai cu seamă, la înzestrarea cu obiecte și alte materiale necesare ilustrării fiecărui profil ?

Muzeul județean și secțiile lui de arheologie, istorie și etnografie au alți ctitori. Eu am întemeiat doar secția de istorie memorială și am influențat organizarea unor colecții muzeale. Dar la înfăptuirea unei rețele de obiective vizitabile, în scopul dezvoltării unui turism cultural, m-am gândit demult și am propus de mai multe ori soluții, dar acestea nu au avut audiență nici la autorități, nici la alți factori de influență. M-am convins că, pentru o perioadă nedefinită, eforturile mele singulare sunt zadarnice. Personal nu abandonez, dar mă aflu în așteptarea apariției unor suporteri. Când vom fi mai mulți, poate vom reuși să schimbăm în bine percepția publică asupra patrimoniului cultural giurgiuvean.

Sunteți, cum bine se știe, cel mai însemnat istoric și cercetător al vieții materiale și spirituale a ținutului Giurgiu. Mă întreb dacă eforturile dumneavoastră au fost răsplătite cum s-ar fi cuvenit. Vă rog să ne comunicați titlurile și recompensele acordate de diferitele administrații ale județului !

Nu știu dacă sunt cel mai important dintre contemporanii ce s-au aplecat asupra istoriei acestor meleaguri, dar am avut contribuții relevante și sper să mai am. În 1995 am fost proclamat Cetățean de onoare al comunei Călugăreni (onoare la care am renunțat ulterior !). În 2021 Consiliul local și Primăria municipiului mi-au acordat de asemenea titlul de Cetățean de onoare. De-a lungul carierei mele, numeroase instituții și ONG-uri mi-au acordat diplome și alte distincții. Din partea administrațiilor județene ce s-au succedat în ultima jumătate de secol nu am primit însă niciodată nimic palpabil, deoarece nu am contabilizat nici promisiunile neonorate, nici unele vorbe frumoase (dar goale !), nici amenințările ori injuriile spuse uneori pe la colțuri. Mă mângâie doar faptul că nu sunt singurul în această situație.

Activitatea dumneavoastră profesională în general, dar și cea științifică (de cercetare) în special, au cauzat de-a lungul timpului atât aprecieri, cât și invidii. Cum le-ați făcut opoziție celor din urmă și, mai ales, cum ați rezistat ?

În regimul trecut lucrurile au fost ceva mai simple. M-au atacat pe de o parte unii care nu-mi cunoșteau „dosarul” social-politic, pe de alta cei care luau în calcul o eventuală primire a mea în rândurile partidului unic și – prin aceasta – o potențială candidatură la “scaune” vizate de ei. Că eu nu eram vânător de funcții, am demonstrat-o cu prisosință în primii ani postdecembriști, când am renunțat la diverse demnități pentru a-mi putea face meseria. Majoritatea oponenților mei urmăreau însă interese egoiste și asupra lor am avut atuul de a nu urmări avantaje personale, fapt pe care de regulă ei nu-l puteau concepe. Am susținut, nu o dată, că mă interesează doar o politică „a culturii” și, de mai multe ori, am pătimit pentru asta, independența mea fiind mai suspectată decât adversitatea declarată a altora. Cred că am rezistat împotriva unor lovituri neloiale și a unor ticăloșii din cauza credinței nestrămutate în adevăr și dreptate.

Convorbire realizată de Nicolae Scurtu

Ioana-Ruxandra Fruntelată

ETNO-LOG

„Bolintinu-din-Vale” în *Folclor din Oltenia și Muntenia*

Sâmbătă, 18 martie 2023, Compartimentul Cultură al Primăriei din Bolintin Vale, în parteneriat cu Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică „Bolintineanu” și revista „Sud”, a organizat o „prăznuire a strămoșilor”, la 590 de ani de la prima atestare documentară a localității ce și-a asumat, într-un prezent care pune prea des un preț derizoriu pe tot ce are mai bun țara noastră, statutul de cetate a performanței culturale.

Oaspeții sărbătorii, invitați din București și din localități ale arealului bolintinean, distinse personalități ale diplomației și elitei intelectuale naționale, profesori, elevi, studenți, cercetători, editori, operatori culturali și membri ai comunității, am fost primiți la Biblioteca Orășenească, unde, la vernisajul expoziției „Genealogica – neamuri bolintinene”, Vasile Grigore și Ștefan Crudu ne-au prezentat episoade semnificative și emoționante din viața neamurilor Danciu „Cobzaru” și Cârstea „Moșneanu”. Apoi am mers în clădirea superbei Școli vechi, transformată în centru cultural, ca să învățăm cum vorbește istoria dintr-o altă expoziție mirabilă, intitulată „Cronostampe” și reflectând, prin obiecte, imagini, hărți și diagrame, o cercetare de profunzime și de perspectivă, continuă și vie, a așezării Bolintinului ca martor al veacurilor și ca leagăn al unor oameni de neam ales, care știu să-și păstreze zidurile, amintirile și cuvintele cu entuziasm tineresc și grijă bătrânească.

Elevi în clasa I la Școala Gimnazială din Bolintin Vale, inițiați de Vasile Grigore în tainele expoziției *Genealogica*. Sursa: Biblioteca Bolintin – Facebook.

Câteva dintre impresiile deosebite ale celor ce au avut bucuria de a fi prezenți la „prăznuirea strămoșilor” bolintineni, într-o sâmbătă însorită din Postul Paștelui anului de grație 2023, au fost exprimate în ședința aniversară „Bolintin 590", moderată de Vasile Grigore și avându-l ca invitat special pe prof. univ. dr. Dumitru Preda. Una dintre ideile principale pe care le-a întărit admirabilul efort al gazdelor noastre de a ne aduce laolaltă pentru a trăi, a comunica și a ne bucura de tot ce ne leagă a fost aceea că performanța culturală se poate face doar cu sprijinul întregii comunități. Pe lângă sprijin material, este nevoie de cunoaștere, de pasiune, de implicare și participare, pe care fiecare dintre noi, bolintineni „din neam” sau „altoiți”, suntem chemați să le oferim, după cum ne sunt puterile și inimile.

Ca ofrandă pentru sărbătoarea despre care am vorbit în rândurile de mai sus, prezint, pentru revista „Sud”, câteva texte folclorice culese din Bolintin Vale în urmă cu mai bine de jumătate de veac și care aduc mărturie că, așa cum spunea Tudor Arghezi, „Poezia românească în slujba graiului românesc începe de la brazdă, ca lumea de la dumnezeire”.

În cel de-al treilea volum din seria de douăsprezece a importantului corpus *Folclor din Oltenia și Muntenia*, deschis de Arghezi cu un „Cuvânt la cuvinte”, alcătuit din texte alese din colecții inedite și publicat între 1967 și 1989 la Editura pentru Literatură (vol. I-IV) și Editura Minerva (vol. V-XII) (Iordan Datcu, *Dicționarul etnologilor români*. Autori. Publicații periodice. Instituții. Mari colecții. Bibliografii. Cronologie, Ediția a III-a, revăzută și mult adăugită, Editura SAECULUM I.O., București, 2006, p. 396), este inclusă și o culegere realizată de Vasile Cărăbiș (*Folclor din Oltenia și Muntenia*. Texte alese din colecții inedite, vol. III, ediție îngrijită de Iordan Datcu, Editura pentru Literatură, București, 1968, p. 539-714).

În introducerea culegerii, autorul (născut în anul 1909 în satul Câmpofeni, jud. Gorj și profesor de istorie și geografie la București și Craiova, după cum aflăm din Iordan Datcu, *Dicționarul etnologilor români*, *op. cit.*, p. 211) menționează că a cules textele în perioada 1942-1962 (131 de cântece din Oltenia și 93 de cântece din Muntenia). Explicând cum a procedat „pe teren”, amintește îndemnul pe care Constantin Brăiloiu i l-a adresat personal: „Dacă vrei să culegi folclor, să nu te adresezi învățătorului sau preotului care-ți cântă în timpi, bătând cu mâna în sus, în jos, ci adresează-te țăranului, căci acesta îți cântă din fundul pieptului, din inimă, fără să mai bată din mâini”.

Probabil că la Bolintin Vale, Vasile Cărăbiș a stat puțin, pentru că ajunge la un singur „informator”, Petre Mișu, de la care notează cinci piese (cu numerele 52, 79, 102, 169, 210 în culegere). Citind versurile, pe care credem că bolintineanul i le-a cântat profesorului preocupat de folclor (cu excepția celor ale ultimei piese, care este o strigătură), putem presupune că localnicul era deținătorul unui repertoriu specific și reprezentativ pentru tradiția epică și lirică zonală, atât prin tematica socială, cât și prin turnura zeflemitoare a expresiei, care nu exclude, însă, o densitate simbolică a unui strat poetic originar, cristalizat în formule transmise din vechime.

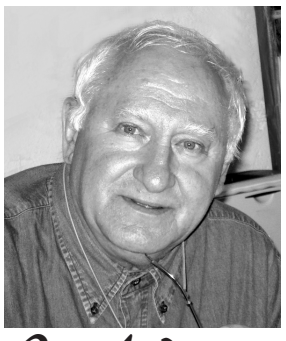
Prima este un cântec epic vitejesc, al haiducului Voicu: „Voicu ici, Voicu colea,/ Voicu la Podgoria,/ La soră-sa Lisandra./ Voicu bea și chefuia,/ Jandarmii-l înconjura,/ Lisandra îi mai spunea:/ – Bea, Voicule, nu prea bea,/ Că jandarmii te-a-nconjurat/ Și de-aicea pleci legat./ Însă Voicu răspundea:/ – Doar jandarmu nu-i de fier,/ Să nu intre glonțu-n el./ Jandarmii cum auzea,/ Pe Voicu mi-l soma/ Și Voicu nu se preda,/ Jandarmii în el trăgea,/ Niciun glonț nu nimerea./ Voicu, măi, când auzea,/ Ca un leu se repezea,/ Proașcă înainte-i făcea,/ Pe jandarmi îi împușca,/ Pe cal negru încăleca,/ La codru, măi, că pleca/ Și colo pe cin’ vedea ?/ Păunașu codrilor,/ Spaima poterașilor,/ Drăguța haiducilor/ Și fiica geambașilor./ Păunașu încăleca/ Și cu Voicu, măi, pleca,/ După pradă s-arunca,/ Din pădure nu ieșea./ Jandarmii în ei trăgea,/ Pe amândoi îi nimerea,/ La pământ îi culca./ Capul, măi, că le tăia/ Și-n București le trimetea”.

A doua piesă este un cântec liric tot cu tematică haiducească: „Frunză verde de susai,/ De tinerel mă-nsurai,/ Frumușică îmi luai./ Frumușică, tinerea,/ Bat-o Maica Precista./ Foaie verde foi de rug,/ M-a trimis tata la plug,/ Boii nu știu să-i înjug,/ Arză-l focu meșteșug,/ Eu îi înjug cu coadele,/ Ei mă-mpung cu coarnele,/ Foaie verde măr domnesc,/ M-a pus tata să prășesc./ Sapa-i lată, coada-i lungă,/ Nu mai vezi parale-n pungă./ Frunză verde foi de nuc,/ Tu ești cuc, eu sunt haiduc,/ Hai cu mine-n haiducie,/ Ce-oi câștiga să-ți dau ție./ Și-oi câștiga mii de lei,/ Să fac salbe și cercei./ Cât face unu-ntr-o vară,/ Eu îi fac numa-ntr-o seară”.

Urmează un cântec liric „de jale și noroc”: „Și-am zis verde fir mohor,/ Cucule de pe răzor,/ Tu n-ai milă și n-ai dor./ – Am și milă, am și dor,/ Dar n-am aripi ca să zbor,/ Că-s lovit de-un vânător/ Într-o aripă și-un picior./ Piciorul s-a vindecat,/ Aripioara s-a uscat./ Vreau să zbor pe sub pământ,/ La măicuța în mormânt,/ Să mi-o văd, măi, frățioare,/ Să mă jelui că mă doare./ Mă doare în piept și-n spate,/ N-am cui mă jelui, frate./ Mă jeluiesc dumitale,/ Ca la un frate mai mare”. Cântecul este o variantă de mare frumusețe a unui tip ce poate fi înțeles ca o reflectare lirică autohtonă a experienței călătoriei mitice „în infern”, în țara „fără dor și fără milă”, o experiență posibilă numai prin substituirea eroului cu „pasărea-nepasăre” a folclorului românesc, „străinul” și „fratele” cuc.

Iată și un „cântec de dor” din Bolintin Vale: „Foaie verde a bobului,/ Din pricina dorului/ Nu mă pot da somnului./ Dragostea m-a năpădit/ Și somnul m-a părăsit./ Du-te, dorule, mă lasă,/ Să mă odihnesc în casă./ Însă dorul e hain,/ Mă ține tot într-un chin”.

În fine, ultima piesă, o strigătură la joc, ne întoarce la prestigiul de neam al bolintinenilor: „Iubește, mândră, iubește,/ Nu iubi însă pe-oricine,/ Că-ți faci neamul de rușine”.

Don Andreiță
– pălmaș cu condeiul –

Acte de însurătoare

Strânse cu grijă într-o copcă din sârmă, Emil înțelese că aceste câteva hârtii ce-i veniră la mână aveau o importanță aparte; poate tratau un subiect comun, poate aveau un scop comun. Și nu greși, când începu să le răsfoiască: toate erau legate de căsătoria tatălui. Dar se miră, când le cercetă: chiar era nevoie de așa ceva, pe vremea aceea, ca să te însori ? Atunci de ce le pusese, notarul, la un loc cu actul de căsătorie ? Nemaiobosindu-se cu căutarea unor răspunsuri ipotetice, le parcurse în ordinea așezării lor în snop:

Primăria Comunei Perilești
Plasa Perilești
E X T R A C T No. 47
După Registrul Stării Civile de născuți pe anul 1895
Din anul una mie opt sute nouăzeci și cinci, luna Septembrie, ziua unsprezece, ora zece de dimineață.

***Act de naștere** a lui **Marin Ion Dinu Antoniță**, ortodocs, secsul bărbătesc, născut la 9 Septembrie curent, în această Comună Perilești, la casa părinților săi, fiu al Dlui Ion Dinu Antoniță, de ani douăzeci și trei, plugar, domiciliat în această Comună Perilești și al Dnei Ana Ion, de ani douăzeci și unu, profesia menajeră, domiciliată în această Comună Perilești, după declarația făcută de tatăl, care ne-a înfățișat copilul prin cei doi martori ceruți de lege: întâiul martor a fost Ilie Petre, de ani cincizeci și opt, plugar, domiciliat în această Comună Perilești – și al doilea martor a fost Marin Luță, de ani șasezeci și doi, plugar, domiciliat în această Comună Perilești, vecin și rudă cu copilul, care a subscris acest act împreună cu noi și cu declarantele, după ce li l-am cetit constat dupe lege de noi Ilie I. Deaconu ajutorul de Primar și ofițer al stării civile al Comunei Perilești, declarantele și martori declarându-ne că nu știu carte s-au subscris de noi.*
Ion Dinu Antoniță – tată
Martori: Ilie Petre și Marin Luță
Primar și Ofițer: Ilie I. Deaconu
Notar: R. Vasilescu

Firesc, după un asemenea important eveniment, mai mult sau mai puțin protocolar – declararea și confirmarea nașterii – urma, reconfirmând și întărind, ceremonia botezului, dovedită și ea de un act:

Parochia Bisericei Sf. Dimitrie
Comuna Perilești
Plasa Siul de Sus
Județul Olt
C e r t i f i c a t
*Subsemnatul preot paroch al bisericei parochiale Sf. Dimitrie, din comuna Perilești, plasa Siul de Sus, județul Olt, adeveresc prin acésta că am săvârșit botezul pruncului Marin, fiul D-nului Ion Dtru Antoniță și al D-nei Ana Ion D. Antoniță din acéstă parochie după ce s'au îndeplinit formalitățile cerute de legile civile cum se dovedește cu actul de naștere No. 47 din 11 Septembrie – și **a primit din botez numele de Marin**, asistând ca naș D-na Anca Pirciulescu din comuna Perilești, plasa Siul de Sus.*
Drept care am eliberat acest certificat sub propria mea iscălitură și întărit cu sigiliul parochiei, astăzi, în 15 luna Octombrie anul 1895... No. 99.
Preot, I. Perețianu
Botezat de subsemnatul Pr. Aj. Pirciulescu

Ce-ar trebui să mai prezinte, alături de acest certificat, pruncul Marin, pentru a deveni viitorul ginerică ?

Direcțiunea Generală a
Serviciului Sanitar
A C T D E V A C C I N Ă
*Dat de sub-semnatul lui **Marin Dinu Ion**, în etate de 1 an, de națiune Română, religie ortodocsă, din comuna Perilești, județul Olt, spre dovadă că este vaccinat cu bine dezvoltat, nu este atins de nici o maladie infectă, contagioasă și în prezent se găsește pe deplin sănătos și apt pentru a ocupa orice serviciu.*
La cerere s'a eliberat prezentul Certificat.
4 Octombrie 1924
Slatina
Dr. N. A. Petrescu

Să-i fi fost necesar acest act la ocuparea funcției de notar ? Puțin probabil; acolo, după cum înțelege Emil, conta concursul. Iar de i-ar fi fost cerut, îl atașa la actele respective. Mai degrabă, la căsătorie era nevoie de un astfel de document, care să ateste că ești sănătos pentru întemeierea unei familii. Oricum, chiar de l-ar fi prezentat și la ocuparea funcției de notar, l-a păstrat și pentru fericita ocazie a însurătorii, la care cu siguranță se gândea, la cei 30 de ani de viață. Iar momentul nu avea să întârzie mult; fusese de ajuns s-o vadă o singură dată pe Florica lui Ilie Preoteasa, pentru ca să-și îndesească popasurile la cârciuma acestuia, străduindu-se s-o întâlnească și să-i vorbească, de fiecare dată, din priviri. Așa se face că, după ce-i furase inima aleasei inimii sale, peste un an și șaptesprezece zile, se petrecu minunea însurătorii.

Primăria Comunei Perilești
Județul Olt
E x t r a c t
Din Registrul Stării Civile pentru Căsătoriți pe anul 1925
N o. 12
Act de căsătorie din anul una mie nouă sute douăzeci și cinci, luna Noembrie, ziua douăzeci și unu, orele zece înainte de amiază.
*Domnul **Marin I. Antoniță**, major, necăsătorit, în vârstă de ani treizeci, de profesiune funcționar, născut și domiciliat în Comuna Perilești, județul Olt, fiu legitim al decedatului Ion Antoniță și al Ana Ion Antoniță, născută Gheorghe Ghimiș, de profesiune muncitoare, domiciliată în Comuna Perilești, județul Olt, și Domnișoara **Florica Ilie Preoteasa**, minoră, necăsătorită, în vârstă de ani șaptesprezece, de profesiune menajeră, născută și domiciliată în Comuna Perilești, județul Olt, fiică legitimă a Domnului Ilie I. Preoteasa, de profesiune agricultor, domiciliat în Comuna Perilești, județul Olt, care a fost de față și a consimțit la această căsătorie, și a decedatei Maria Ilie I. Preoteasa – s'au înfățișat azi înaintea noastră spre a li se celebra căsătoria.*
Văzând că s'au făcut în termen publicațiunile cerute de lege și că nu s'a ivit opozițiune la această căsătorie; având în vedere că martorii mai jos arătați declară că viitorii soți nu sunt rude de grad oprit de lege; că se căsătoresc acum ambii soți pentru prima oară; având în vedere că părțile, la întrebările ce le-am făcut ne-au declarat că nu s'a făcut contract de căsătorie (act dotal) –
Noi, Ioan Georgescu, Președintele Comisiei Interimare și Ofițer de Stare Civilă al Comunei Perilești, județul Olt, am dat în auzul celor de față cetire tuturor actelor cerute de Legi și Regulamente, parafate și oprite la Dosarul No. 12, al căsătoriilor cuprinzător de zece file, precum și art. 194, 195 și 196 Codul Civil, de la capitolul VI al titlului „Despre căsătorie", despre drepturile și datoriile respective ale soților. Apoi am întrebat pe fiecare dintre viitorii soți, unul după altul, dacă voiesc a se lua în căsătorie – și la întrebarea făcută, fiecare din ei a răspuns separat „da".
În urma acestora, am pronunțat, în numele legii, că părțile sunt unite prin căsătorie.
Toate cele de mai sus s'au făcut în Casa Comunală, în ființa următorilor doi martori: Marin Ion Luță de ani cincizeci, de profesiune plugar, domiciliat în Comuna Perilești, județul Olt, și Victor Florea Olteanu, de ani douăzeci și nouă, de profesiune Funcționar, domiciliat în Comuna Perilești, județul Olt, cel dintâi din partea soțului, iar cel de al doilea din partea soției.
După ce am dat cetire acestui act în auzul celor de față, Noi l-am subscris împreună cu aceștia, știind carte.
Soții: Marin I. Antoniță – Florica Ilie I. Preoteasa
Martorii: Marin I. Luță – V. F. Olteanu
Ofițerul Stărei Civile: I. Georgescu

Atașate de actul de căsătorie, Emil descoperi încă două documente. Primul – o adresă scrisă de mână, cu cerneală violet:

***Domnule Notar**,*
Vă trimit chitanța pentru subscriere No. 9596/925 pentru primirea sumei de lei 530, costul unei acțiuni la Banca Salariaților Publici și vă rog a ne înainta suma de lei treizeci, taxă de înscriere, în caz dacă nu ați înaintat această sumă.
De primire ne veți înainta cuvenita dovadă.
20/XII/926
Cu dragoste, Secretar Th. Aurelian
*Dlui **M.Antoniță**, Notar, Com. Perilești-Olt.*

Al doilea document, un carton cu textul tipărit:

BANCA SALARIAȚILOR PUBLICI
Societate Anonimă Română
Sediul provizoriu: București, Calea Victoriei 77 (în curte)
(Localul Cooperativei de Credit a Ofițerilor de Rezervă)
CHITANȚĂ pentru SUBSCRIEREA Nr. 9596
*Adeverim prin aceasta primirea sumei de lei 530, adică lei cinci sute treizeci, reprezentând vărsământ integral plus 30 lei de acțiune, Cheltuieli de Emisiune, pentru una acțiune subscrisă de D-nul **Marin Antoniță**, notar, din com. Perilești, jud. Olt, pentru Capital emis de Banca Salariaților Publici.*
Această chitanță este netransmisibilă. Ea urmează a se înlocui la vreme cu acțiunile ce se vor libera, după complectarea vărsămintelor.
Banca Salariaților Publici
Societate anonimă română (în formație)
Delegatul Comitetului pentru Subscriere...

Emil rămase un timp cu această chitanță în mână, sosită la un an de la căsătorie – și-l bătu un gând: oare, să fie primul gest al notarului familist de a pune bani deoparte pentru zile negre ?

(Fragment din romanul „Banii miresei", în curs de apariție)

Mirela-Maiana Mladin

gânduri printre rânduri...

O rază de lumină

Despre Ignatie Grecu am aflat în urmă cu foarte mulți ani – n-aș putea spune câți, dar foarte mulți – la Mânăstirea Cernica. Spun „aflat” fiindcă nu știu cum să spun altfel. De fapt, ce s-a întâmplat ? M-am oprit acolo unde se vând lumânări, iconițe, tămâie, calendare, cărți, cruciulițe – voiam să cumpăr un calendar – și mi-au căzut ochii pe o cărticică, pe care am luat-o în mână și am răsfoit-o. Erau niște poezii scrise într-un limbaj, din câte-am putut vedea eu atunci, cu rezonanțe bisericești. Am pus cărticica la loc și am cerut „Un calendar” – „Nu luați și cartea ?” – „Nu”. Și-atât a fost atunci. Dar numele poetului l-am reținut, era un nume care se reține, Ignatie Grecu.

Peste încă niște ani, iarăși nu pot să spun câți, în exact același loc, exact aceeași scenă, același nume de poet pe copertă, un sentiment de *déjà vu*, dar îmi dau seama că titlul este altul, răsfoiesc cărticica, o las, iau calendarul și plec.

După alți câțiva ani, am aflat că despre poetul Ignatie Grecu au scris mai mulți critici literari – din cei care au un cuvânt greu de spus, printre care și Alex Ștefănescu – că este un poet foarte important. Abia atunci am început să-i citesc poeziile. Are multe cărți publicate, printre care: „Bucură-te”, „Mierea singurătății”, „Hrisov, această zi”, „Stihurile despre nisip”, „Sipetul de taină”, „Aripă de înger”, „Lacrimi de mărgean”, „Floare de har”, „Altă înserare”, „Steaua mângâierii”, „Cântecul păsării pe acoperiș”, „Sărutând floarea de măr”, „Mierla, poetul și stânjenelul tahigraf”, „Mandylion”, „Poemele de sub stejar”, „Prin grădinile verzi ale inimii”, „Cântec pentru așezarea luminii”...

Pe măsură ce citeam îmi părea bine că l-am descoperit, chiar și așa, târziu, după ce ratasem în mod repetat șansa de a-l descoperi mai devreme.

La început mi s-a părut că e multă durere în poeziile lui, durere, ce-i drept, amestecată cu speranță, durerea și speranța fiind învăluite într-o gingășie diafană: „Peste această durere nemărginită a mea/ Care nu vrea să mai apună,/ Tu vii și înfloreşti pur peste ea/ Ca un nufăr peste ape, împovărat de lună.” (*Peste această durere).*

Citisem deja destul de multe din poeziile lui, dar nu citisem nimic despre poetul Ignatie Grecu, despre viața lui. Abia atunci când am aflat cine este, parcă mi s-a ridicat un văl de pe ochi. Va să zică, poetul Ignatie Grecu este călugăr la Mânăstirea Cernica ! Este protosinghel. Dar eu îi știu pe toți părinții de la Mânăstirea Cernica ! M-am uitat atentă la poza lui. Sigur că-l știu ! L-am văzut de multe ori pe acolo. N-am vorbit niciodată cu el, dar ne-am salutat, parcă-l văd trecând ușor pe lângă mine și spunând „Doamne-ajută”, discret, smerit, respectuos... Așa cum e și poezia lui...

Și-am înțeles atunci altfel versurile lui: „Când am plecat de-acasă, era în zori/...Nimeni pe drum. Doar umbra mea/... Înduioșat, mi-am întors încă o dată privirea/ Spre satul pustiu rămas în urmă-ntre coline” *(Când am plecat de-acasă).*

Am înțeles că acea plecare era drumul lui către noua viață – cea monahală, – către noua casă – chilia de la Mânăstirea Cernica.

Am observat că limbajul cu rezonanțe bisericești din perioada de început a creației poetice a lui Ignatie Grecu s-a estompat treptat pe parcursul evoluției sale poetice. Și totuși, am avut sentimentul că poeziile lui sunt ca o rugă abia murmurată, ca o îngenunchere în taină, ca o închinare împăcată. Imaginile au uneori fastul încărcat de simboluri, specific ortodoxiei: „Acum un secol și ceva/ pe o bancă/ a stat Eminescu./ De-atunci/ mereu/ toamnă de toamnă/ frunzele cad/ peste umbra lui” (*Umbra lui Mihai Eminescu la Cernica).*

Fără îndoială că poetul se referă în versurile acestea la vizita pe care Eminescu a făcut-o la Mânăstirea Cernica. Și nu se poate să nu ne ducă gândul și la alte nume mari din literatura noastră – Caragiale, Slavici, Maiorescu – care și ei au trecut pe acolo. Cât despre Arghezi, el chiar s-a călugărit la Cernica și a trăit acolo, într-o chilie, câtva timp.

Cineva care citește poezia lui Ignatie Grecu știind că el este monah poate s-ar aștepta să găsească în versurile lui fiorul singurătății. Eu din chiar clipa când am știut că începând de la un anume moment mai departe poezia lui este scrisă la Mânăstirea Cernica am știut că singurătatea, oricât s-ar strădui ea, nu-și va clădi loc în versurile lui. Pentru că în acel loc binecuvântat, cum oare ai putea să te simți singur, când îți sunt aproape privighetoarea, mierla, turturica, vrabia, rândunica, pitpalacul, pitulicea, ciocănitoarea, broscuța, gărgărița, albina, greierele, lăcusta, libelula, furnica, fluturele, florile, iarba, pomii, cerul, norii, vântul, soarele, stelele, luna, fulgii de nea, ploaia... Cum să fii singur printre sfinții din icoane, printre părinții din chilii, printre mirenii care vin cu inima deschisă acolo... Cum să fii singur când acolo, în chilie, vorbești cu Dumnezeu...

Cu toate acestea, firește că singurătatea se ivește pe alocuri în versurile lui Ignatie Grecu. Dar oare cine-o fi acela care nu s-a simțit singur niciodată ?... Ceea ce nu se simte însă în versurile lui, este singurătatea fără leac. Iar leacul poate fi speranța, pe care trebuie doar s-o vezi, s-o apuci strâns cu amândouă mâinile și să nu-i mai dai drumul...

Îmi vin în minte versurile lui Nichita Stănescu: „Genunchii ți-s rupți de-atâta rugat:/ Singurătatea grea de ce nu vrea să plece,/ De ce e Dumnezeu plecat ? !” (*Singurătate*).

Dar și la Nichita Stănescu apare în ultimul vers „o rază de lumină” !

Poezia lui Ignatie Grecu este o poezie șoptită, cuvintele aproape că nu sunt rostite de glas omenesc, ci doar mângâiate, pentru ca versul să capete o melodicitate aproape liturgică: „Fii precum privighetoarea./ Cântând/ nimănui nu se arată.// Când mai aproape/ când mai departe/ în crângul înverzit.// Nimeni n-a văzut-o vreodată./ Cântecul ei minunat/ rămâne în auz o vreme./ Cât timp/ mireasma liliacului nu se trece/ sorbită-ndelung de vânt” (*Precum privighetoarea*).

Citind în tihnă poeziile lui Ignatie Grecu am avut sentimentul ciudat că fiecare din poeziile lui nu se sfârșește, ci se stinge, precum o lumânare care a ars. În urma fiecăreia din poeziile lui rămâne o liniște aproape sfântă, precum liniștea care rămâne în biserică după ce slujba s-a sfârșit și toată lumea a plecat și ai rămas doar tu, singur, acolo...

Eu cred că poeziile lui Ignatie Grecu trebuie citite. Fie și numai ca o încercare – încă una, a câta ? – de a deveni poate puțin mai buni...

Și aș vrea, când voi mai ajunge pe la Mânăstirea Cernica, dacă-l voi întâlni pe Părintele Ignatie Grecu și mă va saluta „Doamne-ajută”, să-mi fac curaj să-l opresc și să-i spun: „Și eu citesc poeziile dumneavoastră. Vă mulțumesc !”

În urmă cu cincizeci de ani... Capricii ale vremii la Bolintin

Ion CARBARĂU

Doresc să consemnez faptul că în anul acesta – 1972-1973 – când s-a zis că am avut o iarnă blândă, fără ger prea mare și mai ales zăpadă puțină, când s-a ajuns în luna martie și se aștepta sosirea primăverii ne-am pomenit cu un viscol puternic începând de la 4 martie 1973 și care a durat 4 zile[1]. Avalanșa a fost foarte mare. S-au înzăpezit toate căile de comunicație, atât în regiune, cât și în țară. Comunicatele Institutului Meteorologic și presa ne-au adus la cunoștință că totul este paralizat în Oltenia de sud, în toată Muntenia și apoi toată Moldova.

La Bolintin Vale s-au produs greutăți în ce privește legătura cu Bucureștiul. Nu s-au putut ține cursurile în zilele 7-8 martie și nici la 5-6 martie decât sporadic.

Comitetul de partid, prin secretarul său, Stoica Marin[2] și primarul comunei, Rădoi Mihai, au luat măsuri de deszăpezire constituindu-se un comandament local de luptă împotriva acestei calamități. Este de consemnat că la apelul făcut în mai multe pauze la stația de radioficare a tovarășului Anghel Niculescu, locțiitor de secretar și Directorul Căminului Cultural, sute de cetățeni au ieșit la deszăpezire. S-au folosit și mijloace mecanizate de la Centrala petroliferă și alte unități din Bolintin Vale.

Acțiunea a avut un succes deosebit.

Pe străzi s-au creat munți de zăpadă.

Populația, în această vreme, a fost aprovizionată bine cu alimente și pâine pentru că unitățile cooperativei au fost găsite cu stocuri de alimente suficiente încât nu s-a simțit lipsa. Notez că la alimentarea cu pâine au fost unele greutăți, dar de rezolvat.

La 23 martie 1973 s-a ținut o ședință de lucru a Comitetului de partid în care s-a relatat cum s-a muncit în perioada viscolului și a luptei contra zăpezilor mari care în unele locuri ajunsese la aproape un metru. De altfel, s-a estimat că apa căzută prin zăpadă ar măsura 150 litri pe mp. S-au adus mulțumiri tuturor instituțiilor, lucrătorilor și populației care a ieșit la lucru în urma apelului făcut.

În ședința de lucru a comitetului de partid s-a luat în discuție planul de măsuri pentru prevenirea inundațiilor care pot fi iminente – topirea zăpezilor se va face repede – ținând seamă că pământul este saturat de apă.

La apelul secretarului de partid s-a hotărât ca să se caute în câmp vechile urme ale unor șanțuri de scurgere a apei în locul de la Argeș, punctul Crivina.

Această acțiune s-a realizat și la inițiativa cetățenilor din cartierul Băleanu, care sâmbătă 24 martie 1973, în număr de peste 350, au săpat un șanț de scurgere a apei în acest sector ca să se scurgă locul de apa care bălțește în locul zis „În Ogradă”, în lungime de peste 600 m. Afară de faptul că organele de partid și de stat au condus opera de desecare, dar au fost mulți țărani care s-au angajat să intervină la lucru. Notez aci pe locuitorul Niță Oprea, pensionar, comunist, care cunoscând direcția în care se îndrepta vechiul șanț de desecare a ajutat și mobilizat multă lume. Țăranii – tineri, bătrâni, femei – au ieșit la această acțiune obștească și repede au rezolvat sarcina ce și-au propus să o facă.

În ședința de lucru a Comitetului de partid s-a arătat că sunt foarte multe greutăți la Malu Spart, unde o mare suprafață de teren s-ar putea să nu fie folosită pentru agricultură din cauza că bălțește o mare cantitate de apă. Trebuie să luăm măsuri ca și acolo apa să fie scursă către Argeș, continuându-se vechile șanțuri de scurgere.

Așa că iarna blândă, cum s-a spus, a devenit grea și aspră către sfârșit, fapt care aduce mari greutăți în campania însămânțărilor de primăvară.

(Document din Arhiva ACTIB; notele de subsol aparțin redacției revistei.)

[1] Prin Decret semnat de Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat, la 14 martie 1973 se instituise starea de necesitate „în unele județe afectate de căderile masive de zăpadă și viscol”, extinsă la 16 martie asupra altor județe. („Steagul roșu”, an XXV, nr. 7373, sâmbătă 17 martie 1973, p. 1.)

[2] Stoica Marin și modul de intervenție al autorităților din Bolintin Vale erau oferite ca exemplu în articolul *Să dăm cuvântul faptelor eroice*, în „Steagul roșu”, an XXV, nr. 7373, sâmbătă 17 martie 1973, p. 1, 3.

Martie 1973 în curtea liceului din Bolintin Vale: prof. Ion Carbarău (sus, mijloc) și Alexandra Firiță (jos, mijloc)

Virgil Diaconu sau poezia vehementă a unui inițiat

Șerban Codrin Denk

O încercare de a comenta poemele lui Virgil Diaconu dintru întâi presupune parcurgerea unei bibliografii analitice unde sunt cuprinse câteva cărți atât teoretice, cât și critice, de atitudine. Poetul este autorul unui eminent volum „Biblia literară și Biblia dogmatică”; mai înainte apăruse „Biblia literară”, probabil o primă parte a celui deja amintit. În definitiv, Biblia este o „bibliotecă” în mare măsură literară, iar teologii sunt criticii ei, analiștii, comentatorii, hermeneuții. Actualul volum de versuri* se încheie cu un „Tratat de poezie sau Îndreptări pentru poetul tânăr”, unde autorul afirmă: „Poezia pune două mari probleme: prima este aceea a modului ei de a fi, deci a artei sale poetice, a conceptului sau a canonului pe care îl întrupează și îl exprimă, iar a doua este aceea a evaluării și promovării, deci a destinului pe care poezia îl are în lume.” Specificările sunt atât de grele, încât sperie, artă, canon, evaluare, promovare, concepte pentru teoreticieni cu ștaif, nu pentru „Mai am un singur dor”. Ancheta literară devenită carte de referință „Poezia canonică românească” demonstrează precaritatea clasamentelor în literatură, mai ales când apare prea evident scopul caraghios, revizuirea canonului clasic, cu Mihai Eminescu în top și înlocuirea cu un poet optzecist multipremiat internațional și fruntaș în topurile de vânzări pe piața de carte (bestseler). Vasile Alecsandri, mai onest, avusese un răspuns: Cu-atât mai bine țării și lui cu-atât mai bine !

Virgil Diaconu făurește „multă dinamită lirică, poetul aruncând în aer indiferența noastră cronică față de poezie (și față de orice altceva)” (Alex Ștefănescu). Bineînțeles, aceste cărți teoretice și polemice trebuie citite, studiate, reflectat asupra lor pur și simplu pentru frumoasa demonstrație că un creator adevărat este un om de elevată cultură, care atrage atenția, mai ales începătorilor, că poezia este un teritoriu sensibil, dificil de cucerit fără mijloace subtile, în lipsa harului, a talentului, repet, a culturii, în orice caz, în poezie sunt mulți veniți, puțini aleși tocmai de artă, canon, evaluare, promovare. Problemele, la orice nivel, sunt grave și vechi și prezente în toate culturile: scriitori mai puțin importanți sunt promovați, scriitori geniali sunt marginalizați, ca la barieră, cățeii trec pe dedesubt, îndrăzneții sar pe deasupra, titanii așteaptă să treacă trenul-fantomă.

Acest Doctor în Literatură fără doctorat, acest Doctor Honoris Causa fără *Laudatio*, acest bard cu operă scrisă și răscrisă, acest înțelept al poeziei în dialog cu înțelepții poeziei din trecut, cu înțelepții poeți din Sumer și Babilon, cu înțelepții poeți și profeți biblici, cu înțelepții poeți moderni are don quijotesca naivitate să îi caute pe înțelepții poeziei de azi. Îi găsește, nu-i găsește ? Acest cavaler al nobilei figuri are bănuieli în ceea ce privește dibuitul cu felinarul a unui poet, însă primul suspectat și nimerit este chiar Virgil Diaconu, poet răscolitor, vizionar, caustic, liric ca o liră în mâna unui maestru, plin de întrebări fără răspunsuri, având răspunsuri la nicio întrebare, conștient până la durere fizică prin ce momente nefavorabile trece poezia, acum și aproape întotdeauna, tocmai de aceea, precum profetul Isaia de odinioară, mai inventează o religie, fie chiar a poeziei, și este în căutare de slujitori ai altarelor, într-o lume de sacerdoți fără spirit literar.

Din opera unui astfel de creator tranșant în tot ce afirmă, „Am fost și probabil nu voi fi/ niciodată un om obișnuit”, poemele-arte poetice pot fi considerate fișe de temperatură, părți ale autoportretelor sale, compuse din linii directe, păstoase, încărcate cu violente contraste, precum în tablourile lui Vincent van Gogh: „Deosebirea între mine și voi/ este aceea că eu trăiesc din lucruri bizare -/ floarea de cireș face pentru mine/ tot atât cât un vers de Eminescu,/ păsările cerului cu care mă întâlnesc uneori/ prețuiesc cât mângâierile mamei./ Cât despre vrăbiile care îmi cântă la fereastră,/ ele fac tot atâta cât Boleroul lui Ravel./ Și eu mă rog Domnului să nu aleg niciodată/ între muzica stelelor și muzica certărețelor vrăbii.” Pe același ton categoric, pentru că poetul își joacă rolul cu seriozitate și solemnitate minată de autoironie atroce, mărturisitorul comentează și arată cu degetul spre ceea ce vede împrejur și nu-i convine, pentru că lumea își are propriile reguli limitative în ceea ce privește expansionismul revelator: „Vezi, vrăbiile din capul copacului sunt chiar versurile mele,/ care ciripesc toată ziua în urechile surde ale mulțimii;/ mulțime care firește nu le dă nicio atenție.” Așadar, surzenia și lipsa de atenție sunt dramatice pentru bardul care se adresează mulțimii. Totuși, dintotdeauna a fost așa, homerizii la petrecerile basileilor cântau ceea ce le era comandat și mângâia orgoliul gazdelor, altfel ar fi fost tratați mai drastic decât cu lipsa de atenție, bătuți, alungați. Concluzie amară, dar și limitativă la forța propriului mesaj, poetul încearcă să se resemneze: „În rest, suntem la fel, am spus, numai că uneori cartea care este scrisă pe pieptul meu/ începe să vorbească singură, ca acum.../ Da, eu niciodată nu am putut să îmi învingă Îngerul/ și l-am lăsat să mi-o ia întotdeauna înainte.../ El va merge întotdeauna înaintea mea,/ iar eu pesemne că nu îl voi ajunge niciodată din urmă.” Revin cu observația, cartea este tatuată pe pieptul poetului, vorbește în locul creatorului, iar Îngerul, mesagerul divin, are misiune de Înaintemergător, nicidecum rol heraldic, ci pur și simplu punitiv. (*Sufletul peregrin*)

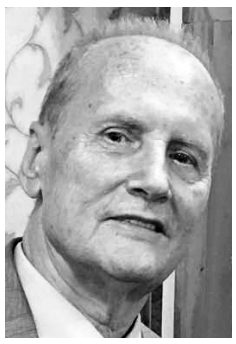
În același timp, același bard este Ceasornicarul: „Ceasul din turn strigă la mine cât e noaptea de lungă. Auzi ?/ Strigătele războinice ale ceasului ! El mă urmărește pas cu pas,/ deși în afara legăturilor mele secrete cu vrăbiile eu nu știu/ să-i fi greșit cu ceva. Încerc să nu-i dau atenție și să-mi văd/ mai departe de călătoriile mele printre vrăbii și șobolani/ printre șoaptele de dragoste ale sulfinei și gândurile mele/ războinice. Încerc să-mi văd mai departe de călătoriile mele/ printre cărți. Să-mi văd mai departe de călătoriile mele,/ dacă Maica Domnului tot m-a aruncat din brațele Sale în lume.” (*Ceasornicarul*) La ce face aluzie ultimul vers ? Nu cumva poetul odată ajuns pe lume devine un alt Iisus, cu destinul său de a ridica, de a vindeca rătăcirile urâtului și de a o curăța de păcătoșenia, abjecția unei lumi fără poezie ? (*Agnus dei, qui tollis pecata mundi*)

Poemele bardului de la Pitești (sau de la Râmnicu-Sărat ?), zeci și zeci și zeci, adunate în multe volume, propun o remarcabilă condensare ideatică, se cer minuțios cercetate cu încetinitorul în secolul tuturor vitezelor. Poetul aude în permanență „glasurile mamei care mă cheamă/ din depărtarea grădinii, din albastru”, prin urmare „Eu stau în fiecare seară la masă cu aceste voci./ Tristețea din capul mesei face ocolul lumii/ și se întoarce, de fiecare dată la mine.” Amenințările asupra spiritului său prea iscoditor vin de pretutindeni, aspre și neînduplecate, ceea ce îl obligă pe poet să se apere de soldații ceasului, care, noaptea, îi invadează camera, cărțile rămase deschise: „Așa că până la urmă va trebui să îmi strâng/ toate oștile risipite în crâng și să accept lupta./ Și să închei noi alianțe cu slujitorii luminii/ și cu popoarele nordice; cu hoardele migratoare,/ cu Pădurea și Austrul./ Va trebui să aduc la zi vechile mele tratate cu vrăbiile;/ cu graurii și mierlele./ Tratate din vremea când toate erau un ciripit/ și o bătaie de aripă./ Când toate locuiau într-un cuib: în mâna Domnului.” Eul liric este pus pe fapte: „Eu locuiesc într-un ceasornic./ În noaptea aceasta gândurile mele vor pleca la război”, unde soldații tocmai sunt respinși și „legiunile de vrăbii au dărâmat deja cu trâmbițele lor/ zidurile întunericului. Ierihonul nopții.” (*Ceasornicarul*) Vrăbiile, ceasornicarul, Domnul, soldații devin simboluri în poezia lui Virgil Diaconu, alături de multe altele, relevate pe parcurs. De multe ori forma parabolică trimite spre străvechile mituri din epopeile sumeriene, babiloniene, asiriene. (Epopeea lui Ghilgameș, Epopeea lui Izdubar, Enuma eliș)

Poemele de dragoste, religioase renunță la stilul avântat, supravegheat retoric, și fac intens recurs la minimalism, la versul scurt, la fel de încărcat imagistic: „Deschise peste lume mâinile mele,/ ce lume vor avea să-și aleagă ?// Stau în mijlocul lumii - și lumea o caut./ Stau în mijlocul zilei - și ziua unde este ?// Iubirea mea se sprijină pe mări !/ Zborul întrece pajura.// Mâna mea a început să vorbească.// Pentru câtă lume aduc/ vor trebui două lumi.” (*Orizont*) Un astfel de *poeta vates* abundent în sentimente și în modalități de a le expune, unitar totuși, niciodată cu exagerări eclectice, cu izvoare prehomerice și prebiblice, cu vehemență împotriva făcătorilor de texte pentru texte (aluziile la optzecism sunt virulente, neiertătoare), nu poate fi decât un scriitor important printre alți poeți care domină versul românesc contemporan prin personalitatea lor oprită la o barieră, pentru a trece, leneș, un tren ocupat până la refuz de „fericiți cei săraci cu duhul” poetic. Știe Virgil Diaconu ce spune !

*Virgil Diaconu, *Sufletul peregrin*, Editura Contrast, București, 2021.

Lirism autentic

Constantin Lupeanu

Elena Silvia Săracu publică, în condiții grafice de înaltă ținută, cartea: „33 de plânsuri pe oglinzi”, Editura Tracus Arte, 2015. Sunt 33 de poezii, însoțite de tot atâtea imagini ale unor picturi în ulei semnate tot Elena Silvia Săracu. O carte elegantă prin ea însăși, ca un dar de reală bucurie pentru cititor.

Este o poezie de notație, dar nu spontană, sunt inserțiuni melancolice și meditative, ele pornesc de la real și se sustrag acestuia, prin abstractizare. Se simt date biografice pe tot parcursul cărții, însă nimic concret nu lasă să se întrevadă elementul particular, pentru că poeta, în loc să retrăiască pur și simplu date și întâmplări petrecute, notează esența, poezia ei seamănă cu suflul pământului după o ploaie puternică. Poeta nu urmează anumite norme poetice, nu are un sistem de poezie definit, nici nu se exprimă prin metafore care să o definească, prin ritm și rimă, ea regândește momente ale existenței și încredințează hârtiei numai sunetele, ecoul, muzica pe care o aude sufletul ei de artist. Adesea, este o poezie de dragoste, iubire sublimată, căutarea sufletului curat, „Fără păcat”, cum sugerează titlul unui poem din această serie. Foarte reușită este poezia intitulată „Jurământ”, care ar putea fi citată în întregime, cu angajarea celor doi protagoniști în „veșnică iubire” și care are pe ansamblu o simțire shakespeareană.

De altfel, această plachetă de poezii intime este pusă sub un Motto grăitor, din Michelangelo: „Iubirea este aripa dăruită de Dumnezeu sufletului, pentru ca să urce până la El.”

Se cuvine scoasă în evidență originalitatea absolută, patosul de efect, sentimentul trecerii vremelnice, ca un semn ceresc. Poeta dialoghează cu astrele, poeziile ei au tangențe cosmice, cu toate că sunt străbătute de la un capăt la celălalt, de adevăr, lasă să transpară iradierea lucrurilor și fenomenelor, realul brut se redeschide în alte zări și se întruchipează, poate fără voia ei, în mit. „Eu cu mine” este confesiune elegiacă, răgaz al pătrunderii în lumea de vis: „Cu tine,/ în eternul ființei/ am mai rămas doar / eu cu mine./ O umbră palid-vie / ce se înclină după soare. / O lacrimă arzând / a suferinței nepăsare,/ Silabă mută de cuvânt. / Petală răvășită / și nimic / Nimic mai mult...”

Merită totodată citată și poate că este singura poezie cu trimitere terestră – „În Cișmigiul binecuvântat”, deși versul „Nimic aproape” este revelator pentru răsfrângerile sensibilității proprii, parcul are ceva ireal, se adaugă universului unitar al artistei.

Sunt de asemenea câteva poezii despre credință, din sfera religiei, ca niște psalmi târzii, rugi către înalt, precum „Iedera în rugăciune” sau „Trăiește-mă !” Acestea ar putea constitui punctul de plecare pentru o carte manifest întru credința creștină ortodoxă.

O poezie autentică, fără impurități, aflată sub zodia veșniciei.

Singurătatea unei țări fără lideri de valoare, dar bogată în „politicieni de succes”

Gl. BG. (rtr) Gheorghe Dragomir
Președintele Centrului de Etică și Strategii

Motto:
Încearcă să fii un om de valoare și nu un om de succes. (Albert Einstein)

Este un sfat înțelept, care ar trebui săpat pe frontispiciul universităților elitiste și al organizațiilor inițiatice ezoterice pentru a pregăti oameni de valoare cu principii morale și etice solide, care să servească păcii și armoniei universale, să apere libertatea și dreptatea, să reprezinte într-adevăr interesele și așteptările popoarelor, să elimine din dicționarul politico-diplomatic amenințările și arbitrarul deciziilor unilaterale, să respecte și să protejeze moștenirea primită de la divinitate pentru a face mai plăcută și mai ușor de suportat traiul pe această planetă. Dar, din păcate, istoria umanității este bogată în exemple de oameni de succes care, pentru a atinge această poziție, s-au abătut de la calea cea dreaptă, ignorând cu bună știință existența unei interconectări energetice între cer și pământ, instituind propriile norme de organizare a societății bazate pe concurență, de multe ori neloială, care generează sentimente de neîncredere, invidie, trufie, răutate, lăcomie, purtătoare de atractori energetici negativi, de joasă vibrație și frecvență, care se răspândesc cu repeziciune în lume sub forma conflictelor de tot felul, ajungându-se la confruntări militare cu „rază de acțiune” locală, regionale sau globale.

Omul de valoare, este suma calităților, virtuților care îl conduc să schimbe lumea spre binele comun, universal. Oamenii de valoare rămân înscriși în cartea de istorie a popoarelor. Modestia, smerenia, generozitatea, empatia, autenticitatea, curajul, adaptabilitatea, grijă pentru viitorul generațiilor, sunt câteva din darurile care îmbogățesc caracterul și comportamentul oamenilor de valoare.

Este actuală definiția dată omului de valoare de către un guru spiritual și maestru al istoriei religiilor, Mircea Eliade: **„Ce oameni excepționali trec pe lângă noi, anonimi și noi admiram prostește atâția neghiobi, numai pentru că au vorbit de ei presa și opinia publică”**.

În privința succesului, în multe situații apare în urma valorii, ca o derivată a acesteia, însă, în majoritatea cazurilor, este legat de factori sociali: banii, ambițiile, faima altora, omul de succes, provine de obicei din rândul paturilor sărace, poziția lor socială îi motivează să-și schimbe condiția și să se folosească de orice oportunitate pentru a urca treptele piramidei profesionale. De obicei, omul de succes urăște originile sale modeste și uită de unde a plecat, fiindu-i jenă să iasă în public cu părinții sau rudele sale modeste.

Din păcate, în România post-decembristă radiografia „omului de succes”, lăsată moștenire de părintele limbii române moderne, genialul poet și publicist Mihai Eminescu, este tot mai actuală: **„Nu prin muncă cinstită, nu prin studiu, nu prin merit și inteligență se urcă cineva pe treptele societății române, ci prin invidie și ignoranță”**.

Într-adevăr, găsești cu greu pe scenă politică română oameni educați în spiritul iubirii de țară, mândri de trecutul, istoria și spiritualitatea românească, politicieni care să lupte cu demnitate și profesionalism pentru apărarea și promovarea intereselor naționale. De fapt, este vorba despre educație, considerată de Mihai Eminescu ca fiind: „Cultura caracterului, iar cultura este educațiunea minții”, iar Constantin Rădulescu-Motru nu ezită să afirme că: „România nu duce lipsă de genii, ci de bune caractere”.

Astăzi trăim sub blestemul scorpionului care, din plăcerea de a ucide, ajunge să se sinucidă ritualic, războaiele și conflictele care îmbracă multe și diverse forme subtile, atipice, hibride, pun în pericol pacea și prosperitatea popoarelor, aruncând în aer planeta, creează haos cu efecte traumatizante pentru ecosistemul social și planetar și în final autodistrugere.

Lipsa de loialitate în relațiile dintre state, manifestată și prin nerespectarea tratatelor și convențiilor bilaterale și internaționale, neîncrederea și lipsa de corectitudine în relațiile contractuale la nivelul guvernelor și corporațiilor transnaționale, atitudinea „șmecherească” de a ne păcăli unii pe alții, exprimă gradul de degradare al civilizației umane și o radiografie dureroasă a societății în care trăim.

Prin urmare, pentru a trece pragul civilizației bazată pe noile tehnologii ale cunoașterii și I.A., este nevoie de o resetare a conștiinței individuale și colective la nivel planetar pentru a crea și promova oameni de valoare care să conducă popoarele prin acest nou tunel al timpului oferit de spațiul cibernetic infinit, care se dovedește a fi mult mai complicat și plin de provocări decât relația spațiu-timp gestionata în perioada civilizației post-industriale.

De ce supun atenției cititorului ecuația om de valoare și om de succes ?

Pentru că aceasta este esența evenimentelor pe care le trăiește umanitatea în prezent și care poate influența evoluțiile viitoare. Într-un cuvânt, lupta elitelor pentru a deveni oameni de succes la nivel global transformă spațiul (inclusiv cel cibernetic) și timpul într-un câmp de luptă și confruntare între orgolii, în detrimentul cooperării, păcii, securității și prosperității popoarelor care se mai lasă păcălite și hipnotizate de lozincile amăgitoare de „luptă” între ideologiile care apără democrația și libertățile oamenilor și cele autoritare, numite și dictaturi, care se situează pe poziții opuse. Dar realitatea este cu totul alta. Asistăm la un joc de lumini și umbre care provoacă adevărate „iluzii optice”, manipulează și distorsionează adevărul pentru ca cei care se află în spatele operatorului de imagine să-și poată atinge în liniște obiectivele, promovându-și propriile interese oculte.

Am reflectat foarte serios asupra oportunității publicării acestui material care să evidențieze destinul tragic al unei țări bogate, dar cu un popor tot mai sărăcit și umilit, ajuns să plece în bejenie pe meleaguri străine pentru a-și câștiga cu sudoarea frunții pâinea cea de toate zilele, întrucât unele posturi de televiziune și o parte din mass-media au luat la „puricat” modul în care România a fost și este încă jefuită și umilită de multinaționalele Occidentului „prieten”, cu complicitatea cozilor de topor din țară. Dar abordarea mea va fi ușor diferită și anume prin ochii omului care un sfert de veac, alături de miile de colegi patrioți, și-a dedicat viața promovării și apărării intereselor și imaginii României în plan extern, într-un context geopolitic, geoeconomic și geostrategic internațional aflat sub amenințarea nucleară și a unui Război Rece care a împărțit Europa și lumea între cele două ideologii în aparență opuse, dar având același părinte fondator, Karl Marx, ideologia capitalistă și cea socialistă.

În această „ambianță” geopolitică, România avea nevoie de lideri politici de valoare care să conducă cu abilitate țara printr-un adevărat labirint de interese, unele oculte, pe calea reformelor structurale, atât la nivelul instituțiilor (destalinizarea) și să lanseze un amplu proces de modernizare a unei țări secătuită de ocupația sovietică a sovromurilor, condamnată prin planul Valev la subdezvoltare și sărăcie. Pentru ca dezastrul să fie complet, intelectualitatea, specialiștii din diverse domenii, inginerii, militarii de carieră care au luptat pe frontul de Răsărit, a trebuit să fie trecuți printr-un proces umilitor de „reeducare” în închisorile comuniste la ordinul alogenilor care conduceau instituțiile de forță: securitatea, miliția, procuratura, justiția.

Fără a fi nostalgic, trebuie să reamintesc că din 1965 am început să respirăm un aer proaspăt, al revenirii la viață a națiunii române și de privire cu speranță spre viitor. Ne-am recăpătat încrederea în noi, în puterea de regenerare și creație, demnitatea și respectul pe plan internațional. A fost o perioadă de pregătire și afirmare a unor generații de specialiști de valoare în toate domeniile, care au contribuit printr-o muncă eroică, alături de întregul popor, la efortul general de modernizare a economiei și industriei române. De asemenea, în plan extern, prin deschiderile de cooperare economică și tehnico-științifică realizate în urma numeroaselor vizite de lucru ale președintelui Nicolae Ceaușescu, zecile de mii de specialiști români, de la ingineri la profesori și medici, au făcut cunoscute altor popoare cultura, civilizația multimilenară, istoria, școala românească, contribuind la afirmarea României ca partener loial, demn de respect și de încredere.

Era perioada de unificare a geniului tehnologic cu valorificarea resurselor naturale, de punere rapidă în producție a invențiilor și inovațiilor românești, de modernizare a industriei și agriculturii, România devenind un partener și un rival pe piețele concurențiale ale lumii. Marile puteri occidentale și îndeosebi SUA, priveau cu interes și curiozitate schimbările profunde ce se petreceau în această țară socialistă, căutând să înțeleagă cât de reală și de statornică era politica de independență față de Moscova promovată cu ostentație de către președintele Ceaușescu.

Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Fondurile americane de investiții au făcut evaluări și simulări privind soliditatea economiei române în vederea acordării de credite preferențiale pentru investiții în infrastructura de transporturi (terestre, maritime și aeriene), comunicații, energie, calculatoare, agricultură, pentru ca mai apoi corporațiile de profil să realizeze proiecte de cooperare în producție, societăți mixte. De asemenea, Congresul american, la presiunea corporațiilor organizate în Camera de comerț și industrie americano-română, a aprobat acordarea clauzei „națiunii celei mai favorizate”, unicat în relația cu țările Europei de Est, ceea ce a dinamizat și mai mult schimburile comerciale și cooperarea tehnico-științifică. Întrucât climatul internațional era dominat de efervescența luptei popoarelor lumii a treia pentru eliberare de sub dominația colonială, luptă stimulată ideologic și logistic de URSS, sentimentele anti-occidentale și implicit anti-americane impuneau ca multinaționalele occidentale să gândească o nouă strategie pentru a-și conserva cât de cât influența în aceste zone. Soluția „salvatoare” a venit din partea serviciilor de informații americane care au procedat la aplicarea metodelor de spionaj și la domeniul economico-comercial, și anume de a opera sub steag străin, astfel că s-a apelat la președintele Ceaușescu care a aprobat ca multinaționalele occidentale și cu prioritate cele americane să opereze în țările lumii a treia sub acoperirea întreprinderilor românești care se aflau deja prezente pe aceste piețe și se bucurau de încrederea și aprecierea guvernelor locale. Este o altă etapă a prezenței românești pe terțe piețe, când BM, FMI și Fondurile de investiții americane finanțau întreprinderile române să participe la cât mai multe licitații guvernamentale străine pentru a fi contractor direct, iar companiile americane erau în spatele lor ca sub-contractor, situație care a favorizat accesul întreprinderilor române la unele tehnologii avansate din Occident.

Treptat însă, România, având o anumită experiență și rezultate comensurabile pe aceste piețe, din 1975 a început să aibă propriile investiții, încercând la un anumit moment să renunțe la sprijinul american și să introducă în proiectele de dezvoltare ale zonei propria tehnologie realizată de specialiștii români care au beneficiat de stadii de pregătire în întreprinderile americane. De altfel și în prezent, la peste o jumătate de secol de la construirea de baraje, porturi, autostrăzi, ferme agricole, spitale, școli etc., proiectate și executate de inteligența industrială română, aceste obiective continuă să funcționeze în bune condiții, statele beneficiare amintindu-și cu nostalgie de modul în care zecile de mii de specialiști din România, din varii domenii, au contribuit la modernizarea economică și industrială a acestor țări.

L-am cunoscut personal pe președintele Ceaușescu cu ocazia pregătirii, din partea CIE, a vizitei de stat în Kuweit la 27-28 noiembrie 1982 (când își încheia turneul asiatic) și în Zambia (20-22 iulie 1983, la finalul unui turneu obositor în Africa). În ambele țări a reușit, în urma unor negocieri personale, să influențeze conducerea guvernelor respective să semneze acorduri de cooperare economică și comercială, înființarea unor societăți mixte de vânzare a autoturismelor Dacia, ARO și autocamioanele MAN pe aceste piețe care deveniseră concurențiale pentru mărfurile românești.

M-a impresionat puterea sa de muncă și concentrare în purtarea negocierilor, curajul și argumentarea punctelor sale de vedere, arta sa de a convinge, chiar în condițiile unor realități ostile; era capabil să convingă eschimoșii să cumpere gheață din România, fiind din cea mai pură apă de pe planetă. Când apăreau sincope în negocieri avea harul să strecoare o glumă inteligentă care detensiona discuțiile. În ciuda bolii sale avansate (diabetic dependent de insulină) care îi impunea o dietă strictă, odihnă, totuși nu renunța la un program de muncă aproape fără pauze, spre exasperare miniștrilor și celorlalți membrii ai delegației care își doreau să „iasă” la cumpărături.

Drama Președintelui Nicolae Ceaușescu a fost că nu a înțeles jocul pervers al „prietenilor” occidentali și îndeosebi a Unchiului Sam, că era considerat un simplu pion sau nebun pe tabla de șah a geopoliticii globale de care era nevoie în acel moment pentru a se crea breșe în lagărul socialist, urmând a fi demonizat și sacrificat odată ce și-a îndeplinit misiunea și a apărut pe firmament o nouă figură, Mihail Gorbaciov, piesă mai valoroasă și mai docilă în mâinile ocultei globaliste.

Din păcate, în ciuda realizărilor remarcabile în plan intern prin amplul proces de modernizare a economiei țării și a unei politici externe ample, în plan personal a eșuat, acceptând în jurul său o camarilă formată din personaje toxice, selectate cu grijă de soția sa, care le-au stimulat ambiția nemăsurată și cultul personalității, decuplându-l de la realitățile și așteptările poporului român, obosit de sacrificiile pe care le-a făcut pentru se atinge țintele de dezvoltare fixate de Ceaușescu.

Când analizăm viața și activitatea unui om de valoare, care a fost și om de stat, trebuie să ne raportăm la ce moștenire a lăsat la încheierea mandatului său și slavă Domnului, Nicolae Ceaușescu a lăsat visteria statului plină, fără datorii externe, cu creanțe de 3,4 miliarde de dolari de recuperat din proiectele de cooperare economică încheiate cu țări din Orientul Extins și din Africa, cu peste o sută de tone de aur în rezervele BNR, cu un patrimoniu economic diversificat și cu un portofoliu industrial impresionant și la un nivel tehnologic ridicat.

Să nu uităm și de construirea Canalului Dunăre – Marea Neagră, a Canalului Dâmbovița-București, Casa Poporului; Metroul București, Aeroportul Otopeni și amplul program de modernizare a orașelor și satelor, unele reconstruite din temelii după cutremurul devastator din martie 1977 și a numeroaselor inundații care au impus măsuri de regularizare a cursurilor de apă cu risc de revărsare.

În planul încurajării industriei electronice și electrocasnice s-a reușit, printr-o cooperare în producție cu firme de profil

(continuare în pag.17)

(urmare din pagina 16)

americane, germane și franceze, fabricarea de calculatoare, televizoare color, echipamente sanitare, frigidere, mașini de spălat etc.

Ca o premieră în Europa de Est s-a reușit crearea unei fabrici de diamante sintetice și a unei uzine de scule diamantate, producția acestora fiind destinată exportului pe piața occidentală în proporție de 70-80%.

Lista realizărilor și moștenirii lăsate de Ceaușescu este lungă, ceea ce a permis „urmașilor săi" comuniști post-decembriști să devină peste noapte capitaliști prosperi și anti-ceaușiști extrem de vocali, care fără rușine demonizau perioada socialistă în care s-au educat și au deținut funcții de conducere în ierarhia politică și administrativă, fiind considerați adevărați „zeloți" ai sistemului.

Drept mulțumire pentru toate aceste realizări, Nicolae Ceaușescu a sfârșit ca alți „mauri care și-au făcut datoria", împușcat la zidul infamiei de către personajele care i-au fost apropiate și care deja erau în slujba ocultei mondiale și făceau jocurile acesteia pregătind în culise scenariul debarcării de la putere a „tătucului" lor protector. A murit demn, în fata plutonului de execuție a fredonat „Internaționala", dovedindu-se și în fața morții un visător convins de victoria socialismului în lume și construirea unei lumi mai bune, fără exploatare, indiferent sub ce formă se manifesta. A murit trist și dezamăgit de lipsa de caracter și perfidia oamenilor pe care i-a promovat și acceptat în cercul său intim.

Nicolae Ceaușescu va rămâne în istoria României ca un om de stat valoros, un patriot autentic care și-a slujit țara cu devotament.

Astăzi, când se vorbește despre epoca Ceaușescu se scot în evidență numai elementele negative pe care nu le contestă nimeni: cultul personalității, lipsa alimentelor de bază, raționalizarea energiei electrice și termice, lipsa medicamentelor, restrângerea drepturilor și libertăților cetățenești, o televiziune națională limitată la două ore de transmisie, inclusiv îngrădirea dreptului de a călători liber în străinătate, interzicerea avortului s.a.

Să ne amintim perspectiva pe care ne-o oferea marele filosof patriot Petre Țuțea în privința lui Nicolae Ceaușescu:

„Să dăm Cezarului ce este al Cezarului ! A fost și bou pe deasupra prin cultul personalității, dar pe lângă ce a făcut ar trebui să i se ierte... Când voi muri eu, după mine rămâne un singur mare naționalist în care să credeți, Ceaușescu. Nu știu eu cât de comunist e el, dar ține cu nația asta, să știți de la mine. Ăsta e român adevărat. Ține cu noi !"

Destinul a făcut să moară Ceaușescu înaintea lui și el, Petre Țuțea, a spus:

„Ați văzut domnule, era mai mare naționalist ca mine, că l-au omorât înaintea mea.

Ceaușescu a condus România timp de 24 de ani. Nu se poate spune că era *bine* pe vremea lui Ceaușescu, dar puțini știu cum era România înainte de Ceaușescu !

Acest conducător a fost pentru țara asta ceea ce au fost Kemal Atatürk pentru Turcia și Abdul Nasser pentru Egipt: TATĂL NAȚIUNII !

Ceaușescu a scos România din Evul Mediu, de la lumina lumânării, la lumina electrică, de la carul cu boi, la întreprinderi producătoare de automobile, camioane, tractoare, locomotive și avioane…

Nu știu dacă, păstrând proporțiile, există performanțe asemănătoare în istorie – poate Ramses cel Mare. Ceaușescu a dictat să se ridice școli, spitale, diguri, baraje, hidrocentrale, căi ferate, aeroporturi, baze militare subterane, lucrări hidrotehnice portuare, flote de avioane și vapoare, irigații pe mii de hectare, poduri impresionante, ba chiar și... autostrăzi. În 24 de ani amărâți a plătit datoriile și a dublat populația urbană.

De fapt este incredibil. Dacă știți despre ce vorbesc veți vedea că performanțele lui Ceaușescu frizează imposibilul. Și, peste asta, a păstrat DEMNITATEA acestui popor de... tâmpiți."

Ce s-a întâmplat după 1990 cu acele cooperări și cele 3,4 miliarde dolari lăsate moștenire de epoca ceaușistă ?

Este binecunoscut !

Căpușele din jurul guvernelor, indiferent de coloratura politică, au avut grijă ca aceste miliarde să fie tranzacționate la sume ridicole pe piețele speculative pentru ca apoi să fie transferate prin firme „străine", înființate în paradisuri fiscale, către „capitaliștii de cumetrie" care au apărut ca ciupercile după ploaie. Aceeași soartă nemiloasă au avut-o și flota comercială română, combinatele siderurgice și metalurgice, industria chimică, industria ușoară, institutele de cercetări și proiectări, combinatele agro-zootehnice, sistemul de irigații, iar mai nou milioane de hectare de teren arabil au fost vândute la străini. Să nu mai vorbim de „aurul verde" și „aurul negru" care au fost vândute austriecilor, iar Banca Națională a României (BNR) a renunțat la propriul poanson motivând că nu este interesată să cumpere aurul românesc din exploatările miniere pentru că este scump. În schimb, BNR a reușit „performanța" istorică de a vinde rezerva de argint la prețuri joase, argumentând că nu are spațiu de depozitare. Pentru a fi dezastrul complet, BNR a transferat din rezerva națională 60 de tone de aur în City-ul londonez pentru a garanta achiziția de credite cu dobânzi preferențiale. Din păcate, creditele pe care guvernele post-decembriste le-au achiziționat au fost cu dobânzi foarte mari (ceea ce se întâmplă și azi) iar cele 60 de tone de aur, deși Parlamentul României a hotărât să fie repatriate, așa cum au procedat majoritatea băncilor occidentale, nici până în prezent BNR nu a făcut demersuri în acest sens. Poate că „armata" de specialiști de la BNR, de altfel plătită cu salarii și bonusuri generoase, ar trebui să știe că estimările experților de pe piețele de metale prețioase arată o creștere fără precedent a prețului argintului și aurului, deja foarte ridicat, în condițiile lansării unei adevărate „febre a aurului", când țări ca Rusia, SUA; China și India cumpăra cantități impresionante de aur pentru a-și mări rezervele sau investesc în minele de aur și argint din Africa de Sud, Canada, Congo, țări din America Latină și Asia.

Interesant este că deși aflată în plin război cu Ucraina, război ce necesită cheltuieli militare semnificative, Rusia nu a renunțat la cumpărarea de aur de pe piețele internaționale, inclusiv din Elveția, sfidând sancțiunile impuse de SUA și UE.

Ajunși în zilele noastre, recent, am reținut o știre prezentată de un post de televiziune potrivit căreia nave militare americane vor folosi pavilionul românesc pentru a pătrunde și staționa în Marea Neagră (ceea ce ne amintește de anul 1975, când corporațiile americane se foloseau de steag străin – România – pentru a pătrunde și a-și menține controlul asupra resurselor naturale în țările lumii a treia. Să vedem ce „beneficii" vom obține din această acțiune strategică americană.

De asemenea, Pentagonul a anunțat înființarea unei a patra baze militare pe teritoriul României (posibil în zona Babadag), ca o componentă avansată a strategiei de securitate a SUA pe flancul de sud-est al NATO. Să sperăm că prezența militară a SUA și NATO pe teritoriul României va fi un factor de descurajare pentru Rusia post-conflict și o garanție că Ucraina post-război își va tempera ambițiile și provocările la adresa țării noastre.

Analizând cu mai multă atenție situația reală a Republicii Ucraina vom constata cu stupoare că existența ei ca stat, cât de cât suveran, este o „metaforă", dacă ținem cont că înainte să se declanșeze conflictul datoria sa publică a fost cumpărată de fonduri de investiții americano-israeliene (așa se explică și interesul Israelului de a deveni mediator), iar 80% din terenul arabil pe care se cultivă cereale este cumpărat de corporații americane de profil și de cele producătoare de îngrășăminte, rezervele de cereale din silozurile ucrainene sunt deja în proprietatea companiilor americane și israeliene, iar teritoriul este ocupat de trupe și armament american și NATO, trupe care asigură inclusiv asistența medicală populației și funcționarea instituțiilor statului. Așa se explică interesul „nezdruncinat" al administrației Biden de a continua acordarea de ajutoare militare și financiare pentru a asigura „funcționarea" instituțiilor și protecția propriilor investiții, inclusiv valorificarea cerealelor din silozuri pe piețele Orientului Mijlociu la prețuri „adecvate".

Toată această acțiune de manipulare și dezinformare pusă în operă de serviciile de informații americane și israeliene afectează serios exportul de cereale românești și pe fermierii români, care în acest an se văd în situație de a nu mai putea finanța cultivarea de cereale, ceea ce ar reduce semnificativ PIB-ul țării noastre.

Președintele și guvernul României mai au în față o „surpriză" strategică pe care o trec sub tăcere și anume adevărul din spatele scandalului Canalului Bâstroe și Chilia, care de fapt ar ascunde interesul strategic al americanilor de a forța, prin adâncirea canalului, ieșirea la mare și crearea unei „porți" de intrare în Ucraina a navelor militare și comerciale, chiar dacă această acțiune ar avea consecințe dezastruoase pentru viitorul ecosistemului Deltei Dunării. Dar cum minciuna are picioare scurte este posibil să aflăm adevărul despre conflictul ruso-ucrainean din surse externe și nu de la guvernanții noștri. Sunt convins că deja sunt contacte „discrete" între oficialii americani și ruși pentru a stabili noile frontiere și eventuale soluții de realizare a păcii contra teritorii, sugerată de *guru* diplomației americane, Henry Kissinger, un fin cunoscător al relațiilor cu Rusia și un personaj agreat de președintele Putin.

Este posibil să se readucă în discuție Planul Kozac care deschidea perspectiva federalizării Ucrainei de vest cu Moldova. În acest context geopolitic s-ar putea regândi o nouă hartă a Europei de Est, ca un pas îndrăzneț pentru realizarea proiectului de federalizare a continentului european conform intereselor de securitate americane care au drept țintă blocarea realizării unui parteneriat strategic Germania-Rusia, care ar afecta direct controlul american asupra pieței și slăbirea prezenței militare și influenței SUA în cadrul Consiliului NATO.

Ce se află de fapt în spatele scandalului canalului Bâstroe ?

Așa cum am arătat, interesele de securitate americane în zona Mării Negre sunt clar definite în Black Sea Security Act of 2022, document adoptat în decembrie 2022 de Comisia pentru Relații Externe a Senatului american și se referă la Strategia SUA de dezvoltare și securitate a regiunii Mării Negre, despre care președintele Klaus Iohannis și premierul Ciucă, au fost informați încă din luna noiembrie 2022, când Middle East Institute din Washington, condus de directoarea Iulia Joja și ex-ambasadorul Georgiei la Washington, Batu Kutelia, a înaintat Departamentului de Stat și Congresului o analiză bine articulată privind modalitățile de ocolire a Convenției de la Montreaux (1936) care limitează accesul în Marea Neagră al navelor care nu aparțin țărilor riverane.

Întrucât Turcia s-a opus prezenței navelor străine în strâmtorile Bosfor și Dardanele, analiza institutului în cauză sugera că Black Sea Security Act să prevadă clar următoarele: „Dacă Convenția de la Montreaux nu poate fi anulată sau modificată, atunci o flotă NATO ar putea opera sub pavilion românesc, ori amenajarea canalului Bâstroe pentru a oferi trecerea navelor militare americane și NATO spre Ucraina, ocolind Turcia."

Cu ocazia prezentării scrisorilor de acreditare președintelui Iohannis de noua ambasadoare a SUA la București, Kathleen Kavalec, aceasta a reiterat cererea Departamentului de Stat de implementare a acestui document subliniind că: „Guvernul american are în vedere creșterea unei prezențe maritime NATO stabilă și rotațională în Marea Neagră". Prin punerea în aplicare a acestei strategii de securitate americane se urmărește o resetare a echilibrului militar în zonă în condițiile în care Rusia și Turcia considerau că Marea Neagră este a lor.

Acesta este contextul geopolitic și geostrategic care explica tăcerea nejustificată și bâlbele guvernului român în privința adâncirii canalului Bâstroe din rațiuni de „securitate", chiar dacă efectele ecologice pentru viitorul Deltei Dunării vor fi dezastruoase. Și de această dată interesele României sunt ignorate de partenerul nostru strategic, care ne tratează ca pe o colonie având misiunea de pion avansat în direcția Rusiei.

România anului 2023, pe fondul neîncrederii față de proprii diriguitori și scepticismul privind modelarea actualelor structuri euro-atlantice

Din păcate, în 2023 putem constata cu ușurință că România a devenit groapa de gunoi a Europei și un vasal docil care se gudură în fata unchiului SAM și a unor comisari europeni, care în marea lor majoritate sunt personaje cu o moralitate îndoielnică, aplecați spre corupție, care în țările din care provin au fost urmăriți pentru fapte incompatibile cu statutul de demnitar, trafic de influență s.a., care elaborează directive și legi de multe ori împotriva cetățenilor, pe care îi împovărează cu taxe, impozite sau reglementări care le controlează viața intimă.

În acest amalgam de interese obscure reprezentanții României în Parlamentul și Comisia Europeană, cu mici excepții, se comportă ca niște *picolo* care servesc la „masa" stăpânilor tot felul de informații denigratoare ce se transformă ulterior în argumente „solide" pentru fi ținuți departe de deciziile care se iau la vârful acestor organisme supranaționale.

În cele trei decenii de democrație guvernele care s-au perindat la cârma țării au atins performanța de a distruge economia și industria „ceaușistă" pe care le-au etichetat ca fiind „un morman de fiare vechi", a sărăcit marea majoritate a populației care a rezistat la foame, frig și la alte greutăți în timpul socialismului, cu încrederea că urmașii noștri vor avea o viață mai bună și mai lipsită de griji. Dar, ghinion ! Tinerii geniali și apți de muncă au părăsit țara aducând plus valoare în țările de adopțiune, cei rămași în țară nu se bucura de respectul guvernanților care ar trebui să le ofere o legislație prietenoasă pentru a stimula antreprenoriatul și creativitatea, iar celor aflați în pragul pensionării li se propune să lucreze până la 70 de ani în condițiile în care speranța de viață în România abia atinge 73-75 de ani, iar Europa este zguduită de proteste de stradă care cer menținerea vârstei de pensionare la 62 de ani.

Pe un alt plan, România a devenit campioana împrumuturilor cu dobândă excesivă care au atins peste 140 miliarde euro, pe care nu-i regăsim în investiții menite să diversifice economia și să modernizeze infrastructura critică și agricultura.

Pandemia de corona-virus a adâncit și mai mult fractura existenta între diversele categorii socio-profesionale, dar și între instituțiile statului și cetățean, care se simte tot mai umilit și jecmănit de către un stat clientelar condus de o „elită" parazită, ignorantă și arogantă.

Războiul de la granițele țării a evidențiat, dacă mai era cazul, vulnerabilitatea României în fața unor provocări și amenințări de securitate, atât în ceea ce privește gestionarea situațiilor de criză de orice fel, dar și cu „hambarele goale", cu datorii publice în creștere, cu o armată aproape inexistentă și prost echipată care se bucură că vom fi apărați de militarii americani și ai NATO staționați în cele patru baze de antrenament, dovedind, dacă mai era nevoie, că am devenit o colonie americană care depinde de bunăvoința stăpânului de la Washington, după cum ne-a etichetat „bravul" nostru președinte-turist, Klaus Iohannis.

Aceasta este România de azi, singură în fata primejdiilor externe, așa cum a fost de-a lungul istoriei sale zbuciumate, pavăză în fata lăcomiei imperialismului din est și din vest, fiind folosită ca monedă de schimb în marile târguieli ale vremii.

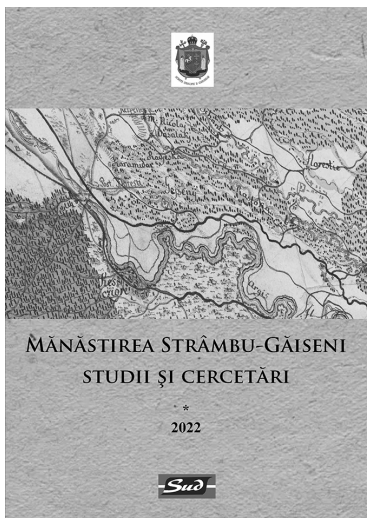
Pe acest fond de neîncredere față de diriguitorii lor și sceptici privind modelarea actualelor structuri euro-atlantice după interesele cetățenilor, românii trăiesc drama unei țări fără lideri de valoare, dar „bogată" în politicieni și elite de „succes".

În încheiere, apropiindu-se Sărbătorile Pascale, doresc tuturor românilor și cititorilor revistei „Sud" lumină în suflet, unitate în credință și respect pentru sacrificiul martirilor care ne-au lăsat o țară bogată și binecuvântată !

Un volum despre mănăstirea Strâmbu-Găiseni la Editura Sud

Gabriel DRAGNEA

În *Patericul românesc*, editat în 2005, părintele duhovnic Ioanichie Bălan îl citează pe arhimandritul Serafim Popescu atunci când face referire la importanța și rolul schiturilor și mănăstirilor ortodoxe românești, considerate „dintotdeauna lăcașuri și școli duhovnicești ale evlaviei și sfințeniei, în care s-au cultivat marile virtuți evanghelice și s-au desăvârșit sufletele iubitoare de Hristos, până au ajuns la asemănarea cu Dumnezeu. Mănăstirile sunt și adevărate cetăți ale Ortodoxiei, ale tradiției, ale moralei".

Am început cu acest citat din *Pateric* pentru a scoate în evidență importanța evenimentului care a avut loc în ziua de 26 martie a acestui an la Centrul Pastoral-Cultural „Gavril Drugănescu", găzduit de conacul Drugănescu din comuna Florești-Stoenești. Aici a fost lansată lucrarea *Mănăstirea Strâmbu-Găiseni. Studii și cercetări*, volum realizat de editura Sud din Bolintin Vale. Despre lucrare au vorbit nu doar coordonatoarea acesteia, monahia Benedicta Moldovan, ci și Vasile Grigore (directorul editurii Sud) și dr. Laurențiu-Ștefan Szemkovics (consilier superior în cadrul Arhivelor Naționale ale României) în prezența unui public nu foarte numeros, dar suficient aș spune și îndeajuns de bine documentat cu privire la rolul și importanța așezămintelor monahale în păstrarea și promovarea patrimoniului cultural și spiritual românesc în rândurile generațiilor tinere, tot mai asaltate informațional și emoțional de culturile și obiceiurile lumii întregi.

Pentru a evidenția aspectele cele mai importante ale conținutului cărții, chiar de la începutul întâlnirii, monahia Benedicta Moldovan, coordonatoarea lucrării, a prezentat istoria și parcursul existențial al schitului Strâmbu-Găiseni, azi aflat în județul Giurgiu, ridicat în secolul al XVI-lea, ctitorie a unuia dintre cei mai importanți dregători ai lui Neagoe Basarab, vornicul Drăghici Vintilescu din Florești.

Contribuind la acest volum cu un articol referitor la trecutul mănăstirii Strâmbu, dar și la prezența satului Găiseni în date și documente inedite din perioada Regulamentului organic, cum ar fi recensământul din 1838, dl. Vasile Grigore a menționat că: „În privința contribuției mele, ea este una de istorie socială, una de istorie umană ce transcende evenimentele, conducătorii și comandanții,

Participanți la lansarea volumului dedicat istoriei mănăstirii Găiseni

utilizând instrumente din apanajul demografiei pentru a îndepărta negura așezată de trecerea timpului în privința stării și a vieții oamenilor de rând, cei care, de fapt, constituiau populația satului Găiseni. Analiza datelor cuprinse în mai multe surse inedite, situate în perioada regulamentară, în jurul anului 1838, mi-a permis să vorbesc despre «vremea» și «vârstele» căsătoriilor sau morții, despre «gradul de aglomerare» sau promiscuitate, despre hrană și alte componente ale traiului de zi cu zi."

Analizându-se existența și trecerea prin secole a acestui așezământ vechi de cinci secole, dr. Laurențiu-Ștefan Szemkovics, consilier superior în cadrul Arhivelor Naționale ale României, a punctat pe marginea unui subiect cu referire la „Blazonul familiei Florescu și sigiliile domnitorilor Șerban și Ștefan Cantacuzino": „Cercetarea mea aduce informații edificatoare referitoare de sigiliile și blazoanele aplicate pe documentele din perioadele 1679-1681 și 1711-1715, pe care le-am selectat și care se regăsesc conservate la Arhivele Naționale Istorice Centrale din București, în fondurile Mitropolia Țării Românești, Mănăstirea Hurezi, Mănăstirea Nucet și Peceți. (...) Stemele și sigiliile reflectă viața socială și totodată ele aduc în fața generațiilor date noi ce îmbogățesc cunoașterea proceselor sociale din trecut. (...) Studiul meu și-a propus să scoată în evidență aceste fragile vestigii și să repună heraldica și sigilografia la rolul important ce li se cuvine în ansamblul disciplinelor speciale ale istoriei".

Printre cei prezenți s-au numărat și membri ai Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu, parteneră a proiectului editării volumului despre mănăstirea Strâmbu-Găiseni: Alexandru Cazacu, Ștefan Crudu, Gianina Mehedințu, Corneliu State, Milica Dan și Gheorghița Ghiță.

Evenimentul lansării volumului a stat sub semnul celor scrise în cuvântul înainte semnat de Preasfințitul Părinte Ambrozie, Episcopul Giurgiului, despre schitul Strâmbu-Găiseni: „a cunoscut de-a lungul timpului mai multe etape de dezvoltare, fiind martora evenimentelor majore ce au marcat istoria Țării Românești".

Virgil Cioflec – o personalitate care e firesc a fi recuperată

Luca ARBORE

Oamenii se dau uitării. Într-un fel, este firesc. Totuși, un om care a făcut un extraordinar dar Clujului ar trebui să nu fie dat uitării. Ar trebui. Îl am în vedere pe Virgil Cioflec, scriitor, critic de artă, colecționar, filantrop. Prin tatăl său, Nicolae Cioflec, provenea din Transilvania, din Araci, o localitate dintre Brașov și Sf. Gheorghe. În revista SUD, s-a scris de mai multe ori despre Virgil Cioflec, proprietarul moșiei Mârșa, de lângă Bolintin, aproape de București. La conacul din Mârșa, cei doi, Zenobia și Virgil Cioflec (Zizi și Ciancu, cum erau alintați de prieteni) aveau în mod frecvent invitați artiști, scriitori, pictori. Probabil, pictorii erau preferați. Sava Henția i-a realizat, în 1900, portretul lui Virgil Cioflec. Ștefan Luchian a pictat-o pe Zizi Cioflec, în 1906. Alții și alții veneau la Mârșa pentru a petrece în liniște cu prietenii, pentru a uita de zgomotul capitalei. Virgil Cioflec îi prețuia pe toți.

Din dragostea pentru frumos, pentru artă, desigur și pentru a-i ajuta pe artiști, amfitrionul de la Mârșa le cumpăra tablouri. Așa, de-a lungul anilor și-a constituit o frumoasă colecție, pe care s-a hotărât s-o doneze. La sugestia prietenului său, lingvistul Sextil Pușcariu, rectorul Universității „Regele Ferdinand I" din Cluj, donează, în 1930, valoroasa sa colecție acestei universități. Într-un final, colecția Virgil Cioflec a ajuns la *Muzeul de Artă* din Cluj-Napoca și reprezintă astăzi principalul nucleu valoric al patrimoniului acestui muzeu.

În chiar ziua comemorării a 75 de ani de la moartea lui Virgil Cioflec, la *Muzeul de Artă* din Cluj-Napoca a avut loc un elocvent eveniment omagial – conferința intitulată: *Moștenirea personalității lui Virgil Cioflec (1874-1948)* prilejuită de apariția volumului *Virgil Cioflec. Contribuții bioblibliografice*, apărut la Editura Sud, Bolintin Vale, cu o prefață de Vasile Grigore, fiind un proiect susținut de *Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu*.

În fața Muzeului Național de Artă din Cluj și a afișului manifestării câțiva dintre participanții la evocarea lui Virgil Cioflec: Bogdan Negrea, Gabriela Corodeanu, Luminița Cornea, Monica Colan, Ștefan Crudu, Vasile Grigore...

Conferința a fost susținută de istoricul literar Luminița Cornea (autorul volumului) care a avut și următorii invitați de prestigiu: Mircea Popa, critic și istoric literar, Vasile Grigore, director al Editurii Sud și al Centrului Cultural „Școala Veche" Bolintin Vale, iar din partea familiei Cioflec: dna Gabriela Corodeanu, născută Cioflec, dl Bogdan Negrea și dna Monica Colan. Evenimentul a fost moderat de muzeograful Alexandra Sârbu.

Prin participarea familiei și a celor care s-au ocupat de cercetarea vieții și a operei colecționarului, toți și-au putut imagina prezența luminoasă a lui Virgil Cioflec, simțindu-l alături, poate și datorită faptului că în sala Tonitza a muzeului, unde s-a desfășurat evenimentul, patrona spiritual chiar Virgil Cioflec... prin bustul realizat de Dem. P. Anastase, aparținând colecției Virgil Cioflec a muzeului. De asemenea, în sălile apropiate se aflau tablourile cu mențiunea „*Colecția Virgil Cioflec*", inclusiv tabloul „*Zizi Cioflec*" pictat de Ștefan Luchian.

Printr-un astfel de eveniment, Virgil Cioflec se dovedește a fi o personalitate recuperată în lumea artistică a Clujului ? Sigur, nu. Este mult prea puțin. Timp de 75 de ani, nu s-a amintit de Virgil Cioflec la Cluj. A trebuit să vină intelectuali interesați de acest Mecena tocmai din județul Giurgiu, tocmai din Bolintin, ca să amintească clujenilor că Virgil Cioflec a făcut Clujului „un mare și preafrumos dar nației, hărăzindu-i cu mână largă neasemănata comoară artistică adunată o viață întreagă cu atâta dragoste și pricepere", după cum mărturisea într-o scrisoare folcloristul și editorul Gheorghe I. Kirileanu (1872-1960). Cei doi bolintineni, Vasile Grigore și Ștefan Crudu, au parcurs un drum scurtat sentimental între București și Cluj și au adus la Cluj dragostea și prețuirea față de o personalitate a meleagurilor lor, au vorbit despre Virgil Cioflec la Mârșa și i-au adus volumul tipărit la Bolintin Vale, oferindu-l clujenilor și pentru a-i determina să-l cunoască, să știe cine le-a făcut darul de preț prin oferirea dezinteresată a colecției sale *Muzeului de Artă* din Cluj. Este doar un pas spre recuperarea unei personalități a culturii românești, o personalitate care prin originea familiei provine din Transilvania, dar care a trăit o viață în sud, la Mârșa-Bolintin și la București. Evenimentul cultural desfășurat la *Muzeul de Artă* din Cluj-Napoca a adus clujenilor lumină asupra personalității lui Virgil Cioflec, boierul de la Mârșa, un cărturar care a unit prin cultură Transilvania de vechiul Regat.

Colaborare transfrontalieră româno-bulgară

Emil TALIANU

Ziua Scriitorului European, 27 martie, a prilejuit Bibliotecii Județene „I.A. Bassarabescu" Giurgiu să marcheze acest eveniment printr-o manifestare de excepție, lansarea cărții recent apărute, bilingve, română și engleză, a tinerei Andreea Ruxandra Tudor în orașul de dincolo de bătrânul fluviu Dunărea, în monumentala clădire a Bibliotecii regionale „Lyuben Karavelov".

În prezența unui numeros public, români și bulgari, într-un spațiu cu atmosferă de primăvară creat de tablourile realizate de artista plastică Elitsa Kaloianova, noua apariție editorială a Ruxandrei Tudor a fost prezentată, în cuvinte alese, de doamna Daniela Bardan, managerul Bibliotecii Județene din Giurgiu, dar și de poeta Dunia Pălăngeanu, coordonatoarea Cenaclului literar „Luceafărul" în care s-a format scriitoarea care și-a lansat volumul.

Vădit impresionați au participat la această lansare tatăl autoarei, colegi și prieteni, sporind starea emoțională a acestui eveniment unic, amplificat de rostirea cuvintelor în română, bulgară și engleză.

Manifestarea literară a fost onorată de prezența doamnei directoare a bibliotecii gazdă, Teodora Evtimova.

Lidia Zadeh sau despre simbioza cuvânt-imagine

Ați privit vreodată un geam lovit cu mare înverșunare de o ploaie de vară ? V-ați chinuit să priviți dincolo de geam și nu vă era permis să vedeți decât siluete mișcându-se parcă sacadat ca-ntr-o peliculă cu zeci de cadre lipsă ? Rezultatul este combinația dintre curiozitate și perseverență, o ușă întredeschisă într-un unghi din care ochiul doar își construiește o întreagă regie din fragmente de realitate. Din poziția de vizitator ajuns cu puțin înaintea închiderii vitrinei cu sentimente așezate în vers și culoare, aceștia sunt termenii care descriu cel mai bine atât poezia Lidiei Zadeh, dar și tablourile ei care împreună cu poemele sale se așează fericit între parantezele simbiozei cuvânt-imagine. Născută într-o Craiova a anului 1967, Lidia Zadeh Petrescu este absolventă a Facultății de Automatică din cadrul Institutului Politehnic din București, urmat de un master în management și comunicare, semn că pasiunile nu pot fi îngrădite sau izolate, chiar dacă sunt din zone diferite de activitate. Poezia Lidiei este una autobiografică, lipsită de prejudecăți inutile, o poezie care ne descrie un autor direct, cu o confesiune parțială, bine controlată, o devoalare din care cititorul trebuie să înțeleagă doar ce îi este permis. Atât cât ne este lăsat să aflăm din propriile destăinuiri lirice, putem să conturăm imaginea unei poete stăpână pe acțiunile și sentimentele ei adeseori rebele, îmbrăcate în hainele unei neliniști care o provoacă la noi destăinuiri și în poezie și pe pânza albă care o așteaptă să vină cu noi policromii misterioase. (**Gabriel Dragnea**)

SUFLET

La mine-n suflet stau poeții cu chirie
Și câteodată diavoli, nebuni și cerșetori
Ca-ntr-un altar în care depun o mărturie
Despre iubiri pierdute în versuri uneori

În gândul ce-mi colindă cupole prin biserici
Adun și risipesc poveștile de viață
Pe bancă stau în noapte trăgând de mână clerici
Le povestesc diverse cu firea mea glumeață

Plimb gândul pocăit pe căi rudimentare
Mă risipesc mereu în nopți cu nepăsarea
Atunci când stau pe brânci la slujbe în altare
Și ceara lumânării topită-mi schimbă starea

Lăcașul meu de cult descinde dintr-un crez
În care mă compar cu nudul din muzeu
Din gândurile rele mă reconfigurez
Și port mereu o cruce adânc în decolteu

La mine-n suflet stau și pictori cu chirie
Ce desenează veșnic frumoase siluete
Chiar dacă-s vii legende ce stau în vrăjmășie
Mi-e inima prea plină de vise incomplete

În suflet mai mereu e mare adunare
Și nici măcar de mine îmi pare că n-am loc
Așa că-mi pun paltonul și sacul în spinare
Și plec lăsând regrete pe scara de la bloc

RĂTĂCIRI

„Ne pierdem orbi în rătăciri bolnave”
Când totul ni se năruie-n iubire
Vom traversa tristețile ca sclave
Cu pașii aplecați spre mântuire

Cu firea adâncită în paloare
Descânt ca o nebună prin culori
Într-un banal al vieții trecătoare
Mi-aș vinde frici ca pe copii din flori

Încet, încet icoana mă dezleagă
Din drumul rătăcit printre atei
Și dinspre bolta sacră ce se-ncheagă
Mă mângâie un vis trimis de zei

În fiecare gând de miruire
M-aș vinde rătăcirii într-un troc
La un taifas cu falsa nemurire
Citindu-i un poem compus ad-hoc

Aș vrea să îi plătesc tribut iubirii
În noima din fărâma de extaz
Ca-n ultima secundă a trăirii
Să mai pot scrie vers fără necaz

Dar mă complac în gesturi imprudente
Și încă scriu scrisori către destin
Speranțele rămân dar sunt scadente
Într-un apus al vieții clandestin

Cu mâna inocentă ca privirea
Îți scriu și ție azi la ceas târziu
Povestea e versetul din iubirea
Prins în decor de dramă timpuriu

Și dacă din pământ mă fac pământ
Cum viața e doar trecere-n revistă
Aș face reverență către-un sfânt
În fiecare zi ca o solistă...

Aș da eternitatea clipei triste
Și aș fi preamărit-o pe altar
Ca Dumnezeu alături să-mi existe
Și „mâine” să nu fie în zadar

În disperarea gravă a neputinței
Când mâna mi-a apus de-atâta vânt
Pe drumul meu și al făgăduinței
Rămân doar pânza albă și-un cuvânt

CĂCIULA

Sunt iernile prea reci și persistente
Și cerul ne apasă mai mereu
Avem pe chip grimase exigente
Sau uneori doar liniști de muzeu

Văd ani grăbiți de zile maniace
Când trecerea prin lume încă doare
Și poartă taine-adânci ce nu-mi dau pace
În loc să fie mare sărbătoare

Simt clipa uneori când se dezminte
Și orizontul e ascuns în ceață
E poate o aducere aminte
Din visul cu potecile de gheață

Parcă-am pierdut lumina și veșmântul
Sunt doar penel avid într-un deșert
Când îmi usucă vântul pergamentul
Abia mai scriu timid versul incert

A mai trecut o zi și multe vin
Precum vise ieșite din tipar
Aș vrea să râd dar dacă nu beau vin
Scandez triști și versuri în amar

Și nu mai știu ce vorbe să adun
Plâng fără glas și râd fără umor
În ritm vrăjit de strofe ce compun
Poem nemuritor pentru popor

Un înger răvășit dintr-un surghiun
Veghează muza tot privind pendula
Când eu transcriu și mai degust magiun
E iarna grea și mi-am pierdut căciula

BLÂNDEȚE

Aș trece pe la poarta casei mele
Privind exagerat iarna din casă
Și parcă-aș rupe gardul de nuiele
Să fac un foc de tabără pe masă

Aș mângâia din ochi umbra fântânii
E apa rece pe o scală minus
Dacă ar bea ar răgуși toți câinii
Și noi am crede că au luat un virus

Putem să îi tratăm antiviral
Cu paracetamol extras din sinus
Că noi le știm pe toate cultural
Și știm să calculăm cu plus și minus

Dar toate astea sunt în visul meu
Când rătăcesc prea singură pe străzi
Și uneori mă-ntreabă Dumnezeu
Dacă mai construim autostrăzi

În fine

Tot negăsind potecile răzlețe
Și nici podețe punți și alte căi
Întind spre tine mâna cu blândețe
Să te întreb timid, tu ce mai vrei ?

Lumea așa cum este

Lumea cu fundul în sus

Vasile Szolga

După titlu s-ar părea că am de gând să fac politică. Nu, nu vreau să vorbesc despre politica României, nici despre politicienii noștrii, cu atât mai puțin de ce se întâmplă în lume unde, sub diferite pretexte, uneori de-a dreptul absurde, unii se războiesc cu alții, omoară, distrug spunând de fapt că vor binele acelora, că vor pacea lumii.

Nu, nu despre toate acestea vreau să scriu, deși ar merita să scriu destule. Am să vorbesc despre, de fapt am să scriu, despre ce se întâmplă astăzi în școli. Las la o parte faptul că nivelul de pregătire în școli, de la treapta cea mai de jos la cea mai înaltă (masterate și doctorate), și trebuie să mă credeți, dacă vreți, pentru că am funcționat în învățământul superior timp de peste 50 de ani, deci, cum spuneam, nivelul de pregătire atât al cadrelor didactice cât și al elevilor și studenților, a scăzut în ultimii ani sub orice critică. Un singur exemplu este elocvent. Elevi din gimnaziu primesc la disciplina „limba și literatura română” ca lectură particulară cărți scrise de autori străini în altă limbă decât cea română (evident traduse). Este ca și când la matematică sau la fizică ți s-ar cere să faci exerciții fizice, căci și la această disciplină se pot număra pașii sau numărul de genoflexiuni sau mai știu eu ce altceva.

Vreau să scriu despre ce aflu, de la televizor, evident, și din ce în ce mai des, că unii colegi sau chiar și colege, prieteni sau nu, se înjură, își bat joc unul de altul, se iau la bătaie ajungându-se până la se înjunghia (chiar s-a inventat un cuvânt pentru așa ceva: „bullying”).

Eu am făcut școala și în special gimnaziul și liceul într-un mic oraș de provincie. Eram 30 în clasă. Era sărăcie pe vremea aceea, sigur erau și colegi mai înstăriți, mai avuți, dar nu existau diferențe între noi, cu atât mai puțin, doamne ferește, bătăi sau altfel de comportamente. Era suficient ca în pauză unul să întrebe: „care ai măi, o felie de pâine cu untură, sau cu marmeledă ?” și imediat apărea un coleg și își rupea „sendviciul cu untură” și ți-l dădea. Despre bătaie sau jignire nici nu putea fi vorba. Așa că, din ce în ce mai des mă întreb: „ce fel de lume va fi cea în care acești copii, care își jignesc colegii, se bat cu ei, vor ajunge maturi ?”. Cred că deja încep să se vadă rezultatele acestei creșteri a violenței în toată societatea unde, mai deunăzi, un „distins bucureștean” era să-l bată, într-un supermarket, pe un biet bătrân că stătea prea mult în fața unei vitrine din care „distinsul” voia și el ceva.

Primăvara pierdută

Alexandru CAZACU

Fiecare scriitor și fiecare cineast speră să poată oferi măcar un volum respectiv o peliculă reprezentativă pentru propria sa viziune asupra subiectului tratat care să aibă calitățile artistice demne de a fi reținute de public și de specialiști. Iar atunci când determinări istorice, sociale și personale, obligă creatorii la o operă foarte redusă, dezideratul amintit este și mai greu de realizat. Un caz deosebit îl constituie romancierul Alain Fournier (1886-1914)

Afișul filmului din 1967

cu lucrarea sa *Le Grand Meaulnes* și regizorul Jean-Gabriel Albicocco (1936-2001) cu ecranizarea acestei opere literare din anul 1967.

Viața lui Alain Fournier este ea însăși un subiect tragic. Născut în familia unor institutori din regiunea Centre Val de Loire, termină studiile primare în localitatea natală, La Chapelle d'Angillon, zonă de care va rămâne foarte atașat. Apoi urmează liceul „Voltaire" și școlile preparatoare „Lakanal" și „Sceaux" pentru admiterea la École normale supêrieure Paris (după un scurt pasaj la Brest în vederea înscrierii la academia navală unde realizează lipsa vocației pentru o carieră în navigație). Va fi un școlar eminent și amic cu elevi care vor deveni nume importante culturii franceze. O prietenie aparte dezvoltă cu omul de litere de mai târziu, Jacques Rivière, care îi va deveni cumnat. După eșecul admiterii la universitate, efectuează stagiul militar și colaborează cu poeme și pagini de proză la diverse ziare și reviste pariziene devenind un remarcabil tânăr scriitor al capitalei franceze. Apariția unicului său roman, *Le Grand Meaulnes*, (în limba română titlul a fost inspirat tradus drept *Cărarea pierdută*) în 1913 și nominalizarea acestuia la prestigiosul premiu Goncourt (lipsa unui singur vot al juriului a făcut ca distincția să nu meargă la Alain Fournier) îi aduce consacrarea. Dar odată cu declanșarea Primului Război Mondial, tânărul locotenent este mobilizat în august 1914 și doar o lună mai târziu este răpus în luptele cu armata germană la Saint-Remy. Avea 27 de ani.

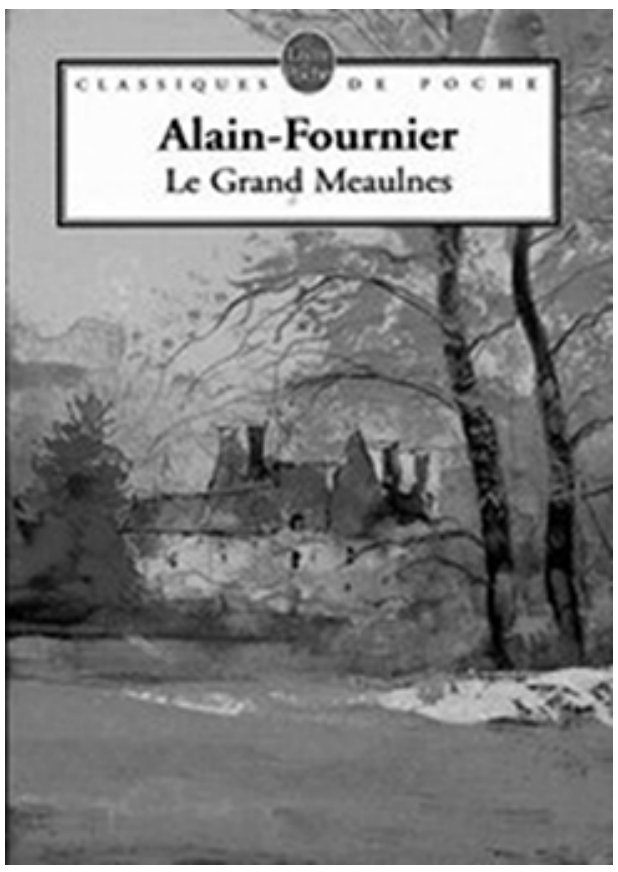
Romanul este plasat mereu în primele cinci cele mai citite cărți din Franța, fiind de asemenea un succes financiar pentru edituri, estimându-se a fi vândute până în prezent peste șase milioane de exemplare doar pe teritoriul Hexagonului. John Fowles considera că lucrarea este „cea mai frumoasă carte a adolescenței din toată literatura europeană", Francis Scott Fitzgerand își numește celebrul său roman *Marele Gatsby* după lectura cărții lui Alain Fournier, iar Gabriel Garcia Márquez considera *Le Grand Meaulnes* o capodoperă ce a oferit cititorilor în premieră acel „realism magic" la ora când acest termen încă nu se inventase. J.D. Salinger în al său *De veghe în lanul de secară* este de asemenea „tributar" acestui roman. A fost cartea preferată al lui Mihail Sebastian, a influențat mult scrierile de tinerețe ale lui Mircea Eliade, iar „spiritul" acestui text în cunoscutul ciclu *La Medeleni* de Ionel Teodoreanu este de asemenea prezent.

Geneza romanului se află într-o întâlnire întâmplătoare dintre Yvonne de Quièvrecour și Alain Fournier la Paris pe Cours-la-Reine în 1910. Va fi un *coup de foudre* însă numai în cel privește pe autor. Când se vor revedea, peste opt ani, Yvonne va fi căsătorită și mamă a doi copii. Marcat profund de această întâmplare tânărul Fournier decide să o imortalizeze pentru totdeauna pe tânără în *Cărarea pierdută* unde personajul principal feminin îi poartă chiar prenumele.

François Seurel este un elev timid și liniștit într-o școală secundară unde părinții săi sunt institutori. Odată cu sosirea în clasă a lui Augustin Meaulnes acesta din urmă devine un model și un ghid pentru Seurel. Prototipul adolescentului perpetuu, dotat cu un temperament puternic, nonconformist, Meaulnes este mereu dornic să se afirme și să descopere tot ce se poate afla. Nesuportând eșecul de a nu fi trimis el la gară de către conducerea școlii pentru a aduce oaspeții care soseau într-una din serile de dinaintea sărbătorii de Crăciun, el se pierde cu șareta pe drum. Astfel descoperă întâmplător un castel unde avea loc un *fête champête*. La această sărbătoare, într-o atmosferă suspendată între realitate și vis, Augustin o întâlnește pe aproape ireal de frumoasa Yvonne de Galais (o prințesă feerică), de care se îndrăgostește tulburător. Evenimentul este oferit în cinstea logodnei dintre fratele Yvonnei, Franz de Galais (personajul este o versiune indulgentă și distructivă a lui Meaulnes, dar un etern copil) cu Valentine (o antiteză a personajului Yvonne, ea încarnează prin realismul ei un anumit prozaism și, de asemenea, deziluziile lumii adulte) care nu mai apare. Revenit la internat povestește totul lui François, iar peste câteva zile află că Franz le va fi coleg. Augustin decide să meargă la Paris pentru a o căuta pe Valentine și a o convinge să se întoarcă la noul său amic, Franz, care se pierde în aventuri frivole. După un timp, François Seurel, acum proaspăt institutor, găsește la rândul său domeniul Sablonnières (aflat acum în ruină datorită excentricităților lui Franz) unde Yvonne este la fel de

Alain Fournier

Una din numeroasele ediții ale cărții

fermecătoare precum în descrierile lui Augustin. Fidel prieteniei cu acesta, François îi scrie lui Meaulnes, iar acesta vine și se căsătorește cu Yvonne, dar își părăsește mireasa și prietenii după noaptea nunții, plecând iar în căutarea lui Valentine pentru a-și ține promisiunea față de socrul său. Yvonne însă decedează după ce dă naștere unui copil din cauza complicațiilor medicale. Din jurnalul lui Meaulnes, găsit de Seurel, aflăm că Valentine și Augustine se întâlniseră la Paris și avuseseră o relație. Valentine este readusă la domeniu și se căsătorește cu Franz. Meaulnes revine și el, iar François (cultul prieteniei nu îl va părăsi niciodată pe acest autor-narator) crede că va pleca, împreună cu copilul său regăsit, din nou, către alte și alte aventuri.

Jean-Gabriel Albicocco a făcut parte din curentul „nouvelle vague" al cinematografiei franceze, iar preocuparea lui pentru cea de-a șaptea artă s-a manifestat de timpuriu, fiind născut în familia unui operator din Cannes. Reușește cu *La fille aux yeux d'or*, după scrierea omonimă de Balzac, să devină cunoscut și părea să aibă o lungă carieră înainte. Nu a fost așa. După ecranizarea capodoperei lui Alain Fournier (care s-a bucurat de un succes important) și regizarea a încă două filme (lipsite de ecou) intră într-un fel de uitare și neînțelegere a spectatorilor și criticii, iar nemulțumirea față de propria sa activitate îl determină să se mute definitiv în Brazilia până la sfârșitul vieții. Jean-Gabriel Albicocco este singurul cineast în care a avut încredere Isabelle Rivière, sora lui Alain Fournier și deținătoarea drepturilor de autor, că va putea aduce pe ecran cel mai bine spiritul romanului. Aceasta după ce regizorul a propus doamnei Rivière să contribuie la scenariu împreună cu el, să fie prezentă pe platou în supervizarea dialogurilor și să poată oferi sugestii cu privire la maniera atmosferei ce se dorea transpusă pe ecran. Ceea ce s-a și întâmplat. Climatul oniric al filmului precum și jocul actorilor fac ca totul să aibă o finețe care captivează spectatorul. Pelicula a fost filmată în funcție de desfășurarea anotimpurilor din roman (director de imagine fiind chiar tatăl lui Albicocco), iar regizorul nu va alege vedete consacrate, ci doar tineri actori la început de drum. Personajele principale, interpretate de Jean Blaise (Augustin), Brigitte Fossey (Yvonne), Alen Nuri (Franz) și Alain Libolt (François), au o prospețime ce reușește să impresioneze printr-o eleganță pusă în slujba căutării unui „sentiment pierdut". Adolescența marcată de privirea lui Ianus, deopotrivă către trecut și prezent, este rezolvată de regizor (la sugestia scriitorului) prin crearea unui *dreamland* aproape esoteric la care a contribuit decorurile lui Daniel Louradur, muzica lui Jean-Pierre Bourtayre și costumele realizate de Sylvie Poulet. Această ecranizare este una a mirajelor și căutării, Meaulnes fiind un Odiseu în căutarea Penelopei chiar dacă uneori este oprit de Circe. Este și o peliculă a prieteniei considerată sacră, a evoluției, a declarației de iubire pentru locurile natale, căci spațiul acțiunii este un teritoriu al descoperirilor unde natura pare să imite reveria și visul. Este desigur și un mișcător film de iubire. Acțiunea pare a fi preluată din romanele cavalerești. De altfel, istoricii literari au documentat faptul că la baza scrierii operei literare au stat lecturile din povestiri și poeme medievale și un sejur londonez unde Fournier a parcurs lucrări cu acest profil și chiar a încercat traduceri din limba engleză. Cartea a mai fost ecranizată în 2006 de Jean Daniel Verhaeghe, însă modul în care scenariul a amestecat întâmplările din roman cu viața scriitorului nu a fost suficient de bine articulat. Dar actorii ce interpretează pe Augustin și Yvonne, Nicolas Duvauchelle și Clémence Poésy au fost la înălțime.

Brigitte Fossey în rolul Yvonnei de Galais

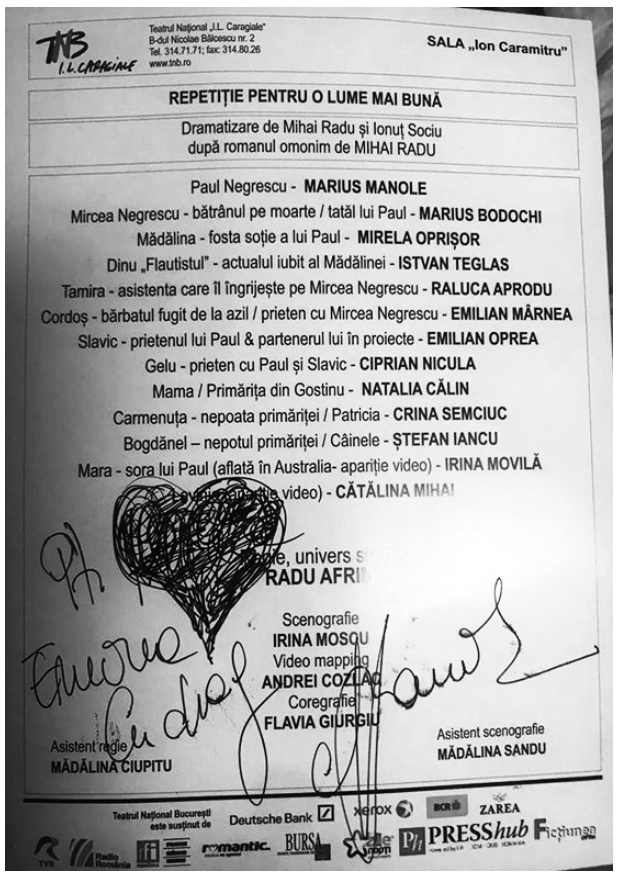
Teritoriul Sablonnières, descris de scriitor și relevat pe ecran de regizor spectatorului, devine un fel de paradis lăsat în urmă, unde există regrete și bucurii ce vor vizita mereu memoria oricărei existențe. Este nostalgia însăși după „*le vertige de l'absolu et la fulgurance de la vie*". Romanul și ecranizarea acestuia ne spun cum fiecare din noi purtăm în amintire o Yvonne de Galais și întregul ei univers devenit un loc aflat *in illo tempore*, o primăvară pierdută de care ne vom aduce mereu aminte.

„Repetiție pentru o lume mai bună”
Regia Radu Afrim
Univers sonor Radu Afrim
Dramatizare Mihai Radu și Ionuț Sociu

Mona Dobrișan

O piesă de teatru văzută la avanpremiera din 19 martie la TNB și care mă va trimite la romanul omonim scris de Mihai Radu...

O piesă „afrimiană” a controversatului regizor, dar aplaudat și așteptat cu interes la fiecare producție. O creație „afrimiană”: emoție, viață, vis, emoție, umor fin sau/și umor negru, emoție, grotesc, emoție, muzică, rafinament, emoție, corpuri goale frumoase, actori cu șoaptă cursivă prinși în scenografia tablou, scenografia fotografie, pictură, emoție, viața ca metaforă sau noi înșine.

Cu sentimentul că spectacolul se mai poate „comprima” puțin sub trei ore, dar nevrând să pierd nicio replică, știu că *puzzle*-ul lumii lui Radu Afrim este, la fiecare și alt spectacol, o lume mai bună.

Acum, garanția pentru mine că-mi va plăcea, subiectivă fiind, este chiar începutul piesei, cu un Marius Manole singur, desculț, palid, nici înalt, nici scund, nici frumos, dar deloc urât, cu o memorie remarcabilă, putând fi distins și rece acum, iar în mai puțin de trei secunde copilăresc sau cerșetor sau câine sau umbră.

Da, Marius Manole, acest versatil actor este „umbra” care umple scena sălii mari a TNB, „umbra” ce se desparte de trecut fără să se îndrepte spre viitor, „umbra” care stă și numără iluziile și deziluziile unei vieți pe care și-o dorește a fi fost a altcuiva. Actorul adult povestește despre copilul care va fi fost, detașat, căutându-l parcă în abisul scenei și al minții.

Paul Negrescu se desparte de soție pentru a fi singur, nu cu altcineva; își duce, fără regret, tatăl la azil și vede în moartea acestuia o izbăvire, nu neapărat a lui, dar pe care și-o asumă.

Omul care se desparte de tot, fără regrete, lasă o bucățică din el pe unde trece, căutând, în final, o lume mai bună.

Decorul Irinei Moscu este gri, impersonal, fără pete de culoare, costumele actorilor la fel, făcând povestea personajelor, oameni obișnuiți dintr-un cartier select al Bucureștilor, povestea tuturor.

Spectatorul are timp în cele trei ore de spectacol să se amuze, să lăcrimeze și să se gândească dacă ar fi povestea lui sau dacă ESTE... și ce ar face dacă ar fugi, dacă ar încerca să schimbe ceva în viața lui, dacă ar lăsa trecutul dureros în urmă sau rănile l-ar transforma într-un catatonic tot restul vieții.

Interesantă prestația actorului Marius Bodochi, un tată abuzator și dur, dar pe care, văzându-i fragilitatea și lipsa de reacție din finalul vieții, îți este greu să-l urăști. Îl iei ca atare, gândindu-te că traumele copiilor provocate de adulții răi sau de cei care nu au reacții la abuz (mama) se pot transmite altor generații și altor relații, perpetuând nefericirea.

Afrim folosește la maxim toată scena mare a TNB – vezi scena în care mama (Natalia Călin, veșnica „mamă” a lui Afrim, cea care apare și în „Pădurea spânzuraților”) trage după ea căminul, familia, greul, grijile, vinovăția, fugind de abandon. Ea devine pe parcurs un personaj la care tot restul personajelor se raportează permanent, este ancora familiei.

Cele două exilate, fiica (Cătălina Mihai) și sora (febleţea mea, actrița Irina Movilă, impecabilă, dramatică, purtând în ochi suferința întregii familii până la sfârșitul decent al tatălui), sunt libere într-o anumită măsură, lumea lor, deși nu veselă, pare puțin mai colorată, mai vie, speranța pare mai aproape. Ele conțin drama familiei lor, dar transferă celorlalți, care rămân închiși în universul gri al apartamentului și al destinului lor, greul, truda, vina, rușinea și calea spre izbăvire.

Foarte reușită creionarea lui Afrim și a actriței Raluca Aprodu (foarte frumoasă !), a personajului Tamirei, asistenta care rămâne, cu chiu cu vai, lângă muribund, neînțelegând decât în ultima parte a piesei, din destăinuirea dramatică a fiului, de ce ura pentru tatăl său, de ce indiferența care-i mai rea ca ura. Tânără și plină de viață, cu un devotament profesional excepțional, „evadează” din mâzga cenușie a profesiei și a îngrijirii muribunzilor privind spre soare, culegând o floare galbenă care să-i amintească de viață sau dezlănțuindu-se într-un dans senzual, lasciv, provocator, în singurătatea camerei celui care agonizează, punându-și la gât perlele mamei, femeia care suferă și adună în ea toate păcatele lumii.

Coregrafia Flaviei Giurgiu îi dă Ralucăi Aprodu șansa unui dans foarte bine conturat și executat. Interesantă metafora de sfârșit a dansului în care actrița se așează pe fereastra-cruce, răstignindu-se.

Ferestrele sunt importante pentru Afrim, pasionat ca și fotograf de acești „ochi” ai locuințelor noastre pe care uităm să le privim sau, în cazul personajelor (Paul Negrescu, Mădălina, fosta soție, iubita lui Paul, asistenta Tamira) rămân, fiind frecvent deschise, granița spre lumea din afară, sperată, necunoscută, dar oricum mai bună.

Emilian Mârnea îl interpretează pe Cordoș, prieten cu Mircea Negrescu. Fuge de la azil, condiția fizică un pic mai bună ca a colegului îi permite acest lucru. Gândindu-se că moare Mircea, îi pândește aragazul pe care vrea să și-l însușească. Este personajul care stă mai tot timpul în scenă, ba uitat în baie, ba abia întrezărindu-se în bucătărie, ba moțăind și sincer afectat de sfârșitul prietenului său doar pentru că e conștient că și lui i se va întâmpla la fel destul de curând. Personaj comico-dramatic, își plimbă ca o nălucă destinul paralel, ducându-și propria poveste spre nicăieri. Interacționează, dorit sau nu (de cele mai multe ori), cu restul personajelor, apărând comicul.

De remarcat cuplul Ciprian Nicula – Emilian Oprea, prieteni ai lui Paul și parteneri de afaceri cu acesta. Condiția fizică a celor doi și abilitățile vocale și actoricești atrag aprecierea publicului, încântat de duetul actorilor care dansează remarcabil și oferă fine și variate nișe interpretative, abil conduse de regizor.

Actualul iubit al Mădălinei (Istvan Teglas) poartă în permanență sacoșe, embleme ale viitorului. El nu știe cui aparține, e ușor răutăcios pe alocuri, îi ia câinele Mădălinei (Mirela Oprișor, actriță foarte susținută și câinele – tânărul, minunat actor, Ștefan Iancu) și refuză să i-l mai dea. Deși „fost” al Mădălinei ca și Paul, se simte trădat de aceasta și o pedepsește ținându-i câinele sechestrat până la momentul în care acceptă trecutul și despărțirea și înlocuiește sacoșele mari cu mâncare de la Penny cu una fină de la Victoria’s Secret.

Crina Semciuc, prezență agreabilă nu doar fizic, întruchipează alternativa nereușită a viitoarelor relații ale lui Paul Negrescu. Ființă destul de superficială, încearcă să umple un gol nu cu esență, ci cu alternativă feminină uzată și țese o relație cu cineva care nu-și dorește aparent nimic mai mult decât împăcarea cu trecutul și îngroparea acestuia o dată cu tatăl abuzator.

Și, în final, perdeaua fluturândă (așezată cu prea multă grijă) din secvența plecării lui Paul cu un ghiozdan gol, fără conținut, ca și viața lui.

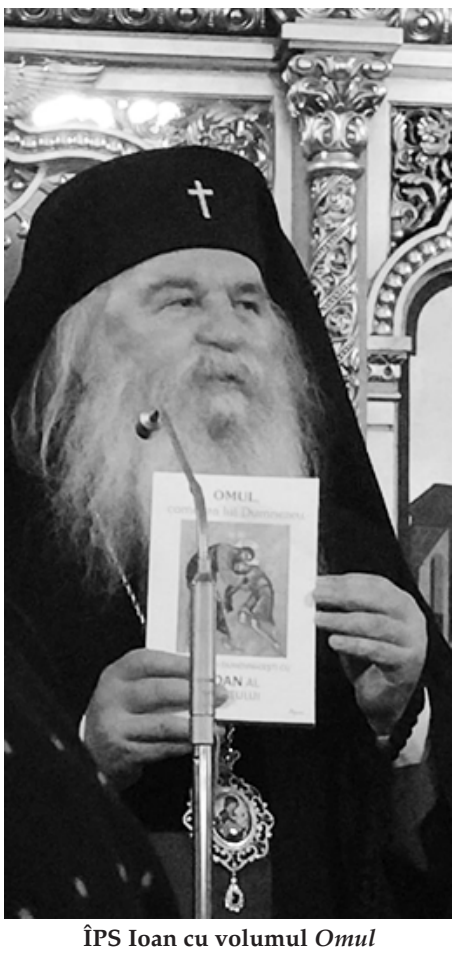
O piesă de văzut la TNB (regia Radu Afrim), o carte de citit (Mihai Radu) și o cronică scrisă azi, de Ziua Teatrului (27 martie), ca omagiu, ceea ce nu e puțin lucru, cititorule drag.

Noi convorbiri duhovniceşti cu †Ioan al Banatului (VIII)

„Când te rogi, este necesar să te rogi cu credință, cu umilință și de bună voie”

Luminița Cornea (L.C.): Înaltpreasfințite Părinte, îmi amintesc că ați afirmat într-un interviu că în ziua de Sf. Ioan Botezătorul țineți post pentru că mama Înaltpreasfinției Voastre vă spunea în copilărie că așa este bine să faceți, având în vedere viața Sfântului Ioan Botezătorul căruia îi purtați numele. Tot atunci ați spus că pentru mama ați făcut Teologia, iar pentru tata ați făcut Politehnica. Vă rog să evocați un aspect al copilăriei.

Î.P.S. Ioan: Fac parte din ultima generație în opinci. M-am născut pe vatra unei case unde timp de trei sute de ani mai bine a existat continuitate de generație în generație. Străbunicul meu, în secolul al XVIII-lea era diac, cântăreț la biserica de lemn a satului, care a fost distrusă de generalul Bucov, în 1762. Cei din familia mea de atunci au recuperat câteva grinzi din foc și le-au pus grindă în casă. Așa am zis că, atunci când m-a născut maica mea, mai întâi am văzut-o pe Maica Domnului pictată în grindă, apoi mi-am văzut mama. Era un sat destul de izolat. Apoi, după ce m-am dus în lume, când eram în străinătate, mi-am dat seama că eu, când am terminat clasa a patra, nu știam mai mult de trei-patru sute de cuvinte din limba română. Acesta era nivelul de cultură al satului. Însă, iată că Dumnezeu mi-a dat dorul și setea de cunoaștere, pentru că n-am făcut școala ca să mă mândresc, ci pentru cuvântul lui Dumnezeu lăsat scris nouă de profeți și de apostoli. Și ce poate fi mai dulce pentru un suflet decât să se adape din izvorul harului lui Dumnezeu, din Sfânta Scriptură și din înțelepciunea părinților!

ÎPS Ioan cu volumul *Omul comoara lui Dumnezeu*

L.C.: Tot din declarațiile Înaltpreasfinției Voastre am reținut ideea – chiar m-am întrebat dacă nu e doar o legendă – că tatăl Înaltpreasfinției Voastre a investit în dumneavoastră-copil 5 lei.

Î.P.S. Ioan: Eu am fost hărăzit de tatăl meu să urmez în viața aceasta doar patru clase. Părinții mei au avut foarte puțin pământ, mai puțin de un hectar. Când am terminat clasa a III-a, tata a cumpărat o pereche de mânji și i-a spus bunicului meu: *Învață pruncul acesta să umble cu caii, că mai are un an de școală*. Eu am auzit. În clasa a IV-a a venit colectivizarea și, în viața mea, am trăit momentele acelea grele, când oamenii erau bătuți să se înscrie în colectiv, să-și cedeze terenurile. Tata era plecat pe la sonde, departe, în țară, bunicul, fugit prin păduri, și au chemat-o pe mama, ca să semneze adeziunile acelea. Mamei, știind ce se întâmplă acolo, i-a fost frică și m-a luat și pe mine cu dânsa. Când au sărit s-o bată, eu am îmbrățișat-o și am început să plâng, și au lăsat-o. Era iarnă, era frig, și așa ne-am întors amândoi plângând acasă.

Au trecut și acestea, iar tata văzând că planul lui de a mă face plugar a eșuat, m-a luat la Târgu Mureș. Eram în clasa a V-a, făceam geografia economică și politică a Europei și tata s-a uitat prin cartea mea de geografie. Acolo, la Tg. Mureș, am mers la o librărie și văzând o hartă asemănătoare cu cea din cartea mea, i-a spus librarului: *Dă-ne, te rog, harta aceea!* Îmi amintesc că a costat *cinci lei*. Tata a pus acea hartă în piuneze, deasupra patului meu și, în fiecare seară, ca la rugăciune, mă punea în genunchi, în pat și mă întreba unde-i țara cutare, ce capitală are, care sunt vecinii... Interesant era că tata nu era de acord cu toți vecinii. Spunea: *Păi noi am fost vecini și cu Polonia, de ce spui că nu sunt vecinii noștri?* Și cu alte state ș.a.m.d. Efectiv, această hartă mi-a deschis viziunea spre lume. Am luat primul zece la geografie și de aici, zic eu, n-a mai fost drum de întoarcere. Când mă aflam la studii la Ierusalim, nu voiam să mai vin în țară, pentru că mi se părea că încă n-am aflat toate câte s-au scris până acum pe pământ.

L.C.: Știu, Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, din alte interviuri, că în toate vacanțele ați lucrat pentru a vă întreține la studii, ca să nu fiți o povară pentru părinți. Ba mai mult, ați lucrat în acest fel chiar și în Banat, încât, frumos ați mărturisit la un moment dat că de la slugă în Banat ați ajuns Mitropolit al Banatului.

Î.P.S. Ioan: Da. La 30 mai se încheiau cursurile la clasa I, deci intram în vacanță. Tot atunci, pe la sfârșitul lunii mai, se dezlegau izlazurile satului și puteai să scoți vitele satului la pășunat. Mama, când am terminat clasa I, m-a dat păstor la vitele din sat și câștigam pe zi cam 1,60 lei, cam 30 de lei pe lună, din cele trei luni din acea vară, banii primiți de la oamenii cărora le-am păzit vitele. Cu acei bani, toamna, mama s-a dus la târg și mi-a cumpărat o pereche de opinci noi, haine, vestuță, caiete, călimară cu cerneală, penițe, ghiozdan, toate câte trebuiau atunci. Asta a fost în copilărie, apoi am crescut, am trudit în Banat, prin partea de munte a Banatului. Interesant, tot în Banat, tatăl meu a fost dat slugă la o familie de nemți. Fiind pământ mult în Banat și neavând forță de muncă, veneau oameni în părțile Bihorului și căutau copii de diferite vârste, fiecare de ce avea nevoie. Așa se face că și tatăl meu n-a putut să urmeze școală multă în viață.

M-a întrebat odată cineva ce studii au părinții mei. Și am spus: *Au fost profesori universitari! – O! Se vede că vă trageți dintr-o familie foarte cultivată.* După ce m-a crezut că mă trag dintr-o familie foarte cultivată, am zis: *Să vă spun adevărul. Părinții mei au avut șapte clase, dar să știți că au avut șapte clase împreună, tata a avut trei și mama, patru.*

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, doresc să vă pun o întrebare al cărei răspuns cred că îi va interesa mult pe cititori. Ce loc ocupă rugăciunea în viața dumneavoastră?

Î.P.S. Ioan: Din nefericire, nu pot să mă laud că sunt foarte, foarte rugător. Sunt încă un începător al rugăciunii. Tot încep mereu, încep în fiecare zi să mă rog, noaptea, ziua, când pot încep să mă rog, așa că nu m-aș da ca exemplu în privința aceasta, ci spun încă o dată, un începător al rugăciunii, însă îi îndemn pe toți cei care trăiesc, sunt în jurul meu, credincioși, să se aplece măcar să învețe în această viață abecedarul rugăciunii, pentru că școala rugăciunii de aici, de pe pământ, aceasta ne va folosi în Împărăția lui Dumnezeu, unde nu vom mai avea de lucrat cu mâinile, ci doar cu preamărirea lui Dumnezeu. De aceea, zic eu, să putem să obținem din viața pământească certificatul acesta că știm să ne rugăm, ca să ne poată Dumnezeu admite în școala veșniciei, a rugăciunii,

L.C.: Desigur, Înaltpreasfințite Părinte, multe persoane v-au întrebat cum anume să ne rugăm. Foarte mulți oameni își pun această întrebare și doresc un răspuns, mai ales că în ziua de astăzi, când suntem atât de ocupați, nu avem timp fizic ca să ne rugăm. Care este ABC-ul rugăciunii?

Î.P.S. Ioan: La temelia rugăciunii trebuie să stea trei elemente fundamentale. Când te rogi, *este necesar să te rogi cu credință, prima condiție, a doua condiție: rugăciunea să fie făcută cu umilință și a treia, să fie făcută de bună voie, liber consimțită.* Deci, de aceea credința stă la baza rugăciunii – mulți spun: *Nu mi se împlinește ruga!* Nu se împlinește ruga, pentru că, așa cum spune Mântuitorul: *Cereți și nu știți ce cereți.* Ia, cere ceva lui Dumnezeu care îți va fi de folos, de mântuire, în clipa aceea îți împlinește Dumnezeu, căci Dumnezeu nu își pune pleoapele pe ochi niciodată. Dacă ceri ce nu îți este de folos spre mântuire, cum să-ți dea Dumnezeu? Dă un părinte copilului otravă? Nu-i dă decât pâine. Tot așa este și Dumnezeu. Al doilea și al treilea element, cu umilință și benevol. Apoi, te rogi ca fariseul sau ca vameșul? Adică cu umilință. Cum ai putea tu să stai plin de trufie, cu fruntea sus, în fața lui Dumnezeu? Nu poți sta în fața lui Dumnezeu decât în stare de umilință. În rugăciunea ta, Îl înfrunți tu pe Dumnezeu sau Îl rogi să te ierte de câte ori ai greșit pe pământ?

Rugăciunea să fie făcută de bunăvoie, în conștiință liberă, nu forțat. În această privință, este important rolul părinților și al duhovnicului, fiind chiar una dintre cheile rugăciunii, să-i conștientizăm pe cei din jur că rugăciunea ne face să intrăm în legătură cu Dumnezeu, să stabilim o relație cu Dumnezeu. Dar ce relații așteaptă Dumnezeu să se lege între mine și El? Relații economice? *Dă-mi, Doamne, să câștig!* La o singură relație răspunde Dumnezeu: să stabilim cu El o relație de mântuire! Pe celelalte nu le recunoaște Dumnezeu. Dumnezeu vrea să nu fie între noi și El decât dorul de mântuire, dorul de întâlnire cu El și cu Maica Domnului și cu sfinții Săi. Nu sunt mai multe feluri de relații cu Dumnezeu. Nu dialogăm cu Dumnezeu, că noi suntem pulbere.

L.C.: Vă rog, părinte Mitropolit, să transmiteți cititorilor noștri urări sau gânduri.

Î.P.S. Ioan: Pentru mamele care sunt în suferință și triste o rog pe Maica Domnului să le șteargă lacrima de pe obraz. Pruncilor, să-și cinstească părinții și să-l iubească din tot sufletul lor pe Dumnezeu. Bărbaților le doresc să aibă înțelepciune și putere ca prin munca cinstită a brațelor să-și poată crește copiii, să-și întrețină familia. Celor ninși de ani, ca și mine, să aibă parte de sănătate, să nu plece cu iubirea pe care o au în inimă, să nu plece cu ea dincolo, ci să o împartă nepoților, strănepoților, să-și împartă iubirea cu ei. Iar țării, rog pe bunul Dumnezeu să pună la hotare îngerii de pază ca mamele să-și crească pruncii în pace, și să aibă pace și liniște și cei care se pregătesc pentru întâlnirea cu Dumnezeu.

A consemnat Luminița Cornea

„La ziua aniversală...”

(urmare din pagina 1)

în rândul membrilor săi nu plugarii, ci meseriașii, meșteșugarii, preoții, negustorii, intelectualii...

La Centrul Cultural „Școala Veche” a fost vernisată expoziția „Cronostampe”, unde vizitatorii au avut ocazia să ia contact cu un concept original de expunere ce urmărește familiarizarea cu cele trei componente definitorii ale spațiului bolintinean: patrimoniul cultural, oamenii, personalitățile. „Povestea” expusă începe cu „Potopul lui Noe” și fascinantele „păduri îngropate de la Bolintin”, trece prin toate epocile istorice, începând cu bogăția culturală a Neoliticului, surprinde cele mai reprezentative monumente, inclusiv unul dintre cele mai vechi așezăminte religioase ale Țării Românești, mănăstirea Bunavestire de la Bolintin, precum și activitatea în slujba comunității a unor personalități cum au fost Dimitrie Bolintineanu sau ruda sa, „boierul-primar” Constantin Șt. Bolintineanu.

Ședința aniversară „Bolintin 590" l-a avut ca principal protagonist pe dl. prof. univ. dr. Dumitru Preda, unul dintre istoricii marcanți ai zilelor noastre, cel care a contribuit în mod remarcabil la punerea în valoare a unor evenimente cruciale ale istoriei noastre. Din prodigiosul parcurs profesional al domniei sale, au fost amintite în cadrul ședinței cariera didactică, de profesor la universitățile din București, Timișoara și Constanța, conducerea Direcției Arhivelor Diplomatice, faptul că a fost a fost editor-coordonator al Colecției Naționale de Documente Diplomatice sau cariera diplomatică, ca delegat permanent și însărcinat cu afaceri *ad interim* al României pe lângă UNESCO și ambasador extraordinar și plenipotențiar al României în Cuba.

După alocuțiunea d-lui prof. univ. dr. Dumitru Preda au luat cuvântul alte personalități marcante ale zilelor noastre, pentru ale căror contribuții în slujba afirmării culturale a orașul Bolintin Vale le-a conferit titlul de Cetățean de Onoare. Astfel, s-au adresat participanților publicistul și diplomatul George Apostoiu și scriitorul și publicistul Florentin Popescu. Suplinind regretata dispariție a celor care au fost scriitorul Nicolae Dan Fruntelată și artistul plastic Gheorghe Iacob și ei Cetățeni de Onoare ai orașului Bolintin Vale, dar și din propria postură de iubitori ai Bolintinului și intelectuali remarcabili, au fost invitați să ia cuvântul d-na conf. univ. dr. Ioana Ruxandra Fruntelată și dl. Iulian Bota.

Pentru reușita manifestării, organizatorii au mulțumit sprijinului primit din partea Consiliului Local al orașului Bolintin Vale și d-lui primar Daniel Trăistaru, restaurantului Lebăda Neagră Resort, d-lui Vasile Ștefan, ca și membrilor Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu, în mod special lui Ștefan Crudu, Marian Grigore, Laura Nicolau și Monica Dobrișan.

La finalul acestei relatări, anunțăm pe cei interesați că expozițiile prezentate mai sus sunt deschise zilnic, odată cu parcurgerea lor vizitatorii putându-se familiariza și cu prețioasele clădiri care le adăpostesc, clasate monumente istorice, respectiv „Poșta Veche”, creație din anul 1906 a arhitectului Alexandru Clavel și „Școala Veche”, realizată în 1889 după planurile arhitectului John Elisée Berthet.

Iulian Bota, George Apostoiu, Dumitru Preda, Vasile Grigore

Dl. George Apostoiu surprins în timpul unei discuții cu elevii școlii din Malu Spart

Alocuțiunea d-lui prof. univ dr. Dumitru Preda, care îi are alături pe dl. Florentin Popescu, d-na Ioana Ruxandra Fruntelată și dl. Iulian Bota

La vernisajul expoziției „Genealogica”: Ștefania Costache, Daniel Lazăr (consilier județean), Leontin Zamfir (viceprimar Bolintin Vale), Costin Gabriel Danciu

În sala de ședințe a Centrului Cultural „Școala Veche”: Maiana Mladin, Nicu Brânzea, Julieta Brânzea, Florică Dan, Raluca Tudor, Corneliu Cristescu, Monica Dobrișan, Ștefania Dinu, Mioara Mănescu...

La vernisajul expoziției „Genealogica”: Alexandra Crudu, Mirela Crudu, Nicu Crudu, Marin Ceaușu, Gianina Mehedințu, Mihai Chiva, Bogdan Chiva, Marian Dumitru, Costel Oprescu...

Mesajul d-lui Ștefan Crudu la vernisajul expoziției „Genealogica”. În imagine se mai pot observa: Ioana Fruntelată, Mariana Stanciu, Gabriel Pintilie, Vasile Ștefan, Leontin Zamfir, Iulian Bota, Emilian Bănică (primar com. Bolintin Deal), Florentin Popescu, Vasile Grigore, Milica Dan, Marian Păun...

Centrul Cultural „Școala Veche” Bolintin Vale

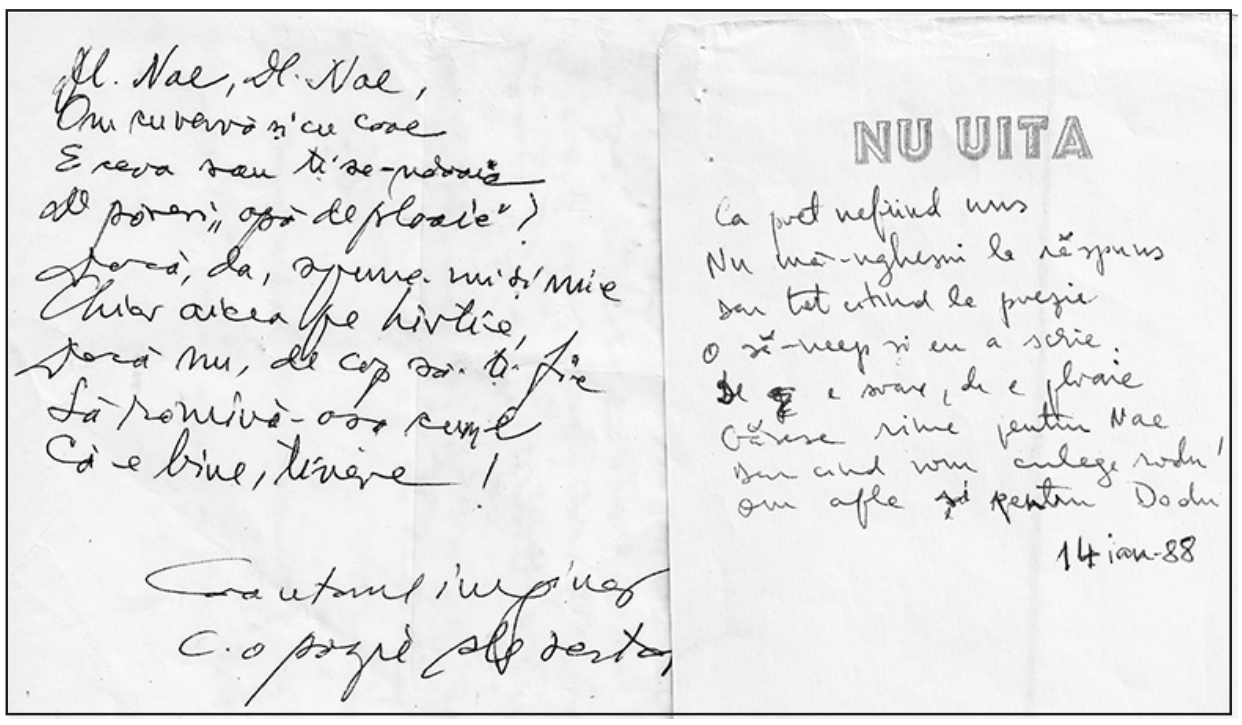
La doi ani după Revoluția din Decembrie 1989 reveneam, în Finlanda, ca lector de limba română la Universitatea din Turku (Turun Yliopisto, de limba finlandeză, pentru că în Turku/Åbo există și o universitate de limba suedeză, Åbo Akademi). Reveneam, pentru că mai fusesem, pentru scurt timp, un semestru, la aceeași universitate (1979), activitate întreruptă prin niște măsuri luate „de sus", de „conducerea de partid și de stat", ca să folosesc o formulă din limbajul de lemn al acelor ani. Acum, propunerea de a merge ca lector de limba română la respectiva universitate cădea foarte bine. „Revoluția" sau ce va fi fost atunci, trecuse, apele se mai limpeziseră, deși atmosfera era încă tensionată, unele întrebări, care răsunau la manifestațiile de protest, nu își găseau încă răspunsul și nu și-l vor fi găsit nici astăzi („Cine a tras în noi/16-22 ?"), „revoluționarii", care în 1990 ceruseră ferm să nu se mai facă „repartizări în producție", cereau insistent, acum, să li se dea un loc de muncă, apăruseră, după modelul european, vestic, universitățile particulare, susținute tot cu cadre didactice din învățământul superior de stat. Așa că am acceptat fără ezitare propunerea de a merge în Finlanda, unde mai păstrasem, prin corespondență, unele legături cu colegii de la Universitate, în primul rând cu Dl. Lauri Lindgren, șeful departamentului de limbi romanice și asiduu susținător al predării limbii române în departamentul său. În cei patru ani (februarie 1992 – decembrie 1995) am păstrat legătura cu Țara, prin copiii noștri rămași la studii în București, prin familiile noastre, printr-o serie de colegi, între care cel mai atașat, prietenește, s-a dovedit a fi profesorul Ion Dodu Bălan (n. 5 oct. 1929 – d. 6 mai 2018), pe care îl avusesem asistent în studenție și care a fost ultimul șef al marii catedre de literatură de la fosta Facultate de Limba și Literatura Română.

Memoria scrisului

Nicolae CONSTANTINESCU

București, Librăria „Eminescu", 28 mai 2015 (de la stânga): Titus Vîjeu, Nicolae Constantinescu, Lia Maria Andreiță, Neagu Udroiu, Ion Dodu Bălan..

Dl. Nae, Dl. Nae,
Om cu vervă și cu coae
E ceva sau ți se-ndoaie
de poveri „apă de ploaie"?
Dacă da, spune-mi și mie
Chiar aicea pe hîrtie,
Dacă nu, de cap să-ți fie
Să rămână așa cum e
Că e bine, tinere!

NU UITA

Ca poet nefiind uns
Nu mă-nghesui la răspuns
Dar tot citind la poezie
O să-ncep și eu a scrie.
De e soare, de e ploaie
Găsești rime pentru Nae
Și când vom culege rodu'
Om afla și pentru Dodu
14 ian-88

Coautorul imaginar
C-o poezie de sertar

Schimb epistolar ședința din 1988

I.

Schimb epistolar, între I. D. B. și N. C., în timpul unei ședințe de partid a O. B. Română:

„Dl. Nae, Dl. Nae,
Om cu vervă și cu coae,
E ceva sau ți se-ndoaie
De poveri – „apă de ploaie"!
Dacă da, spune-mi și mie
Chiar aicea pe hîrtie,
Dacă nu, de cap să-ți fie,
Să rămână așa cum e
Că e bine, tinere!"
Coautorul imaginar / C-o poezie de sertar!

„Ca poet nefiind uns
Nu mă-nghesui la răspuns,
Dar tot citind la poezie
O să-ncep și eu a scrie.
De e soare, de e ploaie
Găsești rime pentru Nae,
Și când vom culege rodu'
Om afla și pentru Dodu!"
(n. c.)
14 ian[uarie] 88

II.

Dlui Prof. Univ. Dr. ION DODU BĂLAN
Str. D. Orbescu nr. 11
Sect. 2 București 70252
România

„Din Nordu-ndepărtat trimit, dar, carte,
Să-mi faceți, de voiți, și mie parte,
La cel taifas, unde se strâng poeții,
Lingviștii[1], cărturarii, ca băieții ...
Aștept ca dovleceii-n câmp să iasă –
Cercat-am cu banane, însă pas să
Meargă ! Ișalnița[2] e una !
Aici sunt renii, vodka și sauna
Și cupei nu-i lipsește Otonelul,
Dar îmi lipsesc Fierbinții și Muscelul,
Vaideii, Mehedinții,Vâlcea, Oltul,
Și Teleormanul, ca să spunem totul,
Care abstrași din vremea poate hâdă
O să-mi cetească slovă și-o să râdă.
Mă-nclin și închid jiletca și portfeiul.
Muscelul, Oltul, Vîlcea și Vaideiul
Să-mi ierte că la stih acum mă spurc*u*,
Același sînt. Doar că vă scriu din Turku !"

N. Constantinescu
(vulgo *Domn Nae*)

10.02.92
(Top secret – nu se difuzează)

III.

București 7 mai 1992
Iubite domnule Nae,

Mai întâi și la început, voie bună și dor mult, odată cu întrebarea: ce mai faci Măria Ta, „Columb român" prin străina străinătate ? Îmi pare rău că Hasdeu a folosit mai întâi metafora pentru bardul de la Mircești, pentru că dumneata ai fi meritat-o mai mult, întrucât nu faci excursii turistice pe unde umbli, ci umbli ca să cucerești zone necunoscute ale sufletului popoarelor pe care le fructifici apoi, cu atâta știință și cu atât talent, în cărțile matale. În afară de știință și de muncă educativă, ce mai face Măria Ta, craiul din (....), acolo departe, frate, departe, departe și nici prea foarte, în țara orgii de mesteceni, unde degetele cântă pe clapele frunzelor simfonii de Johan Julius Cristian Sibelius ! Din ce apă fermecată ai sorbit de ne-ai uitat de tot, fiindcă uitare numesc faptul că nu-mi scrii un rând, acum când nu te mai cenzurează nimeni. Frumoasa carte poștală pe care ai scris-o în versuri și ai expediat-o, ca Topârceanu, „fără adresă", nu suplinește o scrisoare adevărată. Dar nu mă mir, căci știu din versul romanței, „că și uitarea e scrisă-n legile omenești".

Vai de mine ! Ce dracu fac ? Încep să mă plâng

(continuare în pag.25)

(urmare din pagina 24)

ca o muiere părăsită, acum când la noi toată lumea părăsește pe toată lumea, se fac încuscriri monstruoase între tigri și porumbei, iar struțo-cămila e declarată fetiță de măritat.

Nu, domn Nae, nu mă plâng și pentru faptul că „ochii care nu se văd se uită". Eu nu cred că ne-ai uitat, dar te-au furat puțin valurile altei lumi, așa cum era și firesc. Și acum să trec la lucruri mai concrete.

Deci, află despre noi toți că suntem sănătoși, care sănătate ți-o dorim și ție, de la bunul Dumnezeu. Avem tot ce ne trebuie, chiar ceva pe deasupra. Ne avem ca frații și suntem unul pentru toți și toți pentru unul în fața pericolului marțienilor. Te-am „suplinit" – vezi că pun în ghilimele termenul, fiindcă mata faci parte dintre oamenii care nu pot fi suplinți – dar administrativ te-am suplinit la examenul de folclor cu dl. Decan, „Nea Puiul", el ținând strâns în fiecare mână câte un bilet semnat de mata. Ziceai că ține două pahare. Cei doi prieteni , Dan e din nou prodecan, Costică, membru în Consiliu. Dl Silviu, care s-a lăsat de toate și e numai la Facultate muncește serios și mai are și timp să iasă cu noi la Domn Lucaciu. Ultima dată a fost și senatorul Piru. La noi, Gană e șeful catedrei; Paul Cornea, decan; azi e o sesiune științifică a catedrei de Ist. Lit. Rom., având ca temă „canonul literar", noțiune pe care eu unul n-o prea pricep. O să văd la ora 9 cum au înțeles-o unii mai mintoși. Cartea matale la Nea Ghiță[3] e pe drum bun și avansată spre apariție.

Ai apucat să-i spui prorectorului[4] salutări de la mine ? Organizați vreun simpozion, congres sau adunare generală a iubitorilor Finlandei ?

Dragă Nae – vorba lui domn Pop – las-o dracului și mai scrie și mata. Dacă nu pe hârtie, scrie pe frunze de mesteacăn și trimite-ne pe vânt, scrie pe cer și noi, sau în orice caz eu te voi citi; scrie cu funingine și scrie cu sânge sau chiar cu „scuipat", dar scrie !

Cu veche prețuire și dragoste frățească,

Ion Dodu Bălan

N. B. Nu recitesc scrisoarea. De or fi greșeli de ortografie, Dzeu cu mila, știu că nu-s greșeli de simțire frățească și am văzut că nu mor caii când vor câinii. Am scris și un articol în Națiunea [! ! ! – cuvânt indescifrabil] alarmă de gradul zero, sau în Țara. Salve, Nae !

IV.

17.05.92

Salutări din Turku/Åbo [acesta este numele suedez al orașului TURKU = târg, așezat la gurile râului AURA (care în finlandeză înseamnă PLUG !)]. Rîndurile Dvs. calde, febrile chiar, mi-au produs o mare bucurie. Am reținut și reproșurile, întemeiate, dar nu e cazul să mă disculp, - asta-i viața ! Oricum, citind și recitind scrisoarea m-am simțit pentru cîteva clipe din nou în mijlocul celor cu care am fost, în ultimii ani, împreună, cum se zice, și la bine și la rău.

Aflasem, de la soția mea, despre noul nostru Decan[5], nu și despre «înălțarea în grad» a lui G. G.[6] și, cu atât mai puțin, despre „lăsarea la vatră" a colegului Silviu A.[7]

Remarcabilă, îmbucurătoare și dătătoare de speranțe prezența IȘALNIȚEI[8] în Consiliu; la mai mare ! Șederea noastră aici (soția a reușit să treacă și ea noile cortine și bariere) se apropie de final. Mai sunt niște hopuri de trecut (vize), dar oricum la jumătatea lui iunie vom fi în București. Cu cele mai bune gânduri,

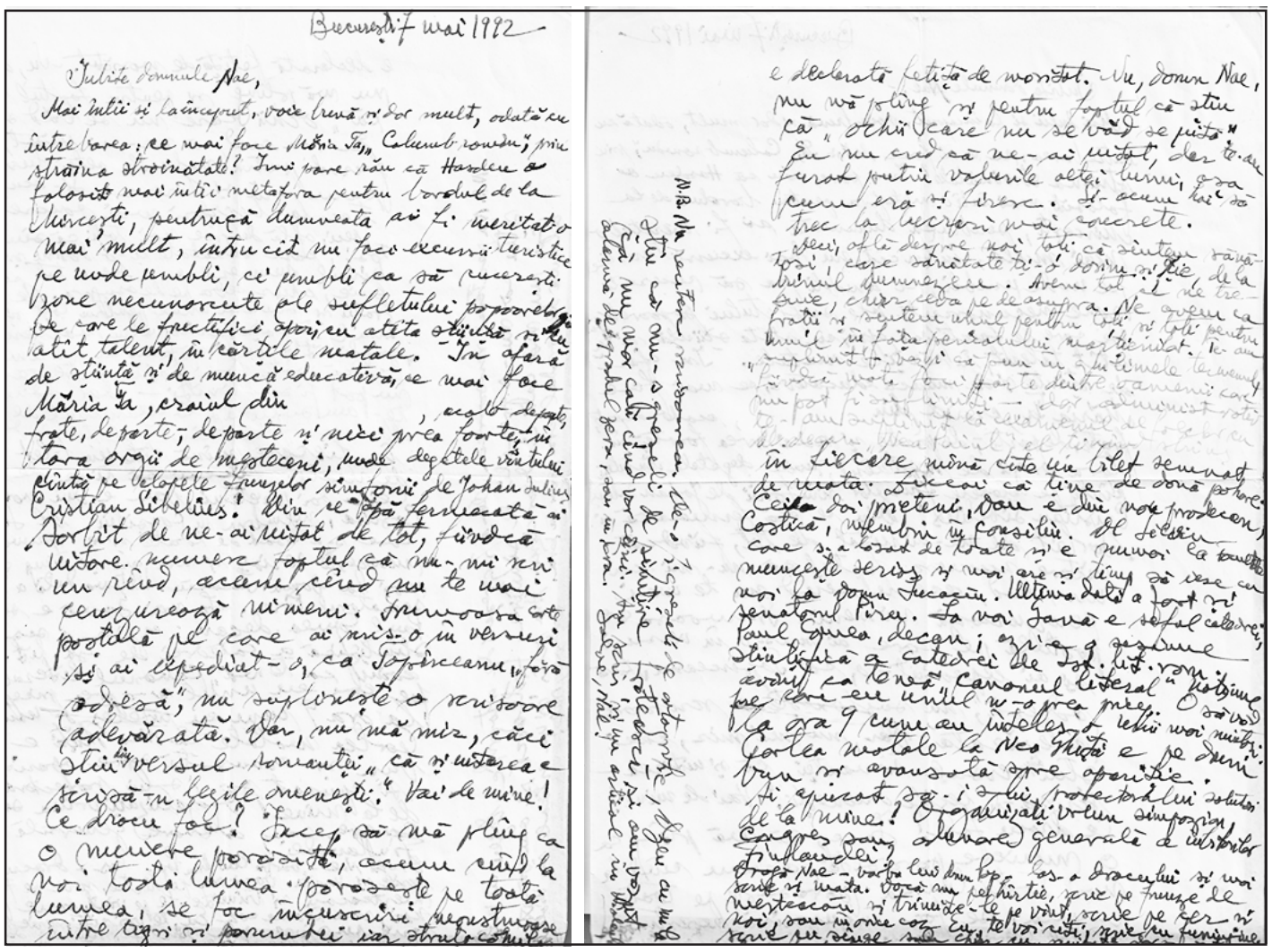
N. Constantinescu

V.

Turku, 12.02.93

Furat de marile și micile probleme ale vieții, constat că a trecut mai mult de o lună de când am părăsit plaiurile mioritice și m-am depărtat (în spațiu !) de cei apropiați, la care mă gândesc, realmente, foarte des. Ce e nou pe la Dvs. ? Se pare că apele au început să își intre în matcă, deși n-au început să treacă pe la toate morile. Ce mai scrieți, ce mai publicați ? Ziarele și revistele care vin aici au știri aproape imposibile, ceea ce nu înseamnă că nu le citesc din scoarță-n scoarță și nu le aștept plin de încordare. Scrieți-mi, când aveți răgaz, despre ce se mai întâmplă prin Facultate și în lumea noastră. Sărutări de mâini Doamnei. Succese de tot felul fetelor. Salutări colegilor și prietenilor noștri – gânduri bune lui nea Costică, sper că recuperează cum se cuvine. Cu toată dragostea,

Nae C.

Scrisoarea datată 7 mai 1992, București

VI.

Turku, 2 apr[ilie] 1993

Stimate Domnule Profesor,

N-am însemnat de cîte[9] ori, tot așteptând un semn de la Dvs., am pus mâna pe condei pentru a vă scrie, dar trebuie să se fi întîmplat, fără exagerare, de cîteva zeci de ori.

Acum, că „a mai trecut o iarnă grea" (vorba cîntecului) și intrăm, tîrîș-grăpiș într-o nouă primăvară, mi-am zis că e musai să vă scriu.

La drept vorbind, timpul și vremea/vremurile sunt mult mai îngăduitoare cu oamenii aici sub Steaua Nordului decât sub Rarița Sudului, de unde vin, când și câte vin, numai vești rele: viscol, înzăpeziri, zahăr infestat, pîine pe sponci, corupție cât duce trenul, politică cu și fără delicatese, crime mai absurde decât cele din ultimul război (la vecinii din S-V) și din Vestul pe care vrem neapărat să-l ajungem din urmă și să-l și întrecem, în ce-i mai rău, dacă se poate.

În fine, proverbul „Țara piere și baba se piaptănă" nu putea să-și găsească o ilustrare mai apropriată decât hotărîrea Academiei de a modifica ortografia !

Înțelegeți, deci, că am o imagine la zi cu ceea ce se întîmplă în Țară, căci oriunde am fi și orice am face, tot acolo rămânem cu gândul și cu sufletul. Mai ales că, deși copiii noștri sunt mari de-acuma, și eu și soția mea, care e acum cu mine, sîntem cu gîndul mereu la ei, cu griji și spaime, poate nu întotdeauna întemeiate.

În ceea ce mă privește, fără a mă plânge cumva, am avut două luni și jumătate de program destul de dens – aproape 20 (douăzeci !) de ore pe săptămînă, dintre care trei la Helsinki, pentru care am consumat o zi pe săptămână. Acum am încheiat acolo – a fost un curs „scurt" și abreviat încă din lipsa acută de fonduri pe care învățămîntul o resimte din plin. Mă apropii de încheiere și cu cursul de cultură populară românească (12 săptămîni), pe care l-am ținut, în engleză, la departamentul de etnologie al Univ[ersității].

Rămân, în continuare, cu seminarele și cursurile de specialitate, până spre jumătatea lunii mai.

Nu sunt prea mulțumit (sau nu sînt mulțumit de loc) de faptul că nu m-am putut concentra și asupra unor proiecte ale mele, pentru care am strîns ceva material, dar nu am găsit răgazul să-l gîndesc.

E adevărat că-mi lipsește și acel ferment intelectual care, la noi, balcanicii, nu poate fi despărțit de șueta la o cafea, de discuțiile libere și de sugestiile amicale.

(continuare în pag.26)

(urmare din pagina 25)

Aici, acum mai ales, cel mai agreat „partener” de discuție este mașina, computerul, în fața căruia stă fiecare ceasuri întregi. Din păcate, nu am reușit să mă lipesc de o astfel de mașină, utilă, altminteri; Dan Mazilu, care mă însărcinase să mă specializez într-asta, o să fie deziluzionat !

Cum merg lucrurile pe la Dvs. ? Ce e nou prin Facultate ? Dar la celelalte unități unde mai predați ?

Aș vrea, desigur, să întreb despre fiecare dintre colegii și prietenii noștri în parte. Încep cu nea Costică; ce face ? E spre mai bine ? Spuneți-i, vă rog că am întrebat de dînsul și că îi urez sănătate și mult bine.

Dacă Dan M[azilu] se mai ocupă de Cursurile

VII.

București, 6 Aprilie 1993

Dragă Domnule Nae, stimate domnule profesor și iubite prieten,

De mult am vrut să răspund ilustratei pe care mi-ai trimis-o și care m-a bucurat sincer pentru că-mi făcea dovada unei prietenii trainice, tot mai greu de întâlnit astăzi în țara pe care o numeam cândva „a Omeniei”[10]. Am jertfit stilul și am lăsat deliberat trei pronume relative pentru a lumina cum se cuvine gândul.

Am întârziat cu răspunsul fiindcă doream să te pun la curent cu niște lucruri de pe aici, unde – ca să-l citez pe Avram Iancu într-o scrisoare către Iacob Mureșianu, din 23 iunie 1871 – „nu numai natura vegetală fără însăși firea omenească îmbrăcase un doliu supărăcios”. S-a întors o iarnă grea cu foarte multă zăpadă care s-a topit, însă.

A murit profesorul Edgar Papu[11], ziaristul D. Ichim[12], soțul Adrianei, deputat în Parlament, a murit Ionel Jianu, la Paris, pictorul Drăguțescu, la Roma, poetul Victor Felea, la Cluj și mulți alți oameni de treabă și nicio lichea. Vorba înțeleptului popular, „ceapa rea nu piere”. Lichelele sunt bine merci, prosperă, își consolidează pozițiile, în timp ce milioane de oameni ajung muritori de foame – la propriu, nu metaforic. Deși mulți sunt disperați, eu mai am în mine un dram de optimism și de aceea las un citat din aceeași scrisoare a Craiului Munților, a acestui Isus Hristos român, să-mi continue gândul „Însă D-zeii cei de sus amândouă aceste firi (vegetală și omenească – n. mea, I. D. B.) le schimbă întru bucurie, liniștind viforele timpului”.

Deci, bucuriile:

- Cu toții suntem sănătoși, chiar fratele Costică merge mai bine; a scăpat de a doua boală (icterul) care era să-i fie fatală;

- Cu toții (e un fel de a zice, ștabii, elitele, nu) facem inspecții în draci, ciugulim pe la pomeni și, cu profesorii care te prețuiesc, te evocăm cu drag;

- Silviu a primit dreptul de a conduce doctorate, dar între timp a venit un ordin de la M. I. că nu pot conduce decât profesorii. Conf. care au început continuă însă.

- „Țara arde și baba se piaptănă”. Oamenii au probleme grave și Academia se ține de o stupidă reformă a ortografiei.

Eu am cerut să se revină la dreptul meu de a conduce doctorate. Văd că șefii întârzie să convoace Consiliul. Deci se deschid perspective spre bucurii; vorba bietului Iancu, mai ales că Decanul s-a arătat favorabil.

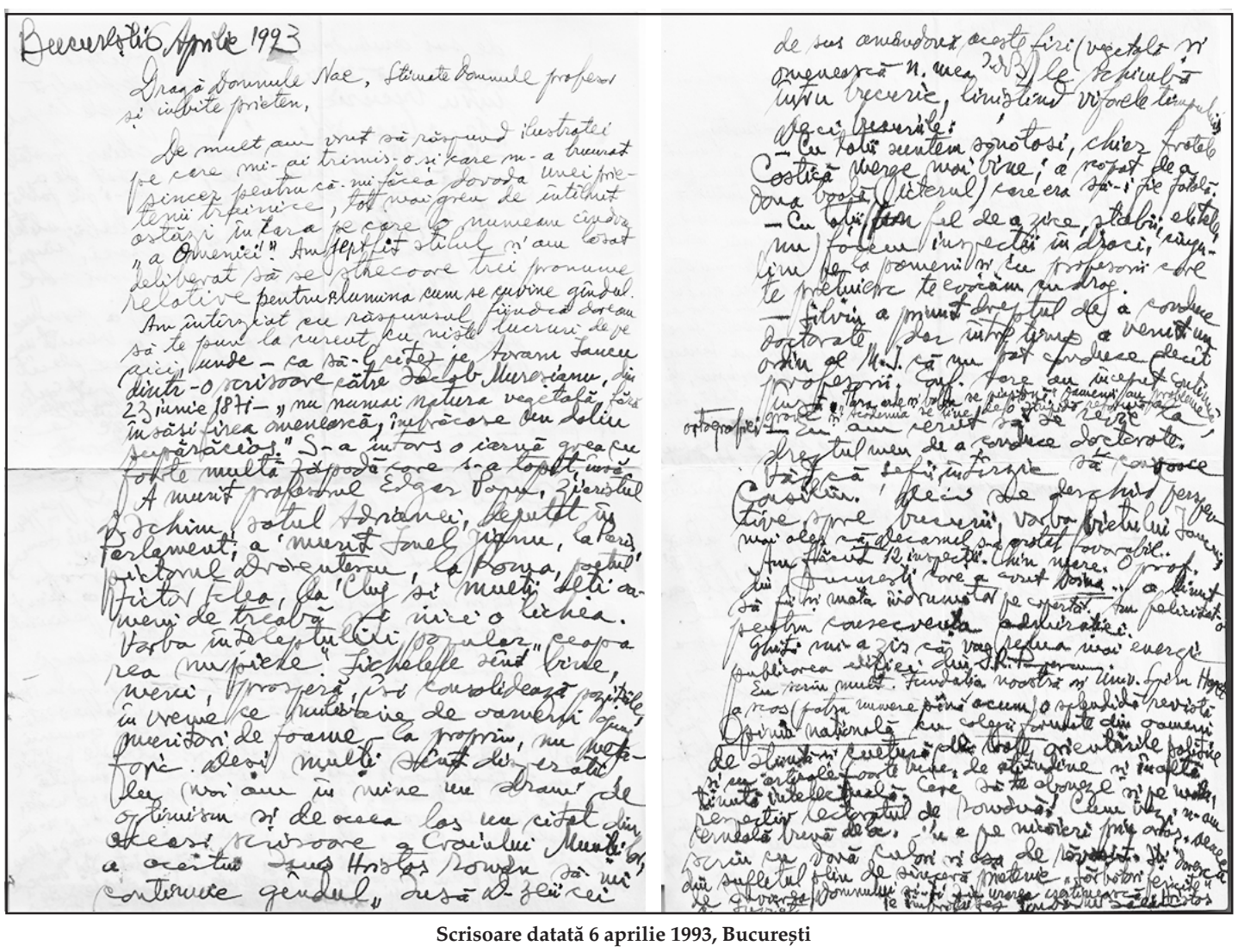
Am făcut 12 inspecții. Chin mare. O prof. din București, care a avut *Doina,* a ținut să fii și mata îndrumător pe copertă. Am felicitat-o pentru consecvența admirației.

Ghiță mi-a zis că va relua mai energic publicarea ediției din D. R. Popescu.

Eu scriu mult. Fundația noastră și Univ. Spiru Haret a scos (patru numere până acum) o splendidă revistă *Opinia națională* cu colegii formate din oameni de știință și cultură de toate orientările politice și cu articole foarte bune de atitudine și înaltă ținută intelectuală. Cere să te aboneze și pe mata, respectiv lectoratul de română. Cum vezi, n-am cerneală bună de loc. Nu e pe nicăieri în oraș. De aceea scriu cu două culori și așa de răvășit. Salutări

Îți doresc din sufletul plin de sinceră prietenie „Sărbători fericite” de Învierea Domnului și-ți zic urarea creștinească „Hristos a Înviat”.

Te îmbrățișez,
Ion Dodu Bălan

Scrisoare datată 6 aprilie 1993, București

VIII.

Turku, 18.04.95
[ilustrată]

Sărbătoarea Învierii Domnului va fi trecut deja, când primiți această ilustrată. Vă zic, totuși, „Hristos a Înviat !”.

Nu v-am scris că nu prea am avut ce. Am găsit aici o traducere din poezia lui Blaga în limba finlandeză - singura, cred, până acum. Am trimis un articolaș în țară; sper să apară.

M-am interesat de hârtie pentru Dl. G[hiță] Fl[orea]. Cineva de aici a luat legătura cu asociatul său, dar se pare că nu l-a interesat oferta noastră – n-a răspuns, așa că am lăsat-o moartă.

Încerc să nu mă gândesc la soarta concursului pentru postul de profesor; nu știu cum se vor derula lucrurile în absența mea. Dacă aveți vești bune, comunicați-mi-le și mie (știu că prețul timbrelor pt. scrisorile externe a crescut, dar faceți un mic sacrificiu !). Salutări amicilor. Sărutări de mâini Doamnei. Gânduri bune fiicelor Dvs. Toate cele bune.

Nae Constantinescu

IX.

[Fără dată; Ilustrată]

Stimate Domnule Profesor,

Îmi cer scuze pentru întârzierea cu care confirm primirea scrisorii Dvs. din oct. crt. Mulțumesc pentru gândurile bune și pentru frumoasele urări[13]. Timpul trece șchiopătând. Am o stare de spirit păcătoasă, pe care nu pot (sau nu fac efortul)

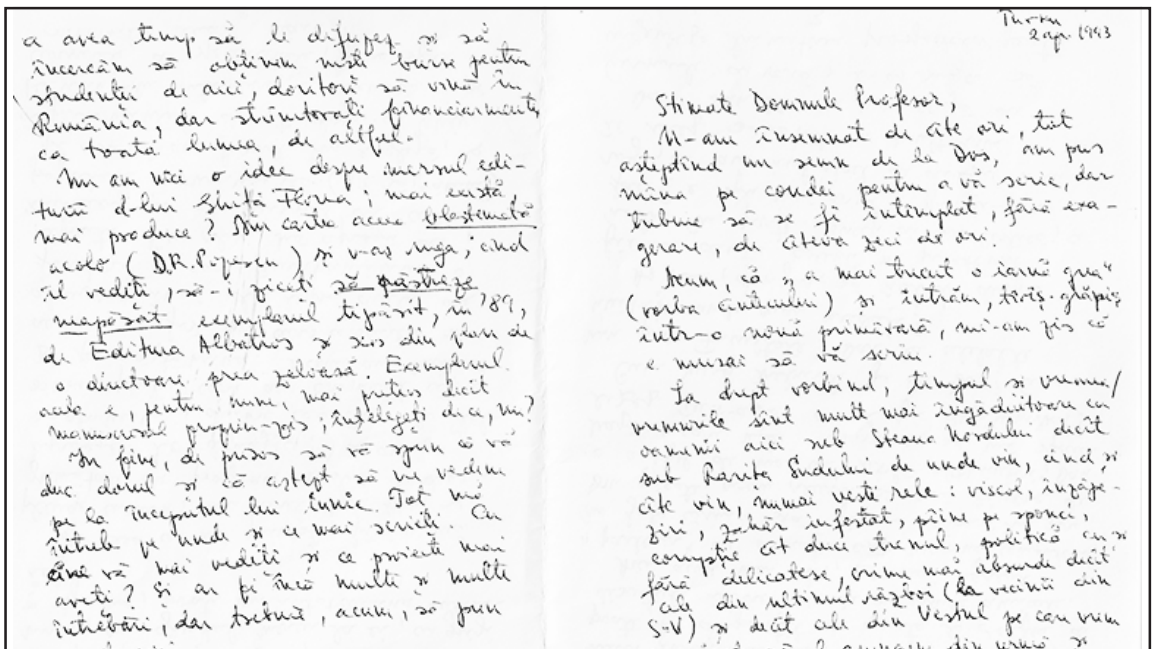
(continuare în pag. 27)

(urmare din pagina 26)

să mi-o explic. I-am scris lui Dan Mazilu câteva rânduri. Intenționez să vin în dec[embrie] *acasă* – poate mă mai deslușesc puțin atunci. Nădăjduiesc să avem, împreună, câteva ceasuri de tihnă și de taifas.

Ce face dl. Cruceru ? Salutări și gânduri bune tuturor. Sărutări de mâini Doamnei și urări de succes fetițelor. Cu cele mai bune sentimente,

N. Constantinescu

Scrisoare datată 2 aprilie 1993, Turku

X.

10 Noiembrie 1995
Iubite prieten și distins coleg,
Dragă Nae,

Faci ceva, nu faci – ca să parafrazez o pudică expresie populară – vremea trece și nu se mai întoarce. Vorba nefericitului genial poet „Vreme trece, vreme vine”. Vine alta pentru lumea de dincolo, pentru viața veșnică. De, cu atât ne amăgim și ne mângâiem ! Oricum, ceea ce e sigur e că vremea trece și, ajutată de unii colegi și prieteni, aduce cu ea pensia, respectiv mult urâta vârstă a treia, despre care unii chiori cu ochelari de cal cred că pentru ei nu va veni niciodată. Va veni, Nae, și încă urât de tot, căci m-am convins definitiv, pe lumea asta totul se răzbună sau va fi răzbunat. Dumnezeu și istoria au grijă de asta. Niciodată adevărul proverbelor „să moară tata să-i iau briceagul”, „să moară moșul să-i iau pipa” n-au fost mai vii, decât în acest an, în Facultatea noastră, chiar după plecarea lui Cornea, de la Decanat, care mi-a zis într-o zi, „Domnule Bălan, l scrii acolo temeinic și frumos, așa cum am stabilit. Lucrarea trebuie să apară în a doua parte a anului viitor. Eu voi face poezia. Acum fiind pensionar am timp berechet. Ceilalți autori lucrează și ei în draci.

Pe aici cum știi: neamuri proaste fără număr, câtă frunză și iarbă, gunoaie morale, lichele și impostori așijderea, oameni buni, decenți și truditori amărâți cu milioanele. E vreme urâtă. E frig și ninge și drumurile, chiar cele spre nicăieri, sunt înfundate, cum se anunță dimineață la radio și cum le vedem și noi cu ochii împăienjeniți de durerea unui neam ce așteaptă de mult o dreaptă sărbătoare. Iată de ce nu ți-am răspuns la scrisoare și la felicitările pe care le meritai și mata pentru aceeași zi ilustră.

Acum îți scriu să te felicit din tot sufletul pentru Sfântul Nicolae. Să fii sănătos și mata și familia și la pungă gros și să te iubească Doamna Constantinescu a cărei mână o sărut respectuos !

Te sărut cu drag, Nae, și te aștept că mi-e dor de un prieten adevărat.

Ion Dodu Bălan

PS [Pe marginea din stânga a foii de hârtie] Nu știu ce fac *foști* prieteni și nici nu vreau a ști ! Facultatea de română, colegii[le] și altele de la Sp[iru] Haret nu au fost acreditate, de unde unele probleme neplăcute. Silviu e la Paris. Mizeria morală universitară e aici. Încolo, toate bune, cum le știi. Servus, prin carte / Că cu mâna suntem departe !

Ion Dodu Bălăn

---

[1] În original *Dramaturgii*.

[2] Localitatea de baștină a profesorului C. Cruceru care ne relata că la ei, acolo, țuica se făcea și din... dovlecei (! ! !).

[3] Ghiță Florea, conferențiar la Facultatea de Litere de la Universitatea din București, „retras” la Universitatea particulară „Spiru Haret”. Avea o editură la care depusesem un volum de texte comentate din scrierile despre copii și război ale lui D. R. Popescu, volum în curs de apariție în decembrie 1989 și aruncat la gunoi de noua directoare a Editurii Albatros. Volumul (realizat în colaborare cu profesoara Doina Băghina) cu modificări făcute în redacția noii edituri, nu a mai fost tipărit, exemplarul printat la Editura Albatros nu mi-a mai fost returnat și nici prefața „cosmetizată” nu se mai regăsește în paginile pe care le-am recuperat, cu mari dificultăți, de la noii editori.

[4] Este vorba de profesorul Lauri Lindgren, prorector, la vremea respectivă, al Universității din Turku (Turun Yliopisto), pe care I. D. Bălan îl primise, într-o vizită protocolară, spre sfârșitul anului 1989, pe când era, pentru scurtă vreme, Rectorul Universității din București.

[5] Profesorul Paul Cornea.

[6] George Gană, profesor la Facultatea de Litere, editor al operei lui Lucian Blaga și Tudor Vianu.

[7] Silviu Angelescu, coleg la catedra de folclor, învestit cu diferite funcții la începutul anilor ’90.

[8] Profesorul Constantin Cruceru era originar din localitatea Ișalnița, pe care o evoca mereu cu căldură.

[9] În schimbul de scrisori se fac dese referiri la inițiativa Academiei de a schimba ortografia; revenirea la *â* din *a*, la *sunt* față de *sînt* și altele.

[10] Trimitere la volumul *Țara omeniei (Studii și eseuri)*, București, Editura Militară, 1983, 216 p.

[11] Edgar Papu (1908-1993), eseist, asistent, lector de literatură universală, doctorat cu Tudor Vianu, pe care îl înlocuia la cursuri pe când profesorul era plecat în misiuni diplomatice sau științifice în afara țării. Așa se face că, pe când eu eram în anul al II-lea (1960-61), cursul de Literatură universală a fost ținut de Edgar Papu. L-am audiat, ca atare, în Amfiteatrul R III de la Facultatea de Chimie, din clădirea Universității, aripa din dreapta, pe Bulevard, un amfiteatru imens, peste 200 de locuri, în care am făcut, mai târziu, și cursul de literatură rusă și sovietică, cu Mihail Novicov. Seminarul îl făceam, într-o sală din str. Schitu Măgureanu, cu foarte tânărul asistent Ion Dodu Bălan, selectat de Tudor Vianu dintr-un număr de absolvenți, din acei ani.

[12] Ziarist, susținut și susținător al lui Ion Iliescu, căsătorit cu Adriana Stoichițoiu-Ichim, cadru didactic la catedra de studii lingvistice de la Facultatea de Litere.

[13] Scrisoare lipsă din dosarul corespondenței cu I. D. B. Fiind vorba de octombrie și de „urări”, trebuie să fi fost în jur de 5 octombrie, când ne sărbătoream împreună, ziua de naștere. Abia la slujba înmormântare a lui I. D. B. am aflat, fiind scris pe crucea tombală, că data nașterii sale era, de fapt, 4 octombrie 1929, nu 5 oct., și că dânsul ținea ca, în familie, să fie sărbătorit la această dată.

[14] Un proiect de cercetare pus la cale de Fundația „Spiru Haret”, prin strădaniile scriitorului Paul Anghel (1931-1995), unul dintre promotorii și susținătorii teoriei „protocronismului”, alături de Mihai Ungheanu, la care se raliase și Edgar Papu. Decesul lui Paul Anghel în oct. 1995 a lăsat proiectul nedesăvârșit și nepublicat.

Constituția de la 1923 – 100 de ani de viață constituțională democratică

Muzeograf dr. Ștefania DINU
Prof. Constantin BĂRBUȚĂ

Constituționalismul în România celebrează în anul 2023 un eveniment major: 100 de ani de la adoptarea Constituției României Mari. De-a lungul timpului, în România s-au succedat mai multe legi fundamentale până la cea din 1923, urmată fiind de Constituția din 1938 și Constituțiile din perioada regimului comunist – 1948, 1952, 1965. După căderea regimului comunist în 1989, în anul 1991 a fost adoptată o nouă Constituție, revizuită în anul 2003, și care semnifică revenirea la principiile democratice și valorile statului de drept.

În Țările Române, până în anul 1866, au fost elaborate o serie de documente cu rol constituțional: Constituția „Cărvurarilor" din 1822, „Regulamentele Organice" din Țara Românească (1831) și Moldova (1832), proiectul de Constituție elaborat de Ion Câmpineanu (1838), „Statutul Dezvoltător al Convenției de la Paris" (1864).

Constituția de la 1866, adoptată de către Adunarea Constituantă la 29 iunie, a fost promulgată de noul domnitor Carol I fără a se cere acordul Marilor Puteri și în special a Imperiului Otoman, fiind elaborată după modelul Constituției belgiene din 1831. Fiind prima Constituție adoptată fără concurs străin și aprobare externă, Constituția de la 1866 a reprezentat un act de manifestare a Independenței, oferind cadrul pentru evoluția statului român pe baze moderne și democratice.

După Primul Război Mondial și realizarea Marii Uniri din 1918 se impunea cu necesitate elaborarea unei noi Constituții care să consfințească noile realități teritoriale și politice: introducerea votului universal și reforma agrară. Ca urmare, ca și Constituția din 1866, noua Constituție a reprezentat un pact între Rege și Parlament (Reprezentanța Națională). Venirea la putere, în 1922, a Partidului Național Liberal, partid cu o bogată experiență în activitatea de guvernare, reprezenta pentru România Mare o perioadă de stabilitate. Ion I.C. Brătianu, președintele Partidului Național Liberal, beneficiind de încrederea regelui Ferdinand I, al cărui sfătuitor era, a luat hotărârea de a dizolva Parlamentul și prin decretul de convocare a Corpurilor Legiuitoare a declarat constituante noile adunări alese. În urma unor dezbateri aprinse pe marginea proiectului de Constituție, la 26 martie 1923 Adunarea Deputaților a votat Constituția cu 247 de voturi pentru, opt voturi împotrivă și două abțineri. La data de 27 martie 1923, Constituția a fost votată și de către Senat, cu 137 de voturi pentru, două voturi împotrivă și două abțineri. După votul din Parlament, noua Constituție a fost promulgată prin Decretul regal nr. 1360 din 28 martie 1923 și publicată în Monitorul Oficial nr. 282, la 29 martie 1923.

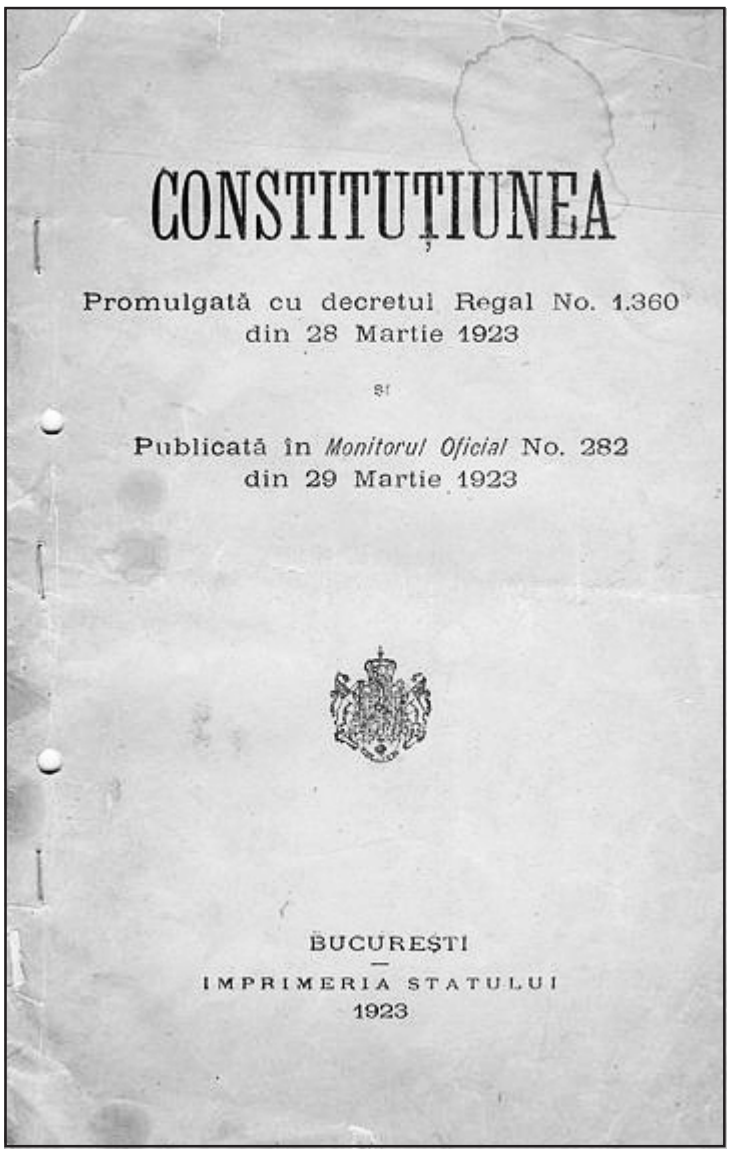
Constituția de la 1923 avea opt titluri și 138 de articole, spre deosebire de cea din 1866 care avea 128 de articole. Au fost modificate integral 20 de articole, fiind incluse 7 articole noi, 25 de articole au fost reformulate, în timp ce alte 76 de articole ale Constituției din 1866 au rămas neschimbate.

Legea fundamentală a României trebuia să-și adapteze prevederile la noile realități politico-administrative, economice și sociale determinate de Marea Unire, precum și să ofere cadrul legal aplicării unor reforme democratice. Deși foarte asemănătoare cu cea de la 1866, Constituția de la 1923 avea totuși individualitate și originalitate, conferite de o serie de articole referitoare la suveranitatea națională, dreptul de proprietate, drepturile și libertățile românilor, principiul legalității și supremației Constituției, modalități noi de revizuire.

Principiul suveranității naționale era mult mai bine formulat, prin declararea statului român ca stat național unitar, indivizibil și inalienabil, fiind interzisă colonizarea cu populație străină. Drepturile politice ale românilor erau prevăzute în noua Constituție: libertatea conștiinței, libertatea învățământului, cel primar fiind obligatoriu și gratuit, libertatea presei, libertatea întrunirilor și de asociere, libertatea individuală. Femeile continuau să nu aibă drepturi politice (art. 6), iar orice persoană, indiferent de credință religioasă, de origine etnică și limbă, putea dobândi drepturi civile și politice și le putea exercita (art.7).

Referitor la dreptul de proprietate, potrivit Constituției din 1866, „proprietatea de orice natură, precum și creanțele statului sunt sacre și neviolabile" (art. 19). În cadrul Constituției de la 1923, se specifica: „Proprietatea de orice natură precum și creanțele statului sunt garantate" (art. 17). Prin acest enunț, noua Constituție făcea un pas înainte prin extinderea dreptului statului de a opera exproprieri pentru „cauzele de utilitate publică". Pe lângă cazurile deja cunoscute: „comunicațiunea, salubritatea publică și lucrările de apărare a țării", se adăugau încă două: „interesul cultural și interesul general direct al statului și administrațiilor publice". De asemenea, pentru prima dată, zăcămintele de orice natură ale subsolului deveneau proprietatea statului, urmând ca o lege specială să precizeze normele și condițiile de punere în valoare a acestor bunuri. Proprietate a statului deveneau și căile de comunicații, spațiul atmosferic și apele navigabile.

Constituția consacra și dezvolta și principiul separației puterilor în stat: puterea executivă, puterea legislativă și puterea judecătorească. Puterea legislativă era exercitată de către rege și Reprezentanța Națională (Parlamentul), care se împărțea în două

CONSTITUȚIUNEA

Promulgată cu decretul Regal No. 1.360
din 28 Martie 1923

și

Publicată în *Monitorul Oficial* No. 282
din 29 Martie 1923

BUCUREȘTI
—
IMPRIMERIA STATULUI
1923

adunări: Adunarea Deputaților și Senat. Puterea executivă era încredințată regelui, care avea astfel dreptul de inițiativă, sancționare și promulgare a legilor, precum și dreptul de dizolvare și prorogare a Parlamentului. Puterea judecătorească putea limita atribuțiile puterii legislative, având dreptul să controleze constituționalitatea legilor. Organele judecătorești erau: judecătoriile de ocol, tribunalele, Curtea de Apel, Înalta Curte de Casație și Justiție. Era înființat pentru prima dată Consiliul Legislativ, a cărui menire era „să ajute în mod consultativ la facerea și coordonarea legilor, emanând fie de la puterea executivă, fie din inițiativă parlamentară". Consultarea Consiliului Legislativ era obligatorie pentru toate proiectele de legi, cu excepția celor care priveau creditele bugetare.

Despre rege, în calitatea sa de șef al statului și atribuțiile ce îi reveneau, se stabilea că puterile sale constituționale erau considerate ca ereditare în linie coborâtoare directă și legitimă din bărbat în bărbat, prin ordinul de primogenitură și cu excluderea perpetuă a femeilor și coborâtorilor lor la succesiunea tronului (art. 77). Regele era socotit major de la vârsta de 18 ani împliniți (deși vârsta majoratului era de 21 de ani); putea fi numită o Regență compusă din trei persoane care să exercite puterile regale în timpul minorității succesorului la Tron, iar persoana regelui era inviolabilă, fapt pentru care, orice act al regelui trebuia contrasemnat de un ministru. Potrivit art. 88 al Constituției, regele putea revoca miniștrii, sancționa și promulga legile sau putea refuza sancționarea acestora, putea amnistia sau micșora pedepsele, era șeful armatei, conferea gradele militare și decorațiile, avea dreptul de a bate monedă și de a încheia convenții cu statele străine. Guvernul exercita puterea executivă în numele regelui, fiind condus de un președinte al Consiliului de Miniștri, însărcinat de către rege cu formarea guvernului. La dezbaterile celor două Corpuri Legiuitoare era necesară prezența cel puțin a unui ministru.

În Constituția de la 1923, principiul legalității și supremației Constituției era mai bine exprimat decât în cea de la 1866. Astfel, art. 103 preciza în mod expres că „numai Curtea de Casație în secțiuni unite are dreptul de a judeca constituționalitatea legilor și a declara inaplicabile pe acelea care sunt contrare Constituției", în timp ce la 1866, numai puterea legislativă putea să interpreteze Constituția. Ca urmare, norma constituțională deținea locul suprem, ea fiind superioară tuturor legilor ordinare, hotărârilor și regulamentelor care trebuiau elaborate în baza și prin respectarea Constituției. Drept garant al integrității Constituției era desemnată Curtea de Casație, care devenea instanța supremă învestită cu examinarea și verificarea constituționalității legilor, având dreptul de a declara că o anumită lege nu este aplicabilă părților, dacă nu a fost elaborată cu respectarea Constituției.

Constituția mai făcea referire și la finanțele statului, puterea armată și câteva „dispozițiuni generale" referitoare la faptul că: „Albastru, galben și roșu așezate vertical erau culorile drapelului României", reședința guvernului era la București, limba română era limba oficială a statului, iar Constituția nu putea fi suspendată nici total și nici parțial, în caz de pericol putând fi instituită starea de asediu generală sau parțială.

Legea fundamentală putea fi revizuită total sau parțial numai din inițiativa regelui sau a uneia dintre cele două camere ale Parlamentului. Ultimele articole stabileau că aveau caracter constituțional dispozițiile din legile agrare și se ratificau decretele legi referitoare la încetățenirea evreilor care locuiau în vechiul Regat. O lege specială urma să fixeze lista civilă a regelui Ferdinand, întâiul rege al României întregite.

Pe final, Constituția hotăra faptul că „se vor revizui toate codicele și legile existente în diferitele părți ale statului român spre a se pune în armonie cu Constituțiunea de față și asigura unitatea legislativă".

Pornind de la toate aspectele politico-juridice cuprinse în toate cele 138 de articole, Constituția de la 1923 a fost numită „Constituția Unificării", a desăvârșirii teritoriale, economice, politice și sociale a României Mari. Pe baza ei, a legilor agrare, votului universal, societatea românească a înregistrat o evoluție firească spre o mai largă participare a populației la viața politică a țării, spre dezvoltarea pe baze moderne a agriculturii și asigurării îmbunătățirii condițiilor de viață ale oamenilor, mai ales ale celor din mediul rural.

Constituția a oferit și baza pentru dezvoltarea și afirmarea culturii naționale, cu deosebire a învățământului pe întreg teritoriul României Mari, ca factor al consolidării unității naționale. Noua Constituție a însemnat și afirmarea regimului parlamentar, creându-se o legătură directă între parlamentarism și democrație. Regimul parlamentar a fost susținut de pluralismul politic, ceea ce a asigurat existența unui regim politic democratic.

În ceea ce privea instituția monarhiei a fost păstrat primatul Constituției în raport cu monarhia, regele fiind învestit cu putere numai prin depunerea jurământului pe Constituție: „Jur a păzi Constituția și legile poporului român, a menține drepturile lui naționale și integritatea teritoriului".

Referitor la adoptarea noii Constituții, președintele Consiliului de Miniștri – Ion I.C. Brătianu declara: „Suntem siguri că, pusă în aplicațiune într-o lungă durată, de un popor cuminte, bărbat, hotărât să reprezinte ceea ce simte că i se cuvine în marea familie a statelor civilizate, această constituțiune va fi temeiul pe care România Mare de astăzi, mare prin întinderea sa și mare prin aspirațiile sale, va fi România Mare și prin roadele facultăților pe care le va fi manifestat și prin însușirile pe care le va fi dezvoltat".

Constituția României Mari, deși avea anumite limite, a condus la afirmarea și consolidarea unui regim democratic-parlamentar, care a dat posibilitatea statului național unitar român să evolueze pe calea progresului social. Pe baza noii Constituții, care a jucat rolul de instrument politico-juridic timp de un deceniu și jumătate, România a făcut parte dintre statele europene cu un sistem politic de lungă tradiție democratică.

Ordinul „Coroana României” decernat în 1923 directorului Școlii inferioare de meserii din Giurgiu

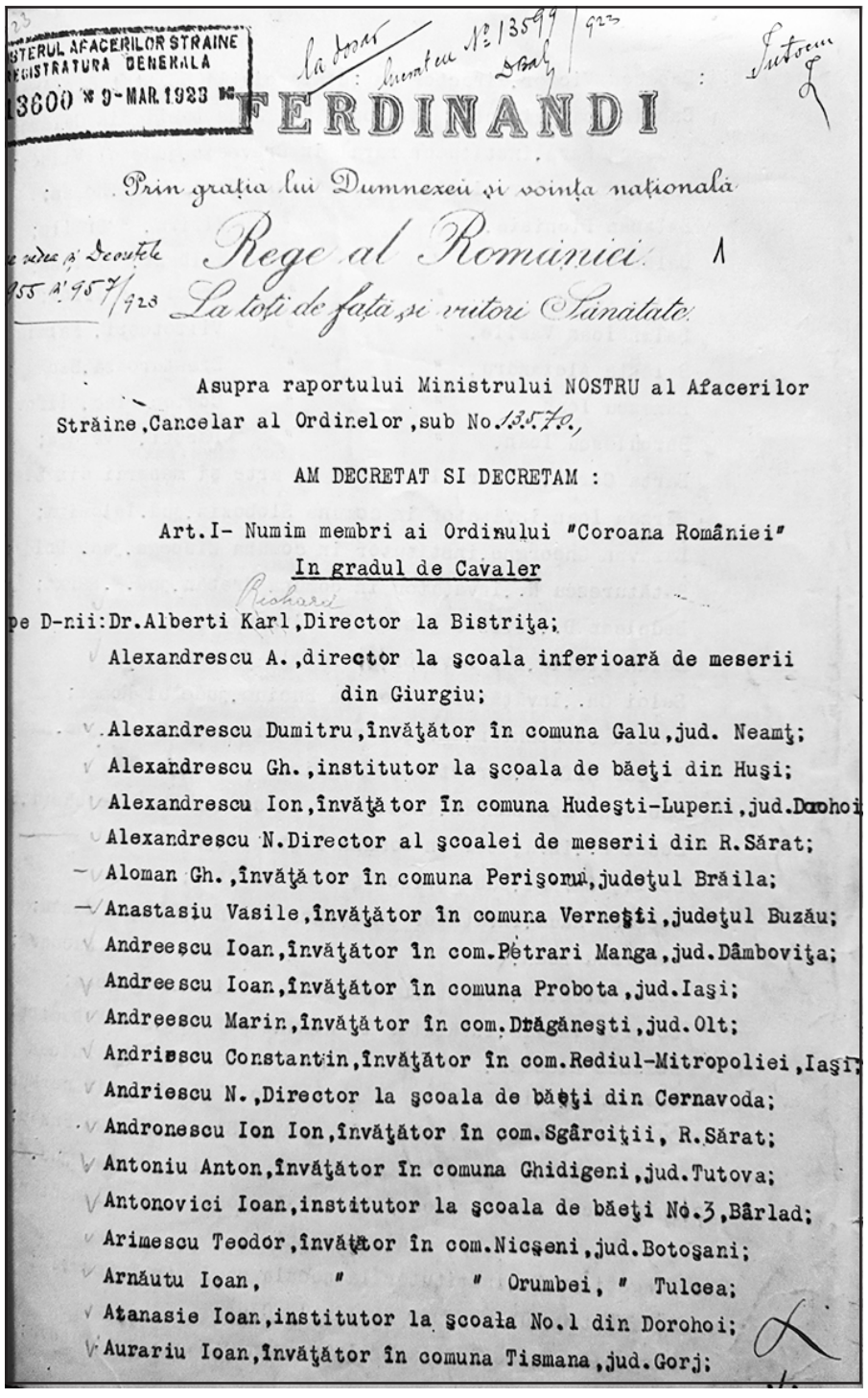

Laurențiu-Ștefan Szemkovics

Urmare a raportului lui I. G. Duca, ministrul Afacerilor Străine, cancelar al Ordinelor, nr. 13.570, regele Ferdinand I a semnat în București, la 9 martie 1923, decretul nr. 956 (aflat la Arhivele Naționale Istorice Centrale, *Ministerul Afacerilor Externe. Cancelaria Ordinelor*, dosar nr. 252/1923), prin care a conferit lui Alexandrescu A., director la Școala inferioară de meserii din Giurgiu, precum și altora, Ordinul „Coroana României” în gradul de Cavaler. Actul normativ de mai sus a fost publicat în „Monitorul Oficial” nr. 78 din 10 iulie 1923, p. 3878.

Apelând la la faleristică, la heraldică și la sigilografie, prezentăm descrierea decorației și reproducerile grafice care provin de la Arhivele Naționale Istorice Centrale din București și de la Muzeul Jandarmeriei Române.

Ordinul „Coroana României”a fost instituit prin Legea nr. 1.244 din 10 mai 1881 și avea scopul de a recompensa serviciile aduse statului. Conform *Regulamentului pentru punerea în aplicare a legii relativă la instituirea Ordinului „Coroana României*”, sancționat prin Decretul regal nr. 3.506 din 11 octombrie 1906 (aflat, sub formă de copie, la Arhivele Naționale Istorice Centrale, *Ministerul Afacerilor Externe. Cancelaria Ordinelor*, dosar nr. 642): „Ordinul «Coroana României» este o cruce cu brațe egale; fiecare braț este de smalț roșu având împrejur o dungă de smalț alb; între brațe, cifra regelui Carol I. În mijlocul crucii, în față și în dos, este un medalion de smalț roșu, cu un cerc de smalț alb, împrejurul medalionului. Pe smalțul roșu, în față, se află coroana regală de oțel (făurită din metalul unuia dintre tunurile luate ca trofee de la inamic, în bătălia de la Plevna de la 28 noiembrie 1877), iar pe cercul de smalț alb este scris, în partea de sus, «PRIN NOI INȘINE», iar în partea de jos, «14 MARTIE 1881» (data proclamării regatului). Reversul (dosul) medalionului poartă scris, la mijloc, pe smalțul roșu, în linie orizontală «10 MAI» (data încoronării) și împrejur, pe cercul de smalț alb: «1866 – 1877 – 1881» (datele urcării pe tron, proclamării independenței și proclamării regatului). Pentru Cavaleri, diametrul crucii este de 40 mm, cifra regală, între brațele crucii, ca și montura crucii, sunt de argint, iar panglica este moarată de culoare albastru-închis cu câte o dungă pe fiecare margine de culoarea oțelului, dunga lată de 6 mm”.

MINISTERUL AFACERILOR STRAINE
DIRECTIUNEA GENERALA
13600 * 9-MAR.1923

FERDINANDI

Prin graţia lui Dumnezeu şi voinţa naţională
Rege al Românilor.
La toţi de faţă şi viitori Sănătate.

Asupra raportului Ministrului NOSTRU al Afacerilor Străine, Cancelar al Ordinelor, sub No. 13570,

AM DECRETAT SI DECRETAM :

Art.I- Numim membri ai Ordinului "Coroana României"
In gradul de Cavaler

pe D-nii: Dr. Alberti Karl, Director la Bistriţa;
Alexandrescu A., director la şcoala inferioară de meserii din Giurgiu;
Alexandrescu Dumitru, învăţător în comuna Galu, jud. Neamţ;
Alexandrescu Gh., institutor la şcoala de băeţi din Huşi;
Alexandrescu Ion, învăţător în comuna Hudeşti-Lupeni, jud. Dorohoi
Alexandrescu N. Director al şcoalei de meserii din R. Sărat;
Aloman Gh., învăţător în comuna Perişoru, judeţul Brăila;
Anastasiu Vasile, învăţător în comuna Verneşti, judeţul Buzău;
Andreescu Ioan, învăţător în com. Petrari Manga, jud. Dâmboviţa;
Andreescu Ioan, învăţător în comuna Probota, jud. Iaşi;
Andreescu Marin, învăţător în com. Drăgăneşti, jud. Olt;
Andriescu Constantin, învăţător în com. Rediul-Mitropoliei, Iaşi;
Andriescu N., Director la şcoala de băeţi din Cernavoda;
Andronescu Ion Ion, învăţător în com. Sgârciţii, R. Sărat;
Antoniu Anton, învăţător în comuna Ghidigeni, jud. Tutova;
Antonovici Ioan, institutor la şcoala de băeţi No. 3, Bârlad;
Arimescu Teodor, învăţător în com. Nicşeni, jud. Botoşani;
Arnăutu Ioan, " " Orumbei, " Tulcea;
Atanasie Ioan, institutor la şcoala No. 1 din Dorohoi;
Aurariu Ioan, învăţător în comuna Tismana, jud. Gorj;

Decretul regal nr. 956 dat în București, la 9 martie 1923 (prima pagină). Sursa: Arhivele Naționale Istorice Centrale

Ordinul „Coroana României” în gradul de Cavaler, model 1881 (avers și revers). Sursa: Muzeul Jandarmeriei Române

Ștefan Crudu

Mersul târgului

29.01.2023: *Dorințe împlinite*

Toți, cu mic, cu mare, am sperat să vină iarna adevărată, împovărată de zăpadă. Și mai doream să fie din belșug, ca să acopere în întregime cu covorul imaculat mizeria din jur. Cu ce preț, nu contează. Și s-a împlinit visul începând de vineri seara când a început și viscolul. Ieri dimineață ne-am trezit într-o poveste din copilărie. Pământul și copacii erau acoperiți de o zăpadă moale și lipicioasă. Plăcut de privit ca spectacol al naturii dar a sosit și cu impedimente simțite imediat ce lumea a ieșit din case, ca de obicei, cu mașina personală. Autoritățile, care nu se dezmint, au fost iar luate prin surprindere și ca atare nepregătite să intervină rapid și eficient. Dificultăți mari în trafic, lipsă de utilaje, copaci căzuți de greutatea zăpezii. În câteva județe viscol puternic, drumuri blocate, mașini înzăpezite, stare de alertă. În zonă, deși s-a intervenit relativ târziu, s-a circulat în condiții de iarnă. Nu credeam că târgul va putea să se desfășoare în aceste condiții, constrâns și de vreme și de spațiul îngustat la maxim de zăpada ce acoperă o parte importantă din stradă. În pofida a ceea ce gândesc eu, chiar dacă văduvit (târgul) de mulți comercianți obișnuiți, au fost destui cei prezenți cu marfă. Mai puțin ca de obicei, cumpărătorii. De data aceasta prețurile s-au menținut, iar la unele produse chiar mai mici (legume autohtone și fructe). Au predominat legumele de import. Nu am văzut decât un producător (Petrică din Hobaia). Ceilalți se ocupă de semănat răsadurile și probabil că-și supraveghează solariile de efectele negative ale viscolului, așa cum s-a întâmplat anul trecut. În rest, dacă ne gândim că a trecut deja o lună din acest an, presimt că va fi din ce în ce mai greu și n-ar fi cazul să ne facem mari speranțe. Benzina și motorina se scumpesc aproape zilnic (dar bine că o găsim) și de aici sigur vor porni în lanț altele. De ieri, un sortiment de pâine, căutat, de la 2,70 lei/buc. s-a făcut 3 lei. Doar președintele este încrezător și de aceea, de Ziua Unirii, încadrat de militari la „Mormântul soldatului necunoscut", ne-a urat la mulți ani. Bizară urare lângă un mormânt. Oricum, s-a ferit de oameni, de popor adică. Care popor, este nerecunoscător și oricând te poate huidui. Ca pe cei doi, Ciucă și Ciolacu, la Iași și la Focșani, de Ziua Unirii. Nu sunt primii și nu vor fi și ultimii. Oare de ce ?

5.02.2023: *Târgul lui Tremurici*

După atâtea atenționări și alerte de vreme rea, respectiv ninsori, viscol și ger, nu mai știam la ce să mă aștept în această dimineață. Din fericire pentru târg, nici nu a nins și nici vântul nu a bătut. Cer senin, soare cu dinți și doar ger, numai bun de tremurat, mai ales când ești vânzător și stai pe loc. Se pare că nimic nu poate împiedica desfășurarea târgului. Nemaifiind zăpadă, s-au prezentat la datorie cam toți cei obișnuiți, inclusiv cei cu fiare, care au lipsit acum o săptămână. Motivați au fost doar producătorii, posesori de solarii, care supraveghează răsadurile plăpânde. Au suficiente emoții pentru că zăpada și/sau viscolul le pot produce pagube, așa cum s-a și întâmplat în zona Matca-Tecuci. În plus trebuie să asigure căldura necesară plantelor atât de sensibile. Fiind temperatura exterioară scăzută, vânzătorii au scos marfa treptat din dubițe, ca să nu înghețe. Chiar și așa, cele câteva ridichi de lună și legături de zarzavaturi arătau jalnic. Riscuri sub cerul liber. A înghețat chiar și muzica de la taraba cu casete/dischete. Prețurile, la fel, au înghețat și ele. Cu greu se mai fac reduceri, iar diferența de preț s-a datorat calității (exemplu cartofii: 2,5-3 lei/kg). Multe furaje și cereale. Diversitate de vechituri la talciocari unde am văzut și o oglindă destul de mare și frumos înrămată. Nu a fost o idee bună pentru că toți ne ferim să ne vedem fețele deloc fotogenice. Au apărut iar cartofii de Covasna. Cultivatorii cumpără acum sămânță din soiuri selecționate din zonă și, ca să-și scoată cheltuielile cu deplasarea, cumpără și cartofi ambalați de calitate bună, pentru mâncare, pe care-i vând cu 3 lei/kg. Spre sfârșitul acestei luni îi pregătesc (pe cei de sămânță) de iarovizare (încolțire) pentru a fi buni de semănat în câmp pentru recolta timpurie. Evident că-și cunosc bine „meseria". Frigul care a sosit pe neașteptate i-a surprins nu numai pe urșii treziți prematur din hibernare, dar și pe cei nepregătiți pentru iarnă cu lemne de foc. Pe străzi trec spoitorii cu căruța cu crengi uscate din zăvoi sau din pădure. La Vasile al lui Oaie, vecinul meu căruia toată vara „i-au cântat greierii" în timp ce bea de zor bere sau ce se mai găsea „pe caiet" la magazinele de cartier, am auzit o drujbă cu care tăiase ultimul pom din curte. E greu să te încălzești cu lemne puține și verzi. Și atunci cum să nu înjure pe guvernanți că nu-i dau ajutoare pentru ieșire din iarnă ? Să ne ferească Cel Bun de alte nenorociri pe o asemenea vreme, chiar dacă ne-ar scăpa (poate) de puturoși și de beți.

12.02.2023: *Meniu hibernal complet*

Dintr-o dată, gerul s-a abătut peste toată țara. Meteo-filozofii se căinau că iarna-i anormală și că ne trebuie obligatoriu ger ca să omoare microbii, dând ca exemplu epidemia de gripă. Natura însă, imprevizibilă ca întotdeauna, ne-a arătat ce poate. După zăpada bogată de sâmbăta trecută ne-a trimis gerul (ciclon siberian) cel mare al acestei ierni (minus 31 de grade la Întorsura Buzăului și minus 13 la noi în sud). Nopțile geroase și zilele cu temperaturi sub zero grade ne-au săturat de frig rapid. Cu toții am suferit, dar cei mai afectați au fost legumicultorii, cei care ne vor asigura răsadurile în primăvară. Azi însă temperaturile au mai crescut (minus trei grade la prima oră) și târgul a avut condiții bune de desfășurare. Toată lumea a răspuns la apel. Marfă multă și diversă. Prețurile însă au mai săltat un pic. Vizibil în special la unele legume: ceapă uscată (5 lei/kg), morcovi, sfeclă roșie și ridichi negre (4 lei/kg), varză crudă 2 lei/kg, albitură 8 lei/kg. Prețuri stabile la fructe, dar și la cartofi (2,5-3 lei/kg). În rest, prețuri „de monopol", adică asemănătoare cam la toți vânzătorii. Ouăle de găină 1,5 lei/buc. La Nelu, carnea de vițel avea deja două prețuri: 35 și respectiv 40 lei/kg, la antricot. Avem de ales să renunțăm sau să mergem în Argentina unde-i mai ieftină și mai bună calitativ, să mâncăm pe săturate. Nu fabulez, o doamnă notar ne-a mărturisit că tocmai s-a întors dintr-o excursie în Argentina și Paraguay. Deci, există alternative. Însă târgul nostru nu are egal în lume. Aici găsești un amalgam de oferte. Te întâlnești cu prieteni, afli noutăți, iei țeapă dacă nu ești atent la marfa preambalată. Azi, primind rest la ce-am cumpărat am constatat că lipsea o bancnotă mare. Vânzătorul mi-a spus că greșește pentru că are sechele de la Covid. Se poate, mulți se vaită. Ca și cerșetorii care sunt miluiți de bunii creștini. O afacere bună pentru cea care-i supraveghea de aproape, nevăzută fiind de polițiști și/sau de jandarmii dispuși strategic la intrare. Și casiera este miloasă cu unii. Îl întreba pe unul cu fiare dacă a vândut ceva. Evident că acesta i-a spus nu și apoi ceva la ureche. C-așa-i la noi. Ne avem ca frații. Să nu uit. Au apărut florile (primule) în ghivece, ieftine și frumoase. Ba chiar și mărțișoare. Fiți optimiști. Trece și iarna asta !

N.B. Să ne bucurăm că trăim, chiar cu unele neajunsuri. Să ne rugăm să fim feriți de marile nenorociri ce se petrec în țările vecine. Întâi războiul din Ucraina. Acum cutremurul devastator din Turcia, soldat cu zeci de mii de victime. Să încercăm să fim mai buni.

19.02.2023: *Cursuri intensive de seismologie*

De când cu seismele din Gorj (13 februarie – 5,7 Richter), toată media s-a inflamat. Televiziunile nu mai contenesc cu cele mai înspăimântătoare interpretări. Fel de fel de specialiști sunt „interogați" să spună ce nu știu. Cu această ocazie ne-am cam convins și noi în cine să avem încredere. La confuzia care s-a creat au contribuit și moderatorii care, chiar dacă nu cunosc deloc fenomenul, știu să creeze panică. Oricum, eu m-am săturat să văd pe ecran „fosile" care bagă spaima în noi cu „marele cutremur" care o să vină, dar nu se știe când. Noroc că avem ceva care ne face să uităm de veștile rele: târgul. Spre el se îndreaptă atâta suflare cu multă speranță, iar azi și cu fețe senine. Asta pentru că de vineri vremea s-a încălzit apreciabil, nopțile au fost cu temperaturi pozitive, iar zilele (doar ieri și azi) cu mult peste normal, respectiv temperaturi pozitive între 12 și 15 grade. O stare de bine generală. Mărfuri destule. Se observă o tendință ușoară de creștere a prețurilor. La cartofi, prețul general este de 3 lei/kg. La multe legume s-a stabilizat la 1 euro/kg (!). Verdețurile scumpe (la prima oră, vorbesc). Legăturile de mărar, pătrunjel, ridichi de lună, 2 lei/buc. Spanacul, 10 lei/kg. Salata verde 3-4 lei/buc. Erau și urzici, cam mici. Merele din belșug s-au menținut deocamdată. Răsad de salată 50 de bani alveola. Flori multe și atrăgătoare, relativ ieftine. Manufacturate foarte multe: șoșoni, galoși, adidași, ghete, căciuli, pălării și șepci, fesuri și multe altele, pentru toate vârstele. O babă, cam neghioabă, își exprima aversiunea față de chiloții expuși. Toți erau bikini, însă modelul ei preferat se află la farmacie, nr. 3, tip chilot, unisex. Cunosc situația, l-am îngrijit pe Moșu destul timp. Am văzut și cartofi de sămânță, încolțiți, cu 1,5 lei/kg. Ca și varză furajeră, tot cu 1,5 lei/kg. Și la arpagic a mai crescut prețul cu 1 leu/kg. Am luat preventiv, că ține până la semănat în curte. Am zăbovit ceva timp la vânzătorii de cruci din marmură, modele ultimul tip. Voi comanda pentru mine o placă cu epitaful care cred că mi se potrivește și pe care l-am tot „finisat". Nu văd nimic macabru în aceasta. Va fi ultima mea glumă „serioasă". Apropo. Ieri a fost sâmbăta morților. Bisericile și cimitirele au fost pline de coșuri cu colive care de care mai bine aranjate, însoțite de colaci și diverse dulciuri și fructe, toate pentru împărțit, pentru sufletele morților. O cheltuială însă foarte mare, în medie cam 150 lei per coș. S-au scumpit și lumânările, dar și taxa pentru pomenire. E rău să mori, e greu să trăiești ! Avem de ales ?

26.02.2023: *Război în casă și pace-n târg*

Cam așa zicea Moșu acum un an, după ce începuse invazia din Ucraina și despre care spunea că înseamnă „orfani, văduve și distrugeri" (era veteran de război). Pe 22 februarie ar fi împlinit 98 de ani. A trecut deja un an de război (24 februarie) și suntem săturați de atâtea știri care se transmit la concurență de absolut toate televiziunile. S-a uitat repede cataclismul tectonic din Turcia și chiar cutremurele din Gorj. Acest război ne afectează mai mult decât ar trebui, și psihic dar și, mai ales, economic. Prețuri mari la orice, iar acum și unele lipsuri (medicamente, de exemplu). O speranță pentru noi o reprezintă târgul. Exceptând legumele care au prețuri oarecum stabile, carnea și lactatele se scumpesc cu repeziciune. Se iau ca model magazinele, mai mari sau mai mici. Azi a fost o vreme plăcută pentru târg, chiar dacă în alte zone este viscol. Ni s-a mai dat o păsuire până când vor sosi și la noi precipitațiile și frigul (coada iernii). Nici n-ai zice că e posibil, pentru că la ora șapte am văzut primii grauri ce au sosit, cântând de bucurie. Lângă târg, o magnolie albă a înflorit prematur, uimind pe oameni, iar pe zambilele din ghivece, înflorite, albinele căutau polen necesar familiilor din stupi. O atmosferă nesperată de primăvară. Târgul plin ne aștepta cu tentații plăcute. În primul rând cu prea multe flori în ghivece la prea mulți vânzători (doar doi cultivatori). Prețuri conjuncturale, ca în ajun de 1 Martie (de la 5 lei/buc. la 25 lei/buc.). Și chiar dacă fiecare a cumpărat măcar un ghiveci, tot au rămas destule. Zarzavaturi relativ scumpe. Legătura de spanac verde 6 lei, ridichile de lună 2,5 lei/leg. La cartofi, prețul s-a uniformizat la 3 lei/kg. Cei de sămânță, 1,5-2 lei/kg. În unele supermarket-uri se vând și cu 4 lei/kg. Așa că, molima creșterii prețurilor de aici ni se trage. Varza crudă 2 lei/kg, iar cea furajeră 1 leu/kg. Baloții de lucernă și de paie s-au terminat repede (recoltă slabă anul trecut). Destule pungi cu urzici de pădure la 5 lei una. Surpriză la lapte și brânză: 15 lei/bidon de 2 litri de la 12 lei acum o săptămână. Ouă puține și mici cu 1,2 lei/buc. Carne se găsea (vițel sau porc) și se vindea fără fereală. Cheresteaua, deși s-a scumpit mult, sosise încă de ieri. Au apărut și puieții de pomi fructiferi (20 lei/buc.). Fructe destule, atrăgătoare (2,5-4 lei/kg). Covrigi buni, 10 lei șirul de 50 bucăți. Mi-am făcut plinul la arpagic (12 lei/kg) pentru plantat în primăvară. Luasem flori, dar pentru mărțișoare am mers în parcul central unde era o expoziție pentru orice preferință sau buzunar. Astfel am putut și să mă informez ca să pot să-mi exprim opiniile în cunoștință de cauză (170 lei cheltuiți în total azi). Mă preocupă problemele fermierilor (cultiv și eu în grădină destule legume și zarzavaturi) și urmăresc cu atenție emisiuni specializate (Agrojurnal) unde aflu lucruri interesante. De exemplu, că persistă seceta pedologică (sub 50 cm solul este uscat) și este nevoie de ploi ca să se obțină recolte pe măsura cheltuielilor („Dacă ploaie nu e, nimic nu se face", vorba țăranului din noi). Aflu azi că la o întâlnire cu fermierii din 22 februarie (de fapt am văzut și auzit efectiv) a participat și dl. Geoană care le amintea cultivatorilor români prezenți că potențialul autohton este de patru ori cât se obține acum. În minte mi-a apărut „planul Valev" din 1964 când țara noastră era planificată de sovietici să fie „eminamente agricolă". Dacă discursul lui este doar începutul unei campanii prezidențiale poate fi plauzibil până la un punct. Acela că el reprezintă acum NATO care este preocupat cu altceva, nu cu agricultura României. Sau poate mă înșel și există interese ca să crească producția de cereale la noi și să nu mai depindă Europa-NATO de grâul rusesc (cea mai mare producție din lume). Posibil, iar dacă mai am zile, mă voi convinge personal.

N.B. Acum (ora 16), când scriu, a început să bată vântul cu putere, cerul s-a acoperit de nori și s-ar putea ca meteorologii să aibă dreptate: se schimbă radical vremea. Iar, referitor la subtitlu, războiul era cel de țesut, care era prezent toată iarna în aproape orice casă de țăran.

12.03.2023: *Vânt de primăvară*

Chiar de-ar fi fost vreme rea, târgul sigur se ținea. Spre mulțumirea tuturor a fost cum nu se poate mai bine. Puțina ploaie de vineri seara s-a zvântat repede, dar a limpezit cerul de praful secetei ce s-a accentuat îngrijorător. La ora opt lumea curgea in valuri spre zona târgului unde se găsea marfa căutată. Coadă mare la arpagic (18 lei/kg), care s-a scumpit din nou cu trei lei pe kg. Mult prea mult, chiar dacă și ceapa uscată a ajuns la 7 lei/kg. O criză de moment, mult comentată la știrile TV, alimentând astfel specula. Poate înțeleg și oamenii că un solar sau o mică grădină cultivată poate asigura cu legume și zarzavaturi proaspete o familie. Comoditatea s-a instalat în ultimii ani cu urmări ca acestea, adică prețuri prea mari. Cartofii s-au scumpit și ei: 3,5 lei/kg cei sortați. Restul, adică amestecați, la plasă: 2,5 – 2,8 lei/kg. Azi s-au căutat și cartofii de sămânță (2 lei/kg), deja bine încolțiți. Morcovii, 5 lei/kg, sunt mai scumpi ca la mega-magazine (4,5 lei/kg). Prețurile zarzavaturilor de sezon s-au menținut: 3-4 lei bucata de salată verde, 2,8 lei legătura de ridichii de lună, 10 lei un kg de spanac. Urzicile, la 10 lei punga, s-au vândut rapid. Au apărut mai multe răsaduri pentru solarii: salată, varză timpurie și chiar roșii, toate la alveolă. Brânză și lapte, pește proaspăt, carne și chiar pastramă se vindeau la vedere. Fructe din belșug, autohtone (mere) și din import. Furaje balotate destule și cu un miros caracteristic, plăcut. Bune și pentru tratament fito-terapeutic (vezi pictura cu autor necunoscut: nimfă pe claie de fân). Mulți puieți de pomi și arbuști fructiferi, dar și viță de vie altoită. Aceleași prețuri ca astă toamnă: 15 lei pe bucată. Merită investiția. Un tablou de primăvară completat cu mii de fire de flori de sezon, la întrecere, expuse privirilor și albinelor. Toate la prețuri

(continuare în pag. 31)

(urmare din pagina 30)

mici, de concurență. O zi care nu trebuia sărită, măcar pentru privit. Mi-am întâlnit câțiva colegi și prieteni vechi, nostalgici ca și mine, pentru care târgul reprezintă o stare de bine. În jur, natura reînvie. Corcodușii se întrec (riscant) cu caișii, grăbiți sa înflorească. Ei ne conving că a sosit primăvara cu adevărat. Toți am așteptat-o și o simțim din plin.

N.B. După amiază, pe stradă, trecea vărarul cu iapa Doina. Am cumpărat patru kg de var nestins, tot cu cinci lei kg ca acum un an. Este cel care vestește sosirea primăverii și ne aduce aminte că trebuie să ieșim în curți și grădini să îngrijim pomii, gardurile și casele ca odinioară.

19.03.2023: ***Miros de țuică îmbobocită***

Deși întreaga săptămână nopțile reci și diminețile cu brumă ne-au obligat să folosim în continuare haine groase, unii pomi au înflorit prematur, păcăliți de zilele însorite. Caișii, dar și corcodușii, s-au albit de flori, sacrificate pe altarul primăverii capricioase. Să vedem mai spre Paște dacă vom bea țuică din fructele acestui an. Sigur că nu aceasta-i marea noastră problemă, ci seceta pedologică acută. Fără zăpadă în iarnă, iar acum nici ploaie consistentă, nu este bine deloc. Am ajuns la târg la ora 6:28, deci devreme, dar motivat. Doar la prima oră găsești sigur produsele pe care le cauți și care să fie și de calitate adecvată. De exemplu, azi am căutat (și am găsit !) cartofi de sămânță, înmulțirea a doua, uniformi ca dimensiune și încolțiți așa cum trebuie (2 lei/kg). La ieșirea din târg, la ora opt, deja se vânduseră în totalitate. Cartofii de mâncare erau pe alese cu 2,5-3 lei/kg. La toți vânzătorii aceeași marfă, aduși din Covasna. A fost ziua puieților de pomi fructiferi care s-au vândut masiv (15 lei/buc). E de bine că oamenii doresc să aibă fructe proaspete în grădini. Era și pește proaspăt destul (30 lei/kg crapul românesc și 20 lei/kg novac, cel cu multe oase). Cam scump, dar nu cumpărăm mereu. La fel, carnea expusă la vedere. Flori în ghivece erau extrem de multe, la prețuri acceptabile (de la 2 lei). Nu puteai rezista să nu cumperi, ceea ce am și făcut. Fructe încă multe și de calitate, la prețuri neschimbate. Am constatat că a scăzut prețul la arpagic (17 lei/kg). Motivul ar fi că a crescut oferta (găsești la orice magazin) și altul că a scăzut cererea. Cei interesați l-au și plantat și e bine. La fel, au fost multe răsaduri de solar: salată (50 bani alveola), pătrunjel verde, leuștean (8 lei ghiveciul), ba chiar și roșii, dar cam firave, încă prea devreme, până se instalează cu adevărat primăvara. În rest, ca de obicei, de toate. Inclusiv gogoși înfuriate și bășicate, la care lumea stătea la coadă, chiar dacă s-a ajuns la 3 lei/buc. Ori foamea, ori poftă sau ambele.

Liceul Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu” Bolintin Vale

www.liceubolintin.com; Tel/fax: 0246.271.283;
mail@liceubolintin.com

Regulamentul de organizare și desfășurare a Concursului „Și eu vreau să fiu scriitor”

din cadrul proiectului „Bolintineanu ieri și azi” , ediția a IV-a

Organizator: Liceul Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu”, Bolintin Vale, jud. Giurgiu

Argument: Concursul „Și eu vreau să fiu scriitor” inițiat de către Liceul Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu”, Bolintin Vale, urmărește să valorifice capacitatea elevilor din clasele V-XII, de a-și exprima, în mod creativ, sentimentele și ideile, în versuri sau proză.

Scopul concursului – constă în desfășurarea unor activități care să ducă la trezirea interesului elevilor pentru creația lirică, pentru cultură, afirmarea, cunoașterea și stimularea potențialului artistic și creativ al acestora. Totodată, prin intermediul concursului, ne propunem să menținem în conștiința publică figura ilustrului scriitor și om politic Dimitrie Bolintineanu, patronul spiritual al liceului.

Condiții de participare La concurs pot participa elevi din clasele V-XII, însoțiți de profesorul coordonator. Participarea este **directă,** pentru secțiunea de creație lirică, și **indirectă,** pentru secțiunea de proză scurtă.

Condiții de desfășurare: Concursul se desfășoară pe 2 secțiuni

1. Creație lirică (maxim 3 creații pentru fiecare participant)
2. Proză scurtă (1 creație pentru fiecare participant)

Redactarea creațiilor – Tema creațiilor este la libera alegere a participanților la concurs, dar va corespunde specificului vârstei acestora. Creațiile trimise nu trebuie să mai fi fost premiate la vreun concurs sau să fi fost publicate. În cazul în care nu se va respecta această condiție, concurentul va fi eliminat din concurs.

Un elev poate participa cu o singură lucrare în proză, în condițiile respectării regulamentului, iar la secțiunea creație lirică, pot fi transmise maximum trei texte.

Un profesor poate coordona unul sau mai mulți elevi, în condițiile respectării regulamentului.

Perioada de desfășurare:

1. Concursul cu participare directă și jurizarea se desfășoară în data de 28.04.2023, între orele 9-13, iar premierea va avea loc în aceeași zi, între orele 14-16, în incinta Liceului Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu”, Bolintin Vale, jud. Giurgiu.

Participanții la secțiunea lirică vor fi grupați pe cicluri de învățământ (gimnazial și liceal), iar creațiile vor fi realizate în 2 ore, în ziua derulării concursului, între orele 9.30-11.30.

2. Concursul cu participare indirectă presupune înscrierea și depunerea lucrărilor de proză scurtă pe adresa de mail: dionysatosmadalina@yahoo.com. Se vor preciza: *numele și prenumele elevilor participanți*, numele și prenumele *profesorului coordonator*, date de contact: telefon/ mail. **Înscrierea se face prin completarea formularului de înscriere și a acordului de parteneriat anexate. Formularul, acordul de parteneriat și lucrarea vor fi expediate pe adresa de e-mail dionysatosmadalina@yahoo.com, într-un singur fișier atașat**.

Textele vor fi trimise în format A4, portrait, redactate în Times New Roman, 12, la un rând, margini egale de 20 mm, cu diacritice. Nerespectarea acestor condiții atrage eliminarea elevului din concurs.

Vă rugăm ca în e-mail, la subiect, să scrieți numele participantului la concurs pentru o mai ușoară identificare.

Nu se percepe taxă de participare.

Jurizarea se desfășoară până în data de 28.04.2023, iar premierea va avea loc în aceeași zi cu secțiunea de creație lirică, între orele 14-16, în incinta Liceului Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu”, Bolintin Vale, jud. Giurgiu.

JURIZAREA LUCRĂRILOR**. În perioada martie-aprilie 2023, juriul concursului, format din scriitori și reprezentanți ai Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu și revistei „Sud”, va juriza lucrările din secțiunea proză scurtă ce urmează a fi premiate. Pentru evitarea subiectivismului, membrii juriului vor primi lucrările participanților fără numele și școala de proveniență ale acestora. Creațiile vor putea fi identificate printr-un număr ce îi va fi atribuit fiecărui concurent în funcție de ordinea înscrierii în concurs. De asemenea, lucrările din secțiunea creație lirică vor fi jurizate în aceeași zi cu premierea.**

Criterii de evaluare**:**

- **respectarea normelor de tehnoredactare solicitate;**
- **corectitudinea exprimării;**
- **coerența textului (registrul lingvistic, stilul, lexicul);**
- **originalitatea temei și conținutul ideatic;**
- **creativitatea (limbaj, figurat, imagini artistice);**
- **elemente de tehnică, particularități de compoziție.**

PREMII – se acordă un premiu I, un premiu II, un premiu III și trei mențiuni;

• se acordă diplome de participare tuturor elevilor și profesorilor participanți.

Reviste primite la redacție

Actualitatea literară, anul XII; nr. 122, ianuarie-februarie 2023, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de AL LUGOJPRESS cu sprijinul Consiliului Local al municipiului Lugoj și al SIP Timiș. Director Nicolae Silade; Redactor șef Ela Iakab; Secretar general de redacție Remus V. Giorgioni.

Bucureștiul literar și artistic, anul XIII, nr. 1-2 (136-137), ianuarie-februarie 2023. Director Coman Șova; Redactor șef Florentin Popescu.

Caligraf, anul XXIII, nr. 1-2 (248-249), ianuarie-februarie 2023, revistă de cultură editată de Centrul Cultural Teleorman. Redactor șef Florea Burtan; Secretar general de redacție Stan V. Cristea.

Apostrof, anul XXXIV, nr. 1 (392), 2023, revistă a Uniunii Scriitorilor din România publicată cu sprijinul Ministerului Culturii și Identității Naționale. Redactor șef Marta Petreu.

Scrisul românesc, anul XXI, nr. 1 (233), 2023; nr. 2 (234), 2023; nr. 3 (235) 2023, revistă de cultură fondată la Craiova, publicată de Fundația-Revista *Scrisul Românesc*. Director Florea Firan.

Litere, anul XXIV, nr. 1 (274), ianuarie 2023; nr. 2 (275), februarie 2023, revistă lunară de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni editată cu sprijinul Consiliului Local Municipal și al Primăriei Municipiului Târgoviște. Director Tudor Cristea; redactor șef Mihai Stan; secretar de redacție Mihail Florin Stan.

Mozaicul, anul XXVI, nr. 1 (291), 2023; nr. 2 (292), 2023, revistă de cultură editată de AIUS Printed. Director Nicolae Marinescu; redactor șef Petrișor Militaru; secretar de redacție Maria Dinu.

Litera 13, anul IX, nr. 33, 13 ianuarie 2023, revistă manifest publicată de Editura InfoEST. Redactor șef Mihai Vintilă; secretar Alexandrina Iordache.

Cu cioara vopsită, anul I, nr. 2, martie 2023, revistă de atitudine prin satiră și umor editată de Asociația Culturală „Am talent”, Broșteni, Vrancea. Redactor șef Gheorghe Mocanu; redactor șef adjunct Constantin Pavel.

Lumină Lină, anul XXVII, nr. 4, octombrie-decembrie 2022, revistă de spiritualitate și cultură românească redactată de către Institutul Român de Teologie și Spiritualitate Ortodoxă; apare sub egida UZPR. Director Theodor Damian; redactor șef Mihaela Albu.

Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la sediul redacției și de la Biblioteca orășenească.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

Biblioteca SUD-ului

Nicolae Dan Fruntelată, ***Boabe de piper crud***, vol. 2, redactor carte Ioana Fruntelată, București, Editura RawexComs, 2023. *„Volumul de față continuă punerea laolaltă a textelor publicate de Nicolae Dan Fruntelată în **Flacăra lui Adrian Păunescu**, în cele două rubrici alternative, **Boabe de piper crud** și **Lumea 'ntr-o lacrimă**. Sunt scrieri «la cald», despre viața și cultura românească dintr-un trecut atât de recent încât îl simțim tot prezent, cu tranzițiile și crizele lui interminabile, populate de mankurți, de «găinari și urechiști», de «Mafoame» și «Mefrig», dar și luminate de «Steaua Crăciunului», de «merele lui Grigore Hagiu» sau de «galbena gutuie» din versurile-colind ale nemuritorului Adrian Păunescu."* (Ioana Fruntelată)

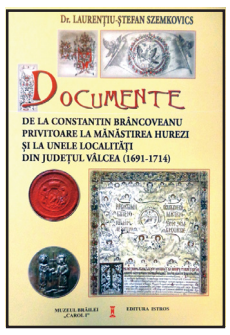
Vasile Răvescu, ***Pas parol***, București, Editura RawexComs, 2022. *Țara e de sacrificiu.../ E în fruntea luptei, iat-o !/ E eroul de serviciu,/ Gata să „salveze" NATO.*

Rodica Lăzărescu, ***Pe firul confesiunii...***, București, Editura Semne, 2023. *Volumul este structurat în două părți. Prima cuprinde opt interviuri, șase apărute în revista „Pro Saeculum" și două, cele mai recente, în „Curtea de la Argeș"... În completarea dialogurilor din volumul „Zigzag printre reviste" (2019, Editura Semne), partea a doua include ultimele cinci interviuri apărute la rubrica Revista revistelor, pe care am susținut-o sub pseudonimul Dora Lazăr în „Pro Saeculum".*

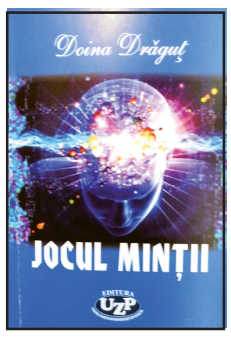
Ioan Scurtu, ***Povestiri adevărate. Memorii***, Iași, Editura Junimea, 2022. *Am cunoscut persoane cu un rol major în cultura și politica românească de la mijlocul secolului al XX-lea și începutul celui de-al XXI-lea. Mi-am expus punctul de vedere la congrese, conferințe și simpozioane pe teme de istorie și de arhivistică desfășurate pe patru continente... M-am referit la ceea ce am văzut și am trăit, cu percepția mea de atunci, dar am considerat necesar să includ și unele precizări în paranteze drepte, privind realitatea atestată documentar, care nu-mi era cunoscută la vremea respectivă, pentru ca cititorii să poată realiza că între istoria vizibilă (propagandistică) din acei ani și cea reală este, adesea, o mare discrepanță. Astfel vor înțelege cum a trăit și s-a realizat profesional generația mea.*

Laurențiu-Ștefan Szemkovics, ***Documente de la Constantin Brâncoveanu privitoare la Mănăstirea Hurezi și la unele localități din județul Vâlcea (1691-1714)***, Brăila, Editura Istros, 2017. *Lucrarea de față scoate în evidență unele aspecte, în special, din viața mănăstirii Hurezi, ctitoria ilustrului Constantin Brâncoveanu, ridicată în patru ani „într-al doilea den domnia noastră pus-am temelie și... până în al șaselea an den domnia noastră săvârșindu-se toată zidirea mănăstirii" pe locul satului Hurezi cumpărat de domn în 1685... Așadar, prezentul volum cuprinde 41 de documente, 34 originale și 7 copii, care provin de la Arhivele Naționale Istorice Centrale... Documentele sunt scrise în limba română, cu caractere chirilice, iar părțile de început, de sfârșit și unele cuvinte din text sunt scrise în slavonă.*

Călin Georgescu, ***Marea Renaștere: Adevăr, Libertate, Suveranitate – Ieșirea din Matrix***, București, Editura Prestige, 2022. *Astăzi, din păcate, faptul ca ai terminat școala nu înseamnă că ești informat și că înțelegi ce se întâmplă în jurul tău, ci doar că ai fost hipersocializat, adică dresat în conformism. Să înțelegem esența vieții și nu aparențele ei ! Salvarea noastră nu vine „de afară", ci doar din interior, din credință, din iubirea de pământ, de neam și de limbă.*

Doina Drăguț, ***Jocul minții***, București, Editura UZP, 2022. *„Scriitura comprimată a Doinei Drăguț este emanația unei imense singurătăți. Autoarea noii cărți de poeme mizează într-adevăr pe Jocul minții. Ludicul e însă punctualist-convergent «spre limita unui înțeles ascuns în sine însuși», adică obscur în numele acelei ambiguități care oferă fie semnificații alternative, fie simultaneitatea semnificației, fie combinarea lor neconcordantă."* (Ion Popescu-Brădiceni)

Florin Grigoriu, ***Copacul cu amintiri***, București, Editura Ghepardul, 2022. *A scrie clar este o pricepere aparte. A scrie haiku, tanka sau haibun este ceva mai mult, dincolo de concizie. Ține de simț poetic special. Chiar daca știi teoria, ingineria, materialitatea întocmirii a câtorva silabe, de obicei 17 (la tanka 31) totul poate rămâne la descrierea unui eveniment, la o explicație, fără ascunderea sau revelarea unor legături abia perceptibile etc.*

Editura Sud din Bolintin Vale
publică volume de literatură, istorie și artă ale autorilor din sudul țării, care tratează despre arealul bolintinean ori subiectele din această zonă.
Consilier editorial: Gabriel Dragnea.
E-mail: editurasud@gmail.com
Telefon editură: 0726179367

2019
Alexandru Ghiță-Sașa, *Sonete lângă somnul tău... și alte stihuri*
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni*, vol. 1
Milica Dan, *Școală veche, școală nouă la Bolintin Vale*
Victoria Milescu, *Cronicile Sudului*
Gabriel Dragnea, *Altharul lui Cronos*
2020
Vasile Grigore, *Constantin Șt. Bolintineanu – Portretul unui ctitor*
Alexandru Cazacu, *O cameră single*
Vasile Grigore (coord.), Ștefan Crudu, Marian Grigore, *Despre oameni și ziduri. Cronicari ai arealului bolintinean*
Stanca Gianina Mehedințu, *Localitatea mea și obiceiurile ei. Auxiliar didactic*
Stanca Gianina Mehedințu, *Norme de ortografie și punctuație în limba română contemporană. Auxiliar didactic*
Niculae Stoica, *De la Miliție la Poliție*
Florică Dan, *Bea omule, răcoarea mea*
Corneliu C. Cristescu, *Poeziile inimii*
Corneliu State, *Viața, Credința, Familia*
2021
Constantin Colonaș, Florin Colonaș, *Omul cu ochi albaștri*
Gheorghița Ghiță, *Ghid orientativ – titularizare, definitivat, gradul II: educație fizică și sport – învățământ preuniversitar: teste rezolvate, sisteme de acționare, referate de specialitate*
Corneliu State, *Din arhivele unei școli*
Nicolae Dan Fruntelată, *Jurnal sudist*
Constantin Bărbuță, *Confesiuni din viață și de la catedră*
Titus Vîjeu, *Cărțile Sudului*
Nicolae Scurtu, *Cărți cu autografe în biblioteca lui Nichifor Crainic*
Florentin Popescu, *Autori și cărți din bibliotecile Sudului*
Emil Păunescu, *Fals tratat de muzeologie*, vol. 1
Luminița Cornea, *Virgil Cioflec – Contribuții biobibliografice*
2022
Emil Păunescu, *Fals tratat de muzeologie*, vol. 2
G. Apostoiu, *Dimitrie Bolintineanu – un pelerin romantic valah*
Vili Pârvănescu, *Hai Unirea ! Hai Petrolul ! Hai la fotbal Bolintin !*
Corneliu State, Elena State, *Neînfricații – călător prin țara mea*
Corneliu C. Cristescu, *Farmecul amintirilor – povestiri din Bolintin și Crevedia*
Caietele revistei Sud
Alexandra Firiță, *Rochia de hârtie*
Gabriel Dragnea, *Însemnări din Sud. Referințe lirice și ipostaze culturale*
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni*, vol. 1
Ruxandra Dragomir, *Rime pentru Garofița*
Titus Vîjeu, *Scrinul alb*
Monahia dr. Benedicta Moldovan (coord.), *Mănăstirea Strâmbu-Găiseni – studii și cercetări*
2023
Niculae Stoica, *Dârvari – un vechi sat de pe Sabar*

Sud
Director fondator: Constantin Carbarău
Seniori editori: Ion Andreiță, Ioana Ruxandra Fruntelată, Victoria Milescu, Florentin Popescu, Nicolae Scurtu
Redactor șef: Vasile Grigore
Redactor șef adjunct: Gabriel Dragnea
Secretar general de redacție: Ștefan Crudu
Colectiv de redacție: Alexandru Cazacu, Constanța Crudu, Alexandra Firiță, Marian Grigore, Gianina Mehedințu
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, jud. Giurgiu
tel.: 0720350555
revistasud@yahoo.com

ISSN 1224-7367
PREȚ 10 lei

RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Venus Printing Solutions, Iași

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea. Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.